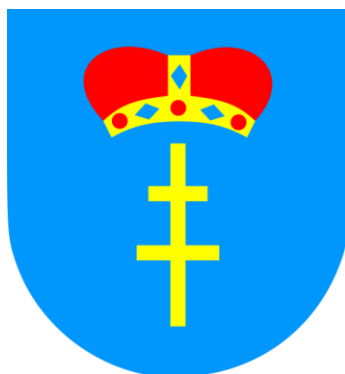

POWIAT BUSKI

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU BUSKIEGO NA LATA 2012-2015

Listopad 2011

ul. Daleka 33, 60 – 124 Poznań

tel. (+48 61) 65 58 100

fax: (+48 61)65 58 101

www.abrys.pl

e – mail: projekty@abrys.pl

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU BUSKIEGO NA LATA 2012-2015

Zespół autorski:

mgr Joanna Witkowska
mgr Michał Grek
mgr Magdalena Ferfet
mgr Danuta Mazurczak

1. WSTĘP.....	7
1.1. PRZEDMIOT OPRACOWANIA.....	7
1.2. ZAKRES OPRACOWANIA	7
1.3. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA.....	7
1.4. ŹRÓDŁA DANYCH	7
1.5. POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA.....	8
2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU BUSKIEGO	10
2.1. POŁOŻENIE I UWARUNKOWANIA Z NIM ZWIĄZANE.....	10
2.2. KLIMAT	12
2.3. SPOŁECZNOŚĆ - PODSTAWOWE DANE STATYSTYCZNE	12
2.4. GOSPODARKA	14
2.5. UZDROWISKA	15
2.6. INFRASTRUKTURA INŻYNIERYJNO-TECHNICZNA.....	17
2.6.1. <i>Zaopatrzenie mieszkańców w wodę.....</i>	<i>17</i>
2.6.2. <i>Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów.....</i>	<i>24</i>
2.6.3. <i>Sieć drogowa.....</i>	<i>24</i>
2.6.4. <i>Charakterystyka zaopatrzenia powiatu w energię ciepłą</i>	<i>24</i>
2.6.5. <i>Charakterystyka zaopatrzenia powiatu w gaz ziemny.....</i>	<i>25</i>
2.6.6. <i>Charakterystyka zaopatrzenia powiatu w energię elektryczną.....</i>	<i>26</i>
3. OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I ZASOBÓW PRZYRODY	26
3.1. FORMY OCHRONY PRZYRODY	27
3.1.1. <i>Rezerваты przyrody</i>	<i>27</i>
3.1.2. <i>Parki krajobrazowe</i>	<i>28</i>
3.1.3. <i>Obszary chronionego krajobrazu (OChK)</i>	<i>30</i>
3.1.4. <i>Obszary Natura 2000.....</i>	<i>31</i>
3.1.5. <i>Pomniki przyrody</i>	<i>32</i>
3.1.6. <i>Stanowiska dokumentacyjne</i>	<i>33</i>
3.1.7. <i>Użytki ekologiczne</i>	<i>34</i>
3.2. ZIELEŃ URZĄDZONA.....	34
3.3. LASY	35
3.4. INNE OBSZARY CENNE PRZYRODNICZO.....	39
3.5. ZASOBY NATURALNE.....	39
3.5.1. <i>Wody podziemne</i>	<i>39</i>
3.5.2. <i>Wody powierzchniowe</i>	<i>40</i>
3.5.3. <i>Kopaliny</i>	<i>42</i>
3.5.4. <i>Gleby</i>	<i>43</i>
4. ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII.....	44
4.1. MATERIAŁOCHŁONNOŚĆ, WODOCHŁONNOŚĆ, ENERGOCHŁONNOŚĆ.....	44
4.1.1. <i>Analiza zużycia wody.....</i>	<i>44</i>
4.1.2. <i>Analiza stanu izolacji termicznej obiektów budowlanych, zapotrzebowanie na ciepło ...</i>	<i>46</i>
4.1.3. <i>Analiza zużycia gazu</i>	<i>46</i>
4.1.4. <i>Analiza zużycia energii.....</i>	<i>46</i>
4.2. WYKORZYSTANIE ENERGII ODNAWIALNEJ	46
4.2.1. <i>Analiza stanu i możliwości korzystania z energii wiatru</i>	<i>46</i>
4.2.2. <i>Analiza stopnia korzystania z energii biomasy i biogazu</i>	<i>48</i>
4.2.3. <i>Analiza wykorzystania energii słonecznej</i>	<i>48</i>
4.2.4. <i>Analiza możliwości wykorzystania energii geotermalnej.....</i>	<i>49</i>
4.3. KSZTAŁTOWANIE STOSUNKÓW WODNYCH OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SKUTKAMI SUSZY	49
5. ŚRODOWISKO I ZDROWIE. DALSZA POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO.....	50
5.1. JAKOŚĆ WÓD	50
5.2. ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA	54
5.3. POWAŻNE AWARIE	58
5.4. ODDZIAŁYWANIE HAŁASU	59
5.5. ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	60

5.6. EDUKACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	62
6. STRATEGIA DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA DO 2015 ROKU Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2019	63
6.1. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA	63
6.1.1. <i>Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi</i>	63
6.1.2. <i>Jakość powietrza</i>	63
6.1.3. <i>Oddziaływanie hałasu</i>	63
6.1.4. <i>Oddziaływanie pól elektromagnetycznych</i>	63
6.1.5. <i>Poważne awarie</i>	64
6.2. OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH	64
6.2.1. <i>Ochrona wód</i>	64
6.2.2. <i>Ochrona przyrody</i>	64
6.2.3. <i>Ochrona i zrównoważony rozwój lasów</i>	64
6.2.4. <i>Ochrona gleb i ochrona zasobów kopalin</i>	64
6.3. EDUKACJA EKOLOGICZNA	65
7. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	65
7.1. INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU	65
7.1.1. <i>Instrumenty prawne</i>	65
7.1.2. <i>Instrumenty finansowe</i>	68
7.1.3. <i>Instrumenty społeczne</i>	68
7.1.4. <i>Instrumenty polityczne</i>	69
7.1.5. <i>Instrumenty strukturalne</i>	69
7.2. ORGANIZACJA ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM	69
7.3. SYSTEMY ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO	69
8. LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ WŁASNYCH I KOORDYNOWANYCH, W PODZIALE NA INWESTYCYJNE (I) I POZAINWESTYCYJNE (P) PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI W RAMACH PROGRAMU	69
9. MIERNIKI REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	90
10. ANALIZA ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA	93
11. PODSUMOWANIE	94
12. LITERATURA	95
13. ZAŁĄCZNIKI	96

Spis Tabel

Tabela 1 Użytkowanie gruntów w powiecie buskim	11
Tabela 2 Stan i zmiany liczby ludności powiatu buskiego w latach 2003-2010	12
Tabela 3 Wybrane dane statystyczne dotyczące powiatu buskiego (stan na 2010 r.)	13
Tabela 4 Stopa bezrobocia (stan na 31.12.2010 rok)	14
Tabela 5 Pracujący w gospodarce narodowej w 2010 r. – powiat buski	14
Tabela 6 Skład wody uzdrowiskowej z poszczególnych źródeł	17
Tabela 7 Sieć wodociągowa w powiecie buskim w 2005 i 2010 r.	17
Tabela 8 Sieć kanalizacyjna w powiecie buskim w 2005 i 2010 r.	19
Tabela 9 Informacje dotyczące oczyszczanych ścieków w latach 2005 i 2010	20
Tabela 10 Planowany stan systemu kanalizacyjnego na dzień 31.12.2015 r w powiecie buskim zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych	22
Tabela 11 Planowany stan oczyszczalni ścieków na dzień 31.12.2015 w powiecie buskim zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych	22
Tabela 12 Charakterystyka sieci ciepłej w powiecie buskim w latach 2005 - 2010	25
Tabela 13 Charakterystyka sieci gazowej w powiecie buskim w latach 2005 - 2010	25
Tabela 14 Zaopatrzenie w energię elektryczną w powiecie buskim w latach 2005 - 2010	26
Tabela 15 Parki Krajobrazowe na terenie powiatu buskiego	29
Tabela 16 Obszary Chronionego Krajobrazu na terenie powiatu buskiego	31
Tabela 17 Pomniki przyrody na terenie powiatu buskiego	32

Tabela 18 Tereny zieleni urządzonej w powiecie buskim	34
Tabela 19 Powierzchnia gruntów leśnych na terenie powiatu buskiego w 2010 r.	35
Tabela 20 Wybrane dane dotyczące gospodarki leśnej w Nadleśnictwie Chmielnik	36
Tabela 21 Zalesienia i odnowienia prowadzone przez Nadleśnictwo Chmielnik w latach 2009-2011 .	36
Tabela 22 Powierzchnie mechanicznego i chemicznego zwalczania szeliniaka w Nadleśnictwie Chmielnik	37
Tabela 23 Powierzchnia zabezpieczania pni biopreparatem w Nadleśnictwie Chmielnik	37
Tabela 24 Powierzchnia zabezpieczeń upraw leśnych przed zwierzyną w Nadleśnictwie Chmielnik ..	38
Tabela 25 Szkody wyrządzone przez zwierzynę płową w Nadleśnictwie Chmielnik	39
Tabela 26 Ilość zebranych śmieci w latach 2009-2011 w lasach w Nadleśnictwie Chmielnik	39
Tabela 27 Długość cieków na terenie powiatu	41
Tabela 28 Istniejące zbiorniki małej retencji na terenie powiatu buskiego	42
Tabela 29 Obowiązujące koncesje na eksploatację złóż na terenie powiatu buskiego	42
Tabela 30 Struktura bonitacyjna gleb w powiecie buskim	43
Tabela 31 Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej w latach 2005 i 2010 r. na terenie powiatu buskiego	45
Tabela 32 Zmiany zużycia wody w gospodarstwach domowych powiatu buskiego	45
Tabela 33 Zużycie energii elektrycznej w powiecie buskim w latach 2005-2009	46
Tabela 34 Badania wody przeznaczonej do spożycia w poszczególnych gminach powiatu buskiego.	53
Tabela 35 Zestawienie badań wody z sieci wodociągowych w 2010 roku.	53
Tabela 36 Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu buskiego w latach 2006 i 2010	55
Tabela 37 Rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających dopuszczonych do wprowadzenia do powietrza atmosferycznego	55
Tabela 38 Stosowane symbole klas stref w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczeń	56
Tabela 39 Wynikowe klasy dla strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (z uwzględnieniem krajowych norm dla uzdrowisk).	57
Tabela 40 Wynikowe klasy dla strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.	57
Tabela 41 Obszary zakwalifikowane do opracowania programu ochrony powietrza dla strefy świętokrzyskiej	58
Tabela 42 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku.	59
Tabela 43 Ruch kołowy na drogach krajowych powiatu buskiego w 2010 r.	60
Tabela 44 Ruch kołowy na drogach wojewódzkich powiatu buskiego w 2010 r.	60
Tabela 45 Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych przewidzianych do realizacji w ramach Programu	73
Tabela 46 Mierniki monitorowania efektywności Programu	90

Spis Rysunków

Rysunek 1 Priorytety Polityki Ekologicznej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016 (Źródło: Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016).	8
Rysunek 2 Gminy należące do powiatu buskiego (Źródło: www.gminy.pl)	10
Rysunek 3 Położenie powiatu na tle jednostek fizyczno-geograficznych wg Kondrackiego (Źródło: opracowanie własne)	11
Rysunek 4 Gęstość zaludnienia powiatu buskiego (Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na dzień 31.12.2010 r.)	13
Rysunek 5 Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2010 r. (Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS)	18
Rysunek 6 Udział ludności korzystającej z sieci gazowej na terenie powiatu w 2010 r.	26
Rysunek 7 Parki Krajobrazowe na terenie powiatu buskiego (źródło: www.pk.kielce.pl)	30
Rysunek 8 Lesistość powiatu buskiego w 2010 r. (Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS)	36
Rysunek 9 Lokalizacja GZWP na terenie województwa świętokrzyskiego (Źródło: WIOŚ Kielce)	40
Rysunek 10 Zakwaszenie gleb powiatu buskiego (Źródło: opracowanie własne na podstawie Stanu środowiska w województwie świętokrzyskim w 2005 roku. WIOŚ Kielce)	44
Rysunek 11 Strefy energii wiatru w Polsce wg H. Lorenc (Źródło: Ośrodek Meteorologii IMiGW)	48

1. Wstęp

1.1. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja poprzedniego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Buskiego przyjętego uchwałą Rady Powiatu nr XVIII/153/2008 z dnia 17.06.2008r.

1.2. Zakres opracowania

Program swoją strukturą bezpośrednio nawiązuje do Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009–2012 z perspektywą do roku 2016. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Buskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem lat 2016-2019, określający kierunki polityki ekologicznej należy traktować jako wypełnienie obowiązku aktualizacji Polityki Ekologicznej Państwa, a więc odniesienia jej celów i niezbędnych działań do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz stanu środowiska. Potrzeba tej aktualizacji wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska art. 13-18 (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.). Stwarza to, z jednej strony szansę szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska i poprawy jakości życia mieszkańców, przykładowo poprzez możliwość korzystania ze środków finansowych UE, z drugiej strony oznacza konieczność spełnienia wymagań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz osiągania celów wspólnotowej polityki ekologicznej.

Prawo ochrony środowiska w art. 17 ust. 1 wprowadza obowiązek przygotowywania i aktualizowania programu ochrony środowiska, zgodnie z wytycznymi opracowania i przyjęcia przez państwo Polityki Ekologicznej.

1.3. Podstawa prawna opracowania

Obowiązek wykonania Programu Ochrony Środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.). Zgodnie z przepisami ww. ustawy z wykonania programów zarząd powiatu sporządza co 2 lata raporty, które przedstawiane są radzie powiatu (art. 18 POŚ). Aktualizacja programu ochrony środowiska jest odzwierciedleniem Polityki Ekologicznej Państwa, mającym wdrożyć jej ustalenia na odpowiednio niższym poziomie. Politykę Ekologiczną Państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

1.4. Źródła danych

Opracowując program wykorzystano dane uzyskane z poniżej przedstawionych jednostek:

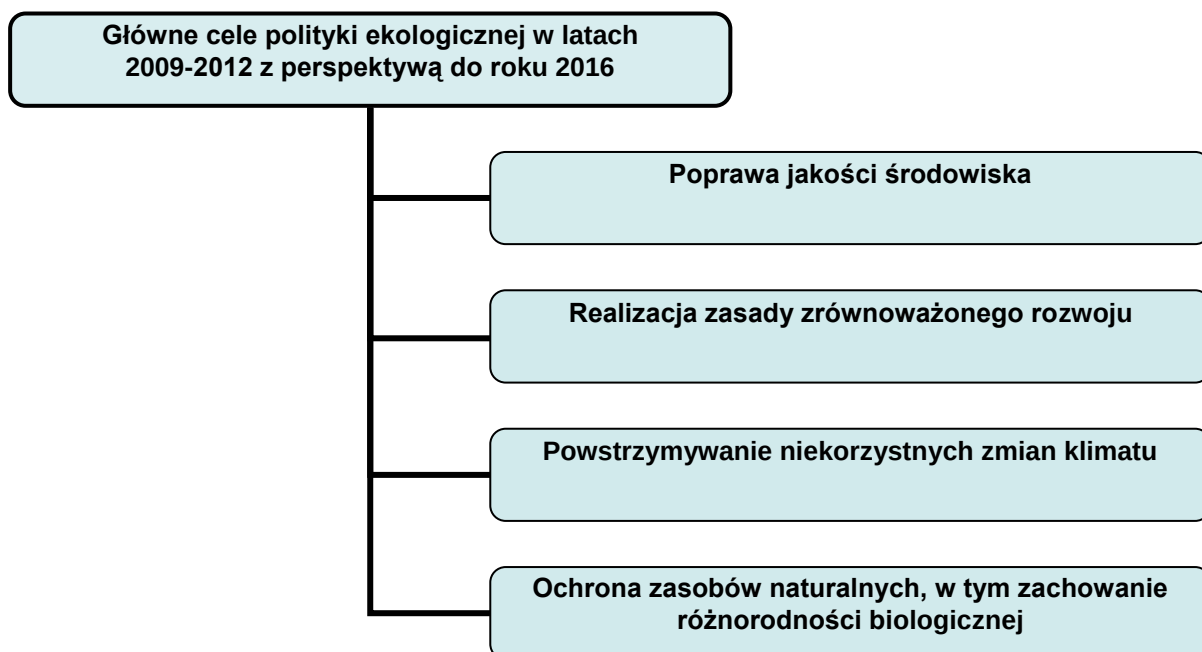
- Starostwo Powiatowe w Busku-Zdroju,
- Urząd Miasta i Gminy Busko-Zdrój,
- Urząd Gminy Gnojno,
- Urząd Gminy Nowy Korczyn,
- Urząd Gminy Pacanów,
- Urząd Gminy Solec-Zdrój,
- Urząd Gminy Stopnica,
- Urząd Gminy Tuczępy,
- Urząd Gminy Wiślica,
- Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Busku-Zdroju,
- Zakład Gospodarki Komunalnej Gnojno,
- Zakład Gospodarki Komunalnej Nowy Korczyn,
- Zakład Gospodarki Komunalnej Stopnica,
- Zakład Usług Wodnych i Komunalnych Pacanów,
- Nadleśnictwo Chmielnik,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Kielce (GDDKiA),
- Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Kielcach,
- Państwowy Instytut Geologiczny Oddział Świętokrzyski w Kielcach,
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Busku-Zdroju,
- Powiatowy Zarząd Dróg w Busku-Zdroju,
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie,

- Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach,
- Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach (WIOŚ),
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach (RDOŚ),
- Centralny Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej (GEOPORTAL),
- Główny Urząd Statystyczny (GUS),
- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMiGW).

1.5. Polityka Ekologiczna Państwa

W grudniu 2008 r. Rada Ministrów przyjęła Politykę Ekologiczną Państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016.

Polityka Ekologiczna jest dokumentem strategicznym, określającym cele i priorytety ekologiczne, a poprzez to wskazującym kierunek działań koniecznych dla zapewnienia właściwej ochrony środowisku przyrodniczemu. Do realizacji tych założeń władze samorządowe przygotowują odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska.

Rysunek 1 Priorytety Polityki Ekologicznej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016 (Źródło: Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016).

Polityka ekologiczna to dokument strategiczny, który przez określenie celów i priorytetów ekologicznych wskazuje kierunek działań koniecznych dla zapewnienia właściwej ochrony środowisku naturalnemu.

Najważniejsze działania priorytetowe na najbliższe lata, to m.in.:

- zamknięcie wysypisk nie spełniających wymogów UE,
- wprowadzenie w życie tzw. zielonych zamówień,
- wzmocnienie kadry inspekcji ochrony środowiska, która usprawni ochronę środowiska i pozwoli na kontrolę przestrzegania prawa,
- wspieranie platform technologicznych i eko-innowacyjności w ochronie środowiska,
- przywrócenie podstawowej roli miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego jako podstawy lokalizacji inwestycji,
- zwiększenie retencji wody,
- opracowanie krajowej strategii ochrony gleb,

- ochrona atmosfery (w tym realizacja założeń dyrektywy unijnej CAFE, dotyczącej ograniczenia emisji pyłów),
- ochrona wód (w tym redukcja o 75 % ładunku azotu i fosforu w oczyszczanych ściekach komunalnych),
- gospodarka odpadami,
- modernizacja systemu energetycznego,
- ochrona przed hałasem (w tym sporządzanie map akustycznych dla wszystkich miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców i opracowania planów walki z hałasem),
- działania związane z nadzorem nad chemikaliami dopuszczonymi na rynek.

W zakresie **ochrony powietrza** zadania wynikające z PEP skoncentrowane będą na osiągnięciu dalszej redukcji emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii, modernizacji systemów energetycznych oraz w dalszym ciągu opracowywanie i wdrażanie przez właściwych marszałków województw Programów naprawczych w strefach, w których notuje się przekroczenia standardów dla pyłu drobnego PM₁₀ i PM_{2,5} zawartych w Dyrektywie CAFE, poprzez eliminację niskich źródeł emisji oraz zmniejszenia emisji pyłu ze środków transportu.

Dla dziedziny **ochrony zasobów naturalnych** PEP formułuje cel średniookresowy w sposób następujący: „racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększyć samofinansowanie gospodarki wodnej”. Wskazuje się również, że „naczelnym zadaniem będzie dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem”. Ponadto, zgodnie z PEP naczelnym celem w zakresie ochrony zasobów wodnych jest utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków i ekosystemów od nich zależnych. Wskazuje się, że „cel ten będzie realizowany przez opracowanie dla każdego wydzielonego w Polsce obszaru dorzecza planu gospodarowania wodami oraz Programu wodno-środowiskowego kraju”.

Pod kątem **gospodarki odpadami**, PEP ustanowiła cele średniookresowe do 2016 r. są to m.in. utrzymanie tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju, zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska, zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja, sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, a także eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów. PEP wskazuje także na konieczność pełnego zorganizowania krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także sugeruje zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, tak aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych.

W zakresie **ochrony przyrody** w PEP jako priorytetowe określono zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody, dokończenie inwentaryzacji i waloryzacji różnorodności biologicznej Polski, które stworzy podstawę do ustanowienia pełnej listy obszarów ochrony ptaków i ochrony siedlisk w europejskiej sieci Natura 2000, szczególnie szybko na obszarach, na których planowane są inwestycje infrastrukturalne przewidziane do współfinansowania ze środków Unii Europejskiej, a także kontynuacja tworzenia krajowej sieci obszarów chronionych (nowych parków narodowych, rezerwatów, parków krajobrazowych i pozostałych form i obiektów ochrony przyrody), z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych, jako miejsc dopełniających obszarową ochronę przyrody.

PEP wskazuje, że konieczne są dalsze prace w kierunku **racjonalnego użytkowania zasobów leśnych** przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego, co oznacza rozwijanie idei trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. Konieczna jest także realizacja przez Lasy Państwowe „Krajowego Programu zwiększenia lesistości”, z naciskiem na tworzenie spójnych kompleksów leśnych połączonych korytarzami ekologicznymi oraz dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów wynikających z ochrony sieci obszarów Natura 2000 (zalesienia nie mogą zagrozić utrzymaniu ekstensywnego użytkowania łąk i pastwisk).

W zakresie **ochrony przed hałasem** PEP wskazuje na konieczność dokonania wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe, a także pilne sporządzenie map akustycznych dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla dróg krajowych i lotnisk i wynikających z nich Programów ochrony przed hałasem. W PEP proponuje się, aby likwidacja źródeł hałasu została osiągnięta poprzez tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, wymianę taboru tramwajowego na mniej hałaśliwy, a także budowę ekranów akustycznych. Konieczny jest także rozwój systemu monitoringu hałasu.

PEP nakłada konieczność stworzenia systemu prewencyjnego, mającego na celu **zapobieganie szkodom w środowisku** i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody. W przypadku wystąpienia szkody w środowisku koszty naprawy muszą w pełni ponieść jej sprawcy.

W zakresie **pól elektromagnetycznych**, powodowanych nie tylko przez linie wysokiego napięcia, ale także przez liczne stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej PEP wskazuje na konieczność prowadzenia monitoringu.

2. Charakterystyka Powiatu Buskiego

2.1. Położenie i uwarunkowania z nim związane

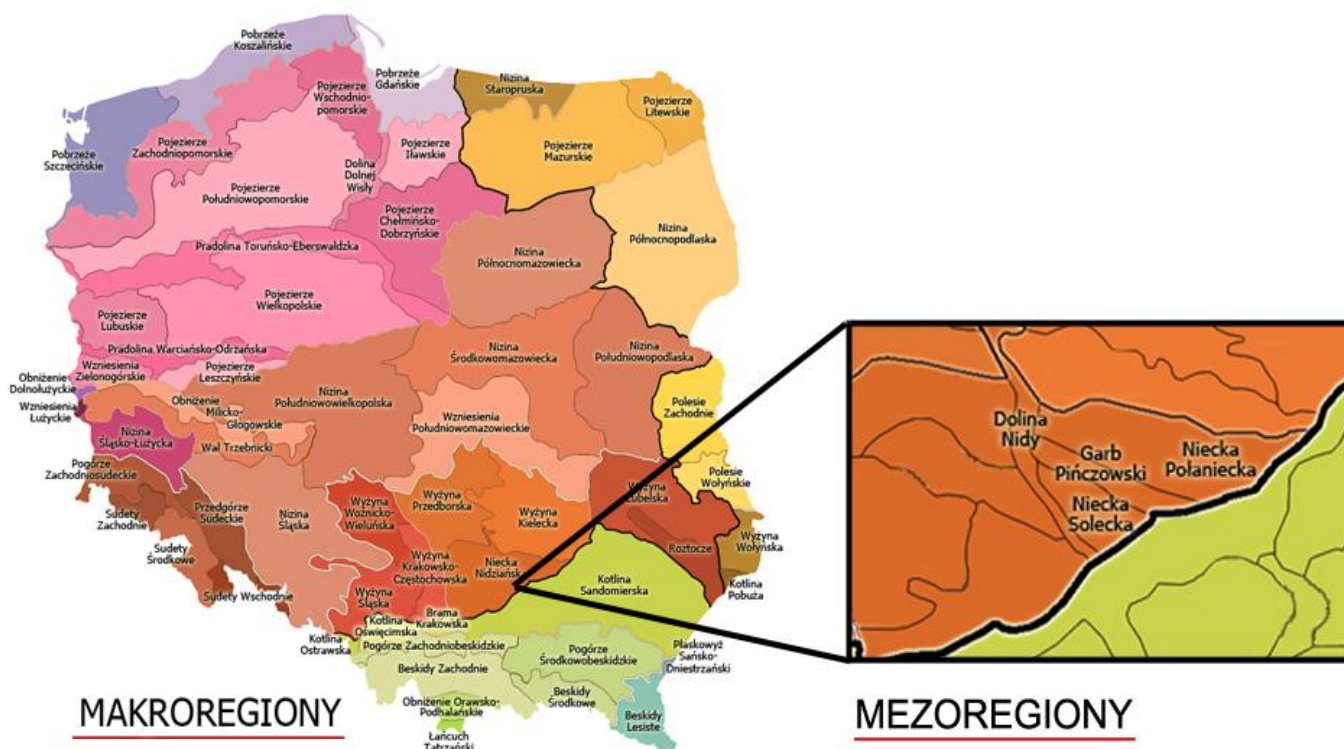
Powiat buski położony jest w południowo-wschodniej części województwa świętokrzyskiego. Graniczy z pięcioma powiatami: od zachodu z powiatem kazimierskim i pińczowskim, od północy z powiatem kieleckim, od wschodu z powiatem staszowskim oraz od południa z powiatem dąbrowskim należącym do województwa małopolskiego. Południowo-wschodnia granica powiatu biegnie wzdłuż rzeki Wisły. Powiat buski należy do grupy większych powierzchniowo jednostek podziału terytorialnego województwa świętokrzyskiego, jego powierzchnia wynosi 968 km² co stanowi 8,3% powierzchni województwa i daje to czwartą lokatę po powiecie kieleckim, jędrzejowskim i koneckim. W skład powiatu buskiego wchodzi osiem gmin: Busko-Zdrój, Gnojno, Nowy Korczyn, Pacanów, Solec-Zdrój, Stopnica, Tuczępy, Wiślica (Rys.2). Siedzibą władz powiatu jest Starostwo Powiatowe w Busku-Zdroju położone w zachodniej części powiatu w odległości 50 km od Kielc (siedziba Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego).

Rysunek 2 Gminy należące do powiatu buskiego (Źródło: www.gminy.pl)

Według Kondrackiego³, obszar powiatu buskiego położony jest w obrębie czterech mezoregionów (jednostek fizyczno-geograficznych): Doliny Nidy, Garbu Pińczowskiego, Niecki Soleckiej oraz Niecki Połanieckiej w makroregionie Niecka Nidziańska, która jest rozległym obniżeniem pomiędzy Wyżyną Krakowsko-Częstochowską a Wyżyną Kielecką i Kotliną Sandomierską (Rys. 3).

³ Kondracki J. 2001: Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa

Rysunek 3 Położenie powiatu na tle jednostek fizyczno-geograficznych wg Kondrackiego
(Źródło: opracowanie własne)

Rozwój powiatu wspiera infrastruktura transportowa. Przez powiat przebiegają dwie drogi krajowe: numer 73 Kielce-Tarnów oraz numer 79 Sandomierz-Kraków.

Analizowana jednostka zajmuje trzecie miejsce po Kielcach i powiecie kazimierskim w województwie świętokrzyskim pod względem długości dróg powiatowych przypadających na 100 km². W powiecie buskim przypada 61,3 km powiatowych dróg publicznych na 100 km² powierzchni.

Gminy powiatu buskiego mają charakter typowo rolniczy lub rolniczo-turystyczny. Na terenie powiatu nie ma dużych ośrodków przemysłowych. Funkcjonuje wiele gospodarstw agroturystycznych z dobrze rozwiniętą bazą rekreacyjną, a uzdrowiskowy charakter powiatu podnosi atrakcyjność regionu. W tabeli 1 przedstawiono strukturę użytkowania gruntów w powiecie buskim.

Tabela 1 Użytkowanie gruntów w powiecie buskim

Wyszczególnienie	Pow. ogólna [ha]	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne [ha]	Pozostałe grunty (pod zabudowaniami, podwórzami, drogi, wody i inne grunty użytkowe oraz nieużytki [ha])
		razem [ha]	grunty orne [ha]	sady [ha]	łąki trwałe [ha]	pastwiska trwałe [ha]		
Gmina Busko-Zdrój - miasto	1 228	665	485	75	81	24	4	559
Gmina Busko-Zdrój - wieś	22 322	17 288	13 717	535	2 162	874	2 895	2 139
Gmina Gnojno	9 631	7 120	5 745	147	877	351	1 810	701
Gmina Nowy Korczyn	11 667	9 445	7 278	189	1 375	603	1 039	1 183
Gmina Pacanów	12 458	10 678	8 984	259	997	438	227	1 553
Gmina Solec-Zdrój	8 504	6 980	5 627	188	719	446	922	602
Gmina Stopnica	12 596	10 201	7 989	529	1 193	490	1 333	1 062
Gmina Tuczępy	8 362	5 066	3 705	112	914	335	2 510	786

Gmina Wiślica	10 032	8 428	5 722	106	2 017	583	415	1 189
RAZEM	96 800	75 871	59 252	2 140	10 335	4 144	11 155	9 774

Źródło: Starostwo Powiatowe w Busku-Zdroju, 2011 r.

2.2. Klimat

Terytorium Polski charakteryzuje się występowaniem klimatu umiarkowanego przejściowego, który w zależności od regionu cechuje się dominacją wpływów oceanicznych, morskich, kontynentalnych lub wyżynno-górskich.

Klimat w województwie świętokrzyskim jest umiarkowany, w części górzyszej chłodny, ze średnimi temperaturami poniżej 7°C, na południu cieplejszy – średnie temperatury około 8°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec. Opady wynoszą do 800 mm w Górach Świętokrzyskich, na południu województwa są mniejsze i wynoszą w Niece Nidziańskiej 550 mm⁴. Wielkość opadów uzależniona jest od wysokości nad poziomem morza, rzeźby i eksploatacji terenu. Najobfitsze opady przypadają na miesiąc lipiec. Na terenie województwa świętokrzyskiego przeważają wiatry zachodnie o średniej prędkości ok. 3 m/s, rzadziej występują wiatry wschodnie. Najrzadziej spotykane są wiatry północne i północno-wschodnie. Średnie nasłonecznienie trwa od 5 do 6 godzin dziennie; największe obserwuje się na terenie Niecki Nidziańskiej i w okolicach Sandomierza, a najmniejsze na Wyżynie Kieleckiej.

2.3. Społeczność - podstawowe dane statystyczne

Charakterystyka społeczna została opracowana na podstawie danych GUS, ze szczególnym uwzględnieniem statystyk regionalnych przygotowanych przez Urząd Statystyczny w Kielcach⁵.

Pod koniec 2010 r. na terenie powiatu buskiego mieszkało 72 917 osób, z czego tylko 23% stanowili mieszkańcy miast. Powiat jest słabo zaludniony, zamieszkuje w nim 5,8% ludności województwa świętokrzyskiego. Ponad 44% ludności powiatu stanowią mieszkańcy gminy i miasta Busko-Zdrój. Najmniej zaludnioną jednostką jest gmina Tuczępy skupiająca niespełna 5,3% populacji powiatu (Tab. 3). Gęstość zaludnienia wynosi 75 osób/km², podczas gdy przeciętna gęstość zaludnienia w województwie wynosi 108 osób/km². Różnicowanie gęstości zaludnienia powiatu zobrazowano na rysunku 4.

W ciągu ostatnich ośmiu lat liczba ludności powiatu buskiego systematycznie spada. W każdej gminie odnotowano ujemny przyrost naturalny. W porównaniu do 2003 roku liczba ludności w 2010 roku spadła o 2,24%. Kilkuletni wzrost ludności obserwuje się na terenie wiejskim gminy Busko-Zdrój oraz w gminie Wiślica, głównie przez dodatnie saldo migracji.

Tabela 2 Stan i zmiany liczby ludności powiatu buskiego w latach 2003-2010

Jednostka administracyjna	Liczba ludności w latach							
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Busko-Zdrój, w tym:	32 543	32 560	32 560	32 398	32 326	32 385	32 286	32 274
miasto	17 432	17 331	17 357	17 172	17 035	17 024	16 852	16 742
obszar wiejski	15 111	15 229	15 203	15 226	15 291	15 361	15 434	15 532
Gnojno	4 807	4 780	4 749	4 723	4 676	4 666	4 626	4 609
Nowy Korczyn	6 478	6 450	6 402	6 364	6 362	6 305	6 249	6 216
Pacanów	8 023	7 986	7 920	7 830	7 795	7 758	7 760	7 707
Solec-Zdrój	5 064	5 039	5 009	5 003	5 006	5 000	4 959	4 949
Stopnica	7 953	7 918	7 873	7 810	7 791	7 766	7 736	7 697
Tuczępy	3 908	3 931	3 917	3 901	3 876	3 832	3 858	3 842
Wiślica	5 815	5 793	5 719	5 684	5 613	5 623	5 653	5 631
RAZEM	74 591	74 457	74 149	73 713	73 445	73 335	73 127	72 917

wzrost liczby ludności w stosunku do roku poprzedniego

spadek liczby ludności w stosunku do roku poprzedniego

Źródło: opracowanie na podstawie danych z BDL GUS.

⁴ Stan środowiska w województwie świętokrzyskim w latach 2007-2008. WIOŚ Kielce

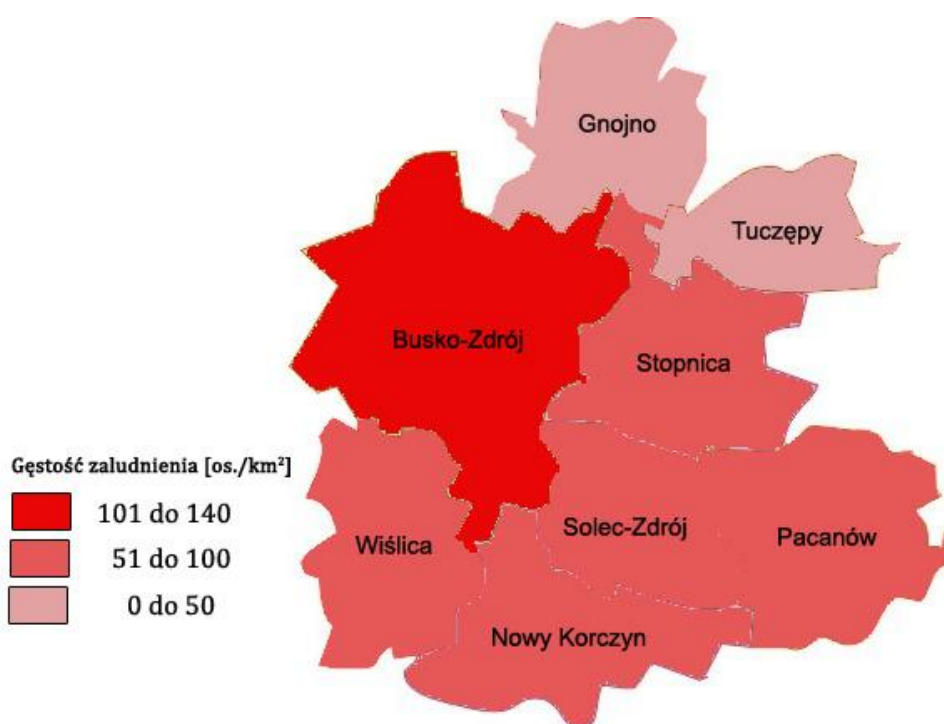
⁵ Statystyczne Vademecum Samorządowca 2010 r. - województwo świętokrzyskie, Publikacje Elektroniczne Urzędu Statystycznego w Kielcach.

Tabela 3 Wybrane dane statystyczne dotyczące powiatu buskiego (stan na 2010 r.)

Cechy demograficzne	Jednostki podziału administracyjnego								
	G.B-Z	G.G	G.N.K	G.P	G.S-Z	G.S	G.T	G.W	P
Powierzchnia [ha]	23 550	9 631	11 667	12 458	8 504	12 596	8 362	10 032	96 800
Ludność	32 274	4 609	6 216	7 707	4 949	7 697	3 842	5 631	72 917
Ludność na 1 km ²	137	48	53	62	58	61	46	56	75
Kobiety na 100 mężczyzn	109	95	104	106	105	102	99	105	105
Przyrost naturalny na 1000 ludności	- 0,9	- 4,5	- 5,3	- 6,2	- 4,4	- 5,6	- 3,4	- 5,7	- 3,3
Pracujący ogółem	7 700	312	457	638	544	320	668	304	10 943
Bezrobotni zarejestrowani	1 698	174	216	273	214	327	163	240	3 305
Ludność w wieku przedprodukcyjnym [%]	17,5	19,5	17,3	18,1	18,5	18,3	19,9	17,8	18,0
Ludność w wieku produkcyjnym [%]	63,7	59,7	60,5	59,1	60,8	61,4	60,2	61,0	61,9
Ludność w wieku poprodukcyjnym [%]	18,8	20,8	22,2	22,8	20,7	20,3	19,9	21,2	20,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS 2010.

G.B-Z - miasto i gmina Busko-Zdrój; **G.G** – gmina Gnojno; **G.N.K** – gmina Nowy Korczyn; **G.P** – gmina Pacanów; **G.S-Z** – gmina Solec-Zdrój; **G.S** – gmina Stopnica; **G.T** – gmina Tuczępy; **G.W** – gmina Wiślica; **P** - powiat ogółem.

Rysunek 4 Gęstość zaludnienia powiatu buskiego (Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na dzień 31.12.2010 r.)

Powiat buski od lat notuje najniższy po powiecie pińczowskim poziom bezrobocia w województwie (tabela 4). Jest to jeden z nielicznych obszarów, gdzie łatwiej jest znaleźć miejsce zatrudnienia kobietom niż mężczyznom. Panie stanowią blisko połowę populacji pracujących. W wieku produkcyjnym znajduje się prawie 62% ogólnej liczby ludności.

Tabela 4 Stopa bezrobocia (stan na 31.12.2010 rok)

Jednostka terytorialna	Stopa bezrobocia [%]
Polska	12,3
Województwo Świętokrzyskie	14,7
Powiat Buski	9,2

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach

2.4. Gospodarka

W powiecie buskim nie ma większych zakładów przemysłowych, ograniczenie to związane jest z uzdrowskim charakterem powiatu. Dominującą na terenie powiatu jest funkcja rolniczo-usługowa. Według stanu na koniec 2010 roku sektor rolniczy koncentrował ponad 63% pracujących, a sektor usługowy blisko 20%.

Większe podmioty gospodarcze na terenie powiatu to:

- Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki "Siarkopol" S.A. w Grzybowie, 28-200 Staszów. Zakład Chemiczny w Dobrowie, 28-142 Tuczępy,
- Uzdrowisko „Busko” – w Busku-Zdroju,
- Uzdrowisko „Solec” – w Solcu-Zdroju,
- PRO CHEMIKA Sp. z o.o. w Krakowie Wydział Skraplania H₂S w Dobrowie 28-142 Tuczępy,
- Komunalny Związek Ciepłownictwa „PONIDZIE” – Busko-Zdrój,
- Zakład Wyrobów Metalowych „METAL-KOP” – Busko-Zdrój,
- Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Drogowych Miechów. Wytwórnia Mas Bitumicznych w Wolicy Siesławskiej,
- INTERESTER Sp. z o.o. w Dobrowie,
- Środowisko i Innowacje Sp. z o.o. w Dobrowie,
- Progress ECO Sp. z o.o. w Dobrowie,
- TRANZBET – Nowy Korczyn,
- Firma BRODA – Górnówola,
- P.U.P.H "DZIEKAN" - Zielonki 2,
- P.P.U.H "DEMAROL-ZIELONKI" - Zielonki 2B,
- Zakład Usług Wielobranżowych "HYDROSVAT" - Solec-Zdrój,
- Solecka Fabryka Maszyn Rolniczych "STRUMYK" - Ludwinów 31,
- P.P.H "VITALPOL" MAREK WIECZOREK - Świniary 46,
- Przedsiębiorstwo Usług Wielobranżowych "VIMEL" - Solec-Zdrój,
- P.H.U "ALTER" - Solec-Zdrój,
- Zakład Budownictwa Drogowego, Mysior Tadeusz – Chotel Czerwony,
- Zakład Uboju – Masarnia, Cieloch Urszula – Konieczmosty,
- Przetwórstwo Mięsa Łatanice-Masarnia, Chrobot Zbigniew – Łatanie,
- P.P.H Sp. c Jan Stachowicz – Raczyce,
- Masarnia Stanisław Garczyński – Gnojno,
- P.P.H.U RAFIT – Gnojno,
- AGSOL – Pacanów,
- EDUARCAP – Zborówek.

Tabela 5 Pracujący w gospodarce narodowej w 2010 r. – powiat buski

Sektor	Ogółem	A	B	C	D	E
publiczny	ogółem	5 568	28	428	285	4 798
	kobiety	3 745	9	82	78	3 557
	mężczyźni	1 823	19	346	207	1 241
prywatny	ogółem	23 749	18 512	1 714	2 167	589
	kobiety	11 658	9 133	386	1 081	371
	mężczyźni	12 091	9 379	1 328	1 086	218
razem	ogółem	29 317	18 540	2 142	2 452	5 387
	kobiety	15 403	9 142	468	1 159	3 928
	mężczyźni	13 914	9 398	1 674	1 293	1 459

Źródło: Pracujący w Gospodarce Narodowej w 2010 r., GUS 2011

- A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
- B – przemysł i budownictwo
- C – handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja
- D – działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości
- E – pozostałe usługi

W 2010 roku w powiecie działało 5 576 podmiotów gospodarczych. Spośród wszystkich mieszkańców pracujących w gospodarce narodowej, najwięcej zatrudnionych było w sektorze prywatnym, który skupiał 5 376 podmiotów gospodarczych. Na terenie powiatu 4 594 osób fizycznych prowadziło swoją działalność gospodarczą. W porównaniu do roku 2007 ilość działających podmiotów gospodarczych w sektorze publicznym spadła o 9,1%, a osób prowadzących własną działalność gospodarczą o 1,2%. Najprawdopodobniej związane jest to ze światowym kryzysem finansowym.

2.5. Uzdrowiska

Prawie 93% powierzchni powiatu posiada status obszarów prawie chronionych. Terytorium powiatu charakteryzuje się nie tylko różnorodnością budowy geologicznej i szaty roślinnej ale również specyficznym mikroklimatem, który sprzyja rozwojowi lecznictwa uzdrowskiego.

Uzdrowskiem w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowskim, uzdrowskach i obszarach ochrony uzdrowskowej oraz o gminach uzdrowskowych (Dz. U. z 2005r. Nr 167, poz. 1399 z późn. zm.) jest obszar, na terenie którego prowadzone jest lecznictwo uzdrowskowe, wydzielony w celu wykorzystania i ochrony znajdujących się na jego obszarze naturalnych surowców leczniczych. W przypadku spełnienia wymogów, o których wyżej mowa, obszarowi nadawany jest status uzdrowska.

Status uzdrowska lub obszaru ochrony uzdrowskowej stwarza podstawy prawno – organizacyjne do prowadzenia na danym obszarze lecznictwa uzdrowskowego oraz działalności wypoczynkowej i turystycznej. Polskie uzdrowska działają na podstawie ustawy uzdrowskowej i aby uzyskać status uzdrowska muszą posiadać:

- klimat lokalny o walorach leczniczych,
- unikalne, naturalne złoża surowców uzdrowskowych,
- zakłady opieki zdrowotnej udzielające świadczeń z zakresu lecznictwa uzdrowskowego przez wysoko wykwalifikowane kadry medyczne,
- obiekty szpitalne i sanatoryjne z pełnym zapleczem, o wysokim standardzie,
- urządzenia przeznaczone do korzystania z uzdrowskowych zasobów naturalnych,
- wymagania określone w przepisach prawa o ochronie i kształtowaniu środowiska,
- odpowiedni obszar pozwalający na wyodrębnienie stref ochrony uzdrowskowej,
- pełną infrastrukturę techniczną,
- znaczenie ponadlokalne.

Do największych bogactw geologicznych powiatu należą złoża gipsu i siarki oraz ich pochodne, a także złoża borowiny. Na terenie powiatu występują bogate złoża wód leczniczych: siarczanosłonych i solanek jodkobromkowych. Zasoby te przyczyniły się do powstania i rozwoju lecznictwa uzdrowskowego w Busku-Zdroju i Solcu-Zdroju. Zlokalizowane są tutaj liczne specjalistyczne sanatoria i zakłady przyrodolecnicze, dysponujące bogatą bazą leczniczą i zatrudniające wyspecjalizowaną kadrę medyczną. Leczone są tu min. schorzenia reumatologiczne, pourazowe i neurologiczne, dermatologiczne, układu krążenia i choroby cywilizacyjne. Wszystko to powoduje, że przybywający goście czują się tu doskonale i często wracają.

Uzdrowsko Busko-Zdrój

Obszar uzdrowska obejmuje powierzchnię miasta i gminy Busko-Zdrój. Na obszarze uzdrowska wydzielono trzy strefy ochrony uzdrowskowej:

- strefa A ochrony uzdrowskowej – o powierzchni 167 ha
- strefa B ochrony uzdrowskowej – o powierzchni 812 ha

- strefa C ochrony uzdrowiskowej - o powierzchni 10 013 ha⁶

Największe bogactwo - wody mineralne - zaczęło się tworzyć około pół miliarda lat temu. Wycofujące się morze miocenne pozostawiło w tej okolicy wielkie pokłady gipsu. Na drodze redukcji gipsu powstała siarka. Dolina buskiego uzdrowiska otoczona jest z trzech stron wzniesieniami o charakterze kredowo-wapiennym, a od strony zachodniej zamykają ją złoża gipsu. Wszystko to powoduje, że woda gruntowa nawet na nieznacznej głębokości zawiera dużą ilość soli mineralnych i siarki. Gruntowe wody siarczkowe mieszają się z podciągającymi ku górze głębinowymi solankami. Powstaje specyficzny i unikalny typ wody leczniczej siarczano-słonej.

Woda siarczkowa zwana inaczej siarczkowo-siarkowodorową zalicza się do bardzo rzadko spotykanych wód leczniczych. Zawiera ona siarczki z uwalniającym się siarkowodorem. Stawia ona Busko w rzędzie unikalnych uzdrowisk w Europie. Woda siarczkowo-siarkowodorowa stosowana jest do kąpieli wannowych, kuracji pitnych oraz do płukania jamy ustnej. Woda ta powoduje wzrost aktywności hormonów. Zmniejsza ona niedobory siarki w organizmie. Braki jej występują w chorobach gośćcowych. Podczas kąpieli siarka wnika przez skórę do krwioobiegu i przedostaje się do chorych tkanek (ścięgien, więzadeł, chrząstek, kości oraz narządów wewnętrznych). W wyniku tego leczenia usuwane są zapalne produkty przemiany materii, zmniejszają się obrzęki, łagodnieją bóle, poprawia się ruchomość stawów. Następuje też wzrost odporności organizmu, obniża się poziom cholesterolu we krwi. Kąpiele siarczkowe stosowane są przy wielu chorobach skóry.

Woda jodkowo-bromkowa pochodzi z głębszych pokładów morza miocennego sprzed milionów lat. Wykorzystuje się ją do leczenia (zawartość jodu i selenu). Kąpiele jodkowo-bromkowe stosuje się w niektórych chorobach układu krążenia oraz układu вегетatywnego. Selen, który zawarty w tej wodzie jest niezbędny do utrzymania w zdrowiu mięśnia sercowego i naczyń krwionośnych. Selen uznawany jest za niezbędny mikroelement, który prawdopodobnie przeciwdziała powstawaniu nowotworów i powoduje wzrost odporności organizmu na choroby.

Borowina ma szerokie zastosowanie w tzw. zabiegach bodźcowych przy leczeniu schorzeń reumatycznych. Rozdrobniona, zmieszana z gorącą wodą na papkę, używana jest do okładów. Czynniki lecznicze to ciała estrogenne, kwasy huminowe, białka i garbniki. W trakcie zabiegu następuje wyciąganie z organizmu toksycznych czynników przemiany materii i innych szkodliwych związków, a wprowadzanie na ich miejsce czynników działających korzystnie, np. hormonów.

Do Buska-Zdroju na kurację i wypoczynek przybywa, każdego roku około 50 tysięcy osób.

Uzdrowisko Solec-Zdrój

Obszar uzdrowiska obejmuje powierzchnię całej gminy i wynosi 8 490 ha. Na obszarze uzdrowiska wydzielono trzy strefy ochrony uzdrowiskowej:

- strefa A ochrony uzdrowiskowej – obszar o powierzchni 84 ha, wyliczony wskaźnik terenów zieleni (biologicznie czynnych) 79%. Obejmuje obszar na którym są zlokalizowane lub planowane do lokalizacji zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, a także inne obiekty służące lecznictwu uzdrowiskowemu lub obsłudze pacjenta i turysty, a w szczególności pensjonaty, restauracje i kawiarnie
- strefa B ochrony uzdrowiskowej - obszar o powierzchni 544 ha, wyliczony wskaźnik terenów zieleni (biologicznie czynnych) 84% stanowi bezpośrednią ochronę uzdrowiskowej strefy A.
- strefa C ochrony uzdrowiskowej - obszar o powierzchni 8 490 ha, wyliczony wskaźnik terenów zieleni (biologicznie czynnych) 87% i stanowi granicę obszaru uzdrowiska⁷

Najcenniejszym bogactwem naturalnym i podstawą kuracji są wody lecznicze pozyskiwane kilkoma odwiertami z głębokości ok. 170 m. Są to solanki siarczkowe, zawierające jony siarczkowe i wielosiarczkowe, a ponadto jony chlorkowe, bromkowe, jodkowe, borowe oraz wiele innych pierwiastków, jak: wapń, magnez, lit, żelazo, stront, selen, mangan, o słonym smaku i charakterystycznym zapachu siarkowodoru. Wykorzystywana do leczenia woda siarczkowa o stężeniu jonów siarczkowych 103 mg/litr jest najsilniejszą w Polsce i jedną z najlepszych w Europie. Siarkowodor wraz z całą gamą związków siarki, fluoru, jodu, bromu i boru tworzą w swoich skomponowanych przez naturę stężeniach, niepowtarzalny "bukiet", mający unikalne własności lecznicze. Wykorzystywanie do kuracji sub-

⁶ Uchwała nr XXVII/298/09 Rady Miejskiej w Busku-Zdroju z dnia 26.03.2009 w sprawie ustanowienia statutu Uzdrowiska Busk-Zdrój

⁷ Statut Uzdrowiska Solec-Zdrój – Załącznik nr 1 do Uchwały nr XXVII/122/09 Rady Gminy Solec-Zdrój z dnia 20.04.2009 roku.

stancji naturalnych oraz stosowanie całej gamy zabiegów fizykoterapeutycznych daje bardzo dobre efekty lecznicze.

Leczone schorzenia:

- reumatoidalne zapalenia oraz zwyrodnienia stawów,
- zesztywniające zapalenia stawów kręgosłupa,
- gościec tkanek miękkich,
- stany pourazowe,
- dyskopatie,
- zapalenie korzonków nerwowych,
- nerwobóle,
- dna moczanowa,
- choroby skóry,
- choroby układu oddechowego,
- choroby układu krążenia,
- zatrucia metalami ciężkimi,
- osteoporoza.

Tabela 6 Skład wody uzdrowskiej z poszczególnych źródeł

Źródła	H ₂ S	popiół	NaCl	CaSO ₄	MgSO ₄	NaJ	NaBr
Trenczyn	0.002	2.449	0.174	1.177	-	-	-
Pieszczany	0.022	1.368	0.540	0.071	-	-	-
Busko-Zdrój	0.039	13.841	10.240	1.236	1.164	0.0023	0.0019
Solec-Zdrój	0.103	20.544	15.281	1.965	1.969	0.0017	0.0011

Źródło: Uzdrowsko Solec-Zdrój Sp. z o.o.

2.6. Infrastruktura inżynieryjno-techniczna

2.6.1. Zaopatrzenie mieszkańców w wodę

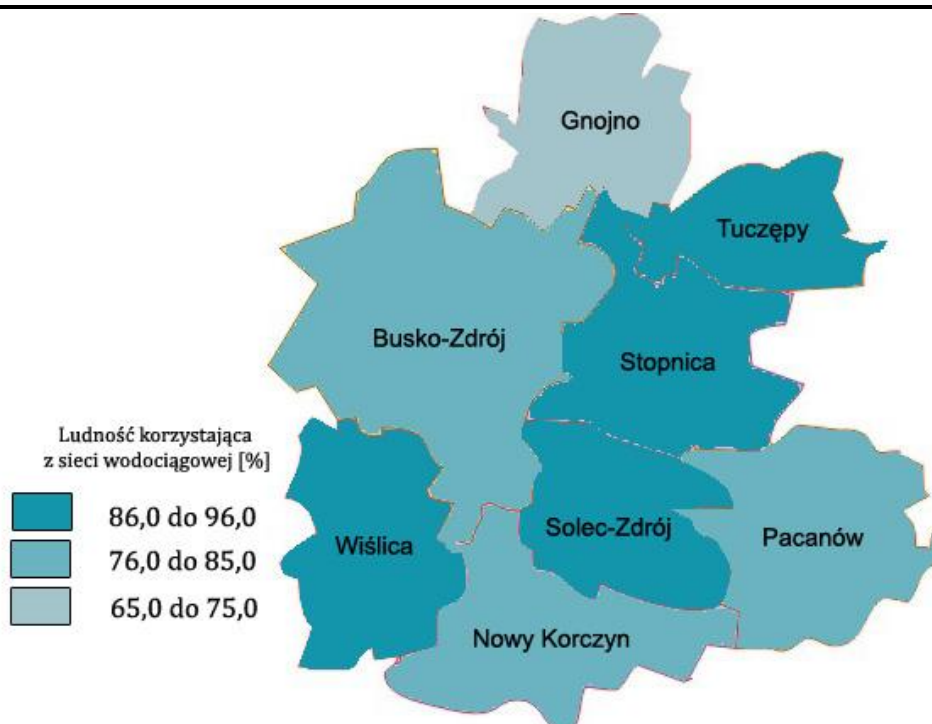
Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej w powiecie buskim w 2010 r. wynosiła 1 084,0 km i była o 7,3% dłuższa niż w 2005 r. (przybyło 78,7 km sieci). W tym samym czasie o 1 232 szt. wzrosła liczba przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków. W przypadku liczby osób korzystających z sieci wodociągowej odnotowano niewielki (1,2%) wzrost w stosunku do stanu z 2005 r. (BDL GUS).

Szczegółowe informacje dotyczące sieci wodociągowej przedstawiono w poniższej tabeli. Na rysunku 5 przedstawiono udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w stosunku do ogółu ludności danej jednostki administracyjnej.

Tabela 7 Sieć wodociągowa w powiecie buskim w 2005 i 2010 r.

Parametr	Jednostka	Rok	
		2005	2010
Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej	km	1 005,3	1 084,0
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	sztuk	15 501	16 733
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	16 903	16 312
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	61 851	61 690
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej ogólnie		83,4	84,6
- w miastach	%	97,4	97,4
- na wsi		79,2	80,8
Woda z wodociągów na 1 mieszkańca	m ³	23,1	23,4
Woda z wodociągów na 1 korzystającego / odbiorcę	m ³	27,7	27,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Rysunek 5 Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2010 r. (Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS)

Najwyższym udziałem ludności korzystającej z sieci wodociągowej na terenie poszczególnych jednostek powiatu buskiego w 2010 r. odznaczały się miasto Busko-Zdrój, gminy: Tuczępy, Wiślica i Solec-Zdrój. W dalszej kolejności gminy Stopnica, Nowy Korczyn i Pacanów. Najniższy wskaźnik dotyczył: obszaru wiejskiego gminy Busko-Zdrój oraz gminy Gnojno.

Poniżej przedstawiono najnowsze informacje na temat infrastruktury wodociągowej pochodzące z ewidencji poszczególnych gmin lub z ewidencji przedsiębiorstw działających lokalnie w zakresie uzdatniania wody i zaopatrzenia ludności, które udzieliły odpowiedzi na przesłaną ankietę.

Miasto i Gmina Busko-Zdrój – posiada sieć wodociagową o długości 281 km (w mieście – 45,6 km, na terenach wiejskich – 235,4 km) z 5673 przyłączami do budynków mieszkalnych i zbiorowego zaopatrzenia. Na terenie gminy 84,7% ludności korzysta z sieci wodociągowej (w mieście – 97,4%, na terenach wiejskich – 71%), czyli 27 339 osób.⁸ Posiada sześć ujęć wody podziemnej. Ujęcie wody w m. Szczaworyż obsługujące miejscowości Szczaworyż, Skotniki Małe i Duże, Pęczelice, Żerniki Górne, Radzanów i część Busko-Zdrój. Ujęcie wody w m. Zrecze (gm. Chmielnik – zakup wody), które obsługuje obszar całej gminy. Ujęcie wody w m. Zwierzyniec, które obsługuje miejscowość Zwierzyniec. Ujęcie wody w m. Błoniec obsługujące m. Błoniec, Nowa Wieś, Żerniki. Ujęcie wody Ruczynów obsługujące m. Ruczynów, Janina i Kołaczkowice. Woda z każdego ujęcia wymaga chlorowania.⁹

Gmina Gnojno – posiada sieć wodociagową z przyłączami o długości 109,92 km (bez przyłączy – 76,2 km). Stopień zwodociagowania gminy wynosi 98%. Posiada jedno ujęcie wody podziemnej w miejscowości Gorzakiew z dwoma studniami: studnia nr 1 o głębokości 86 m i wydajności 90 m³/h, studnia nr 2 o głębokości 81 m i wydajności 90 m³/h. Ujęcie posiada ustanowione strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej. Powyższe informacje zostały przekazane przez Zakład Gospodarki Komunalnej Gnojno w dniu 11.10.2011 r.

Gmina Nowy Korczyn – posiada sieć wodociagową o długości 120 km. Gmina jest w 100% zwodociagowana. Posiada ujęcie wody w Nowym Korczynie i obsługuje wszystkie miejscowości w gminie. Ujęcie brzegowe – publiczne w Nowym Korczynie posiada strefy ochronne, a jego wydajność wynosi 250 m³/h. Powyższe informacje zostały przekazane przez Urząd Gminy Nowy Korczyn w dniu 11.10.2011 r.

⁸ Bank Danych Lokalnych – GUS 2010 r.

⁹ Program ochrony środowiska dla gminy Busko-Zdrój na lata 2008-2011

Gmina Pacanów – posiada sieć wodociagową o długości 273,29 km (bez przyłączy – 215,12 km). Gmina jest w 92% zwodociagowana. Posiada dwa ujęcia wody, ujęcie wody w m. Wójeczka o wydajności 53 m³/h, jest to ujęcie u źródeł strumienia oraz ujęcie wody w m. Żabiec o wydajności 27 m³/h, jest to pięć studni głębinowych z czego dwie są użytkowane, ujęcia posiadają strefy ochronne. Stacje uzdatniania znajdują się w miejscowości Wójeczka i Żabiec, obsługują całą gminę. Powyższe informacje zostały przekazane przez Urząd Gminy Pacanów w dniu 23.11.2011 r.

Gmina Solec-Zdrój – posiada sieć wodociagową o długości 98 km (zainstalowano 1231 przyłączy o łącznej długości 38,7 km). Gmina jest w 100% zwodociagowana. Posiada cztery ujęcia wody. Ujęcie wody w Groczkowie o wydajności 22 m³/h posiadające bezpośrednią strefę ochronną, obsługujące miejscowości: Zborów, Solec Zdrój, Strażnik, Chinków, Kolonia Zagajów, woda wymaga chlorowania. Ujęcie wody w Piestrzcu o wydajności 22 m³/h, posiadające strefę ochrony bezpośredniej, obsługujące następujące miejscowości: Piestrec, Włosnowice, Świniary, Ludwinów, Zielonki, woda wymaga chlorowania. Ujęcie wody w Sułkowicach o wydajności 10 m³/h, posiadające strefę ochrony bezpośredniej w granicach projektowanego do ogrodzenia terenu stacji wodociagowej, obsługujące miejscowości Zagórzany i Welnin, woda wymaga chlorowania i odżelaziania. Ujęcie wody w Kikowie o wydajności 29 m³/h, posiadające teren ochrony bezpośredniej obejmujący cały teren stacji wodociagowej. Ujęcie obsługuje miejscowości Sułkowice, Piasek Mały, Kików i Żuków, woda wymaga chlorowania. Powyższe informacje zostały przekazane przez Urząd Gminy Solec-Zdrój w dniu 28.10.2011 r.

Gmina Stopnica – posiada sieć wodociagową o długości 188,12 km (bez przyłączy – 125,62 km). Gmina jest w 90% zwodociagowana. Do wodociągów podłączone są wszystkie miejscowości gminy, na terenach wiejskich występują pojedyncze przypadki braku podłączenia do sieci wodociagowej. Posiada trzy ujęcia wody: w miejscowości Wolica – ujęcie powierzchniowe o wydajności 110 m³/h, w miejscowości Strzałków – ujęcie głębinowe, dwie studnie o wydajności 37 m³/h i 23,9 m³/h, w miejscowości Podlasek – ujęcie głębinowe, dwie studnie każda o wydajności 37 m³/h. Woda we wszystkich ujęciach nie wymaga uzdatniania, stosuje się wyłącznie chloratory do chlorowania wody. Powyższe informacje zostały przekazane przez Urząd Gminy Stopnica w dniu 6.10.2011 r.

Gmina Tuczępy – posiada sieć wodociagową o długości 59,1 km (bez przyłączy) i jest w 100% zwodociagowana. Gmina nie posiada własnego ujęcia wody ani stacji uzdatniania wody. Powyższe informacje zostały przekazane przez Urząd Gminy Tuczępy w dniu 16.11.2011 r.

Gmina Wiślica – posiada sieć wodociagową o długości 135 km (bez przyłączy – 87 km). Gmina jest w 100% zwodociagowana. Posiada jedno ujęcie wody podziemnej w Jurkowie, dla którego wyznaczona jest strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej, dwie studnie o wydajności 140 m³/h i 110 m³/h. Woda uzdatniana jest przez stację uzdatniania wody w Jurkowie. Powyższe informacje zostały przekazane przez Urząd Gminy Wiślica w dniu 25.10.2011 r.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie w piśmie z dnia 31.10.2011 roku przesłał zestawienie wydanych decyzji wodnoprawnych na ujęcia wód podziemnych (załącznik nr 1) i wód powierzchniowych (załącznik nr 2) w powiecie buskim oraz wykaz wydanych decyzji wodnoprawnych na strefy ochronne wód podziemnych i wód powierzchniowych (załącznik nr 3) w powiecie buskim.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie buskim w 2010 r. wynosiła 252,3 km i była o blisko 32% dłuższa niż w 2005 r. (przybyło 80,6 km sieci). W tym samym czasie o 1 539 szt. wzrosła liczba przyłączy kanalizacyjnych do budynków. W przypadku liczby osób korzystających z sieci kanalizacyjnej również odnotowano wzrost o 5,5% w stosunku do stanu z 2005 r. (BDL GUS).

Tabela 8 Sieć kanalizacyjna w powiecie buskim w 2005 i 2010 r.

Parametr	Jednostka	Rok	
		2005	2010
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	171,7	252,3
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	4 008	5 547
Ścieki odprowadzone	dam ³	1 507,6	1 349,0
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	14 666	14 209
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	21 420	25 103
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej ogólnie		28,9	34,4
- w miastach	%	84,5	84,9
- na wsi		11,9	19,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Szczegółowe informacje dotyczące oczyszczalni i ilości oczyszczanych ścieków przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9 Informacje dotyczące oczyszczanych ścieków w latach 2005 i 2010

Parametr	Jednostka	Rok	
		2005	2010
Ścieki oczyszczane ogółem, w tym:	dm ³ /rok	1 186	1 349
biologicznie	dm ³ /rok	120	279
z podwyższonym usuwaniem biogenów	dm ³ /rok	1 066	1 070
biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków ogółem	%	78,7	100,0
Ludność obsługiwana przez oczyszczalnię ścieków	osoba	23 153	27 958
Ludność obsługiwana przez oczyszczalnię ścieków ogółem	%	31,22	38,3
- w miastach		93,33	98,7
- na wsi		12,24	20,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Poniżej przedstawiono najnowsze informacje na temat gospodarki ściekowej pochodzące z ewidencji poszczególnych gmin lub z ewidencji przedsiębiorstw działających lokalnie w zakresie oczyszczania ścieków, które udzieliły odpowiedzi na przesłaną ankietę.

Miasto i Gmina Busko-Zdrój – posiada sieć kanalizacyjną o długości 101,8 km (w mieście – 53,8 km, na terenach wiejskich – 48 km), z 3 224 przyłączami do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Z sieci kanalizacyjnej korzysta 55,1% ludności gminy (w mieście – 84,9%, na terenach wiejskich – 23%), czyli 17 779 osób.¹⁰ W Busku-Zdroju znajduje się mechaniczno-biologiczna Miejska Oczyszczalnia Ścieków w Siesławicach o przepustowości 7 400 m³/d, która obsługuje miejscowości: Busko Zdrój, Siesławice, Zbludowice, Wolica Siesławska, Skotniki Małe, Skotniki Duże, Radzanów, Owczary.¹¹ W mieście Busko-Zdrój kanalizacja deszczowa ma długość ok. 25 km, podczyszczanie ścieków deszczowych następuje w trzech separatorach.¹²

Gmina Gnojno – posiada sieć kanalizacyjną z przyłączami o długości 2,6 km (bez przyłączy 2 km). Gmina skanalizowana jest w 2%. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 394 osób. Częściowo skanalizowana jest miejscowość Gnojno. Na terenie gminy w miejscowości Gnojno zlokalizowana jest oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z redukcją związków biogenych, o przepustowości 75 m³/d. Bezpośrednim odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rów melioracyjny rzeki Wschodniej. Powyższe informacje zostały przekazane przez Zakład Gospodarki Komunalnej Gnojno w dniu 11.10.2011 r.

Gmina Nowy Korczyn – posiada sieć kanalizacyjną o długości 22 km. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 1 164 osób. Miejscowościami skanalizowanymi są: Nowy Korczyn i Grotniki Duże. Gmina nie posiada kanalizacji deszczowej. Na terenie gminy funkcjonuje oczyszczalnia ścieków w miejscowości Grotniki Duże, o przepustowości 153 m³/d, maksymalna przepustowość wynosi 179 m³/d. Powyższe informacje zostały przekazane przez Urząd Gminy Nowy Korczyn w dniu 11.10.2011 r.

Gmina Pacanów – posiada sieć kanalizacyjną o długości 19,01 km (bez przyłączy – 13,20 km). Gmina skanalizowana jest w 12%. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 1 200 osób. Miejscowościami skanalizowanymi są: Pacanów, część Książnic oraz część Słupi. W 2012 roku zostanie oddana do użytku kanalizacja w miejscowościach: Wola Biechowska, Biechów, Zołcza-Ugory, Wójeczka i Wójcza. Gmina nie posiada kanalizacji deszczowej. Na terenie gminy funkcjonuje oczyszczalnia ścieków w miejscowości Słupia. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna o przepustowości 210 m³/d z możliwością rozbudowy. Ścieki oczyszczone trafiają do rowu, a dalej do Kanału Strumień. Miejscowości, w których aktualnie wykonywane są przyłącza będą obsługiwane przez oczyszczalnię znajdującą się na terenie gminy Solec-Zdrój w miejscowości Świniary. Powyższe informacje zostały przekazane przez Urząd Pacanów w dniu 23.11.2011 r.

Gmina Solec-Zdrój – posiada sieć kanalizacyjną o długości 102,7 km. Gmina skanalizowana jest w 53% (po rozbudowie kanalizacji w 2015 roku – 82%). Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 1 500 osób (docelowo – 3 932). Miejscowościami skanalizowanymi są: Solec Zdrój, częściowo Zborów, Świ-

¹⁰ Bank Danych Lokalnych – GUS 2010 r.

¹¹ Dane z Programu ochrony środowiska dla gminy Busko-Zdrój na lata 2008-2011

¹² Pismo z Urzędu Miasta i Gmin Busko-Zdrój z dnia 20.10.2011 r.

niary, Zielonki, Piestrec, Włosnowice, Wełnin. Długość kanalizacji deszczowej wynosi 6,4 km. Na terenie gminy funkcjonuje oczyszczalnia ścieków komunalnych i pokąpielowych Solec, zlokalizowana w miejscowości Wełnin. Jest to oczyszczalnia biologiczna spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji < 15 000 RLM, o przepustowości średniej 700 m³/d i maksymalnej 820 m³/d. Bezpośrednim odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest ciek Rzoska. Docelowo obsługiwane miejscowości: Solec Zdrój, Wełnin, Zborów, Żuków i Kików. Oczyszczalnia ścieków Świniary realizowana w ramach projektu pn. Rozbudowa i przebudowa systemu wodno-kanalizacyjnego gminy Solec Zdrój i Pacanów. Termin zakończenia 2012 r. Oczyszczalnia zlokalizowana jest w miejscowości Świniary. Jest to oczyszczalnia biologiczna spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji < 15 000 RLM, o przepustowości średniej 300 m³/d i maksymalnej 400 m³/d. Bezpośrednim odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest ciek Kanał Nida. Docelowo obsługiwane miejscowości: Świniary, Zielonki, Piestrec, Włosnowice (Gm. Solec Zdrój), Biechów, Wola Biechowska, Wójciska, Wójciska, Zółcza (gmina Pacanów). Powyższe informacje zostały przekazane przez Urząd Gminy Solec-Zdrój w dniu 28.10.2011 r.

Gmina Stopnica – posiada sieć kanalizacyjną o długości 88,2 km (bez przyłączy – 87,1 km). Gmina skanalizowana jest w 43,38%. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 3 420 osób. Miejscowościami skanalizowanymi są: Stopnica, Wolica, Kąty Stare-Folwarki, Kąty Nowe, Fałęcin Nowy, Białoborze, Klępie Dolne, Nowa Wieś, Klępie Górne, Podlasek, Topola, Smogorzów i Konary. W trakcie budowy są kanalizacje w miejscowościach: Fałęcin Stary, Mietel, Mariampol i Szczeglin. Długość kanalizacji deszczowej wynosi 1 240 mb. Oczyszczalnia stawowa zlokalizowana jest w Fałęcinie Starym. Obsługuje następujące miejscowości: Stopnica, Wolica, Kąty Stare-Folwarki, Kąty Nowe, Fałęcin Nowy, Białoborze, Klępie Dolne, Podlasek, Topola, Smogorzów i Konary. Na ukończeniu jest inwestycja pod nazwą przebudowa i rozbudowa oczyszczalni. Obecna oczyszczalnia składa się z części mechanicznej wyposażonej w nową kratę płaską, piaskownik, punkt zlewny ścieków dowożonych, pompowni ścieków, sito piaskownika oraz z części biologicznej składającej się z przebudowanego stawu napowietrzanego, nowego stawu napowietrzano-doczyszczającego oraz przebudowanego stawu doczyszczającego. Projektowany przepływ Q=1 028 m³/d. Zmodernizowana oczyszczalnia przystosowana jest do obsłużenia wszystkich miejscowości w gminie. Ścieki oczyszczone trafiają do rowu, a dalej do rzeki Stopniczanki. Powyższe informacje zostały przekazane przez Urząd Gminy Stopnica w dniu 6.10.2011r.

Gmina Tuczępy – posiada sieć kanalizacyjną o długości 14,8 km (bez przyłączy). Gmina skanalizowana jest w 20%. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 513 osób. Miejscowościami częściowo skanalizowanymi są: Tuczępy, Wierzbica i Sieczków. Kanalizacja deszczowa ma długość 0,4 km. Na terenie gminy znajduje się jedna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w miejscowości Tuczępy, o przepustowości 10 m³/d. Bezpośrednim odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rów melioracyjny do rzeki Wschodniej. Przy Szkole Podstawowej w Kargowie oraz przy Gimnazjum w Jarosławicach funkcjonują przyobiektove oczyszczalnie ścieków o przepustowościach ca. 2,5 m³/d. Powyższe informacje zostały przekazane przez Urząd Gminy Tuczępy w dniu 16.11.2011 r.

Gmina Wiślica – posiada sieć kanalizacyjną o długości 29,5 km (bez przyłączy – 20,7 km). Gmina skanalizowana jest w 25%. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 1 470 osób. Miejscowościami skanalizowanymi są: Wiślica, Gorzysławice i Jurków. Na terenie gminy funkcjonuje jedna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Jurkowie, o średniej przepustowości 238 m³/d. Bezpośrednim odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Nida. Powyższe informacje zostały przekazane przez Urząd Gminy Wiślica w dniu 25.10.2011 r.

Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy Rady Unii Europejskiej z dnia 21 maja 1991r. (91/271/EWG) dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych jest Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych – ogólnopolski dokument strategiczny określający potrzeby i planowane działania na rzecz wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacyjne. Program uwzględnia aglomeracje miejskie i wiejskie o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) powyżej 2 000. Jest on narzędziem służącym koordynacji działań gmin jako władz lokalnych i przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych w realizacji infrastruktury gospodarki ściekowej na ich terenach.

W KPOŚK określono priorytety inwestycyjne wprowadzając podział aglomeracji na:

- Aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego (Załącznik 1),
- Aglomeracje nie stanowiące priorytetu dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego (Załącznik 2),
- Aglomeracje pozostałe (Załącznik 3) – nowo wyznaczone, które nie spełniły wymogów formalnych, by znaleźć się w załączniku 1 i 2.

W Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych uwzględnionych jest obecnie 77 aglomeracji województwa świętokrzyskiego, w tym w powiecie buskim są 2 aglomeracje (Busko-Zdrój i Stopnica) priorytetowe dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego (Załącznik 1) i 6 aglomeracji (Pacanów, Wiślica, Solec-Zdrój, Świniary – obejmująca gminy Solec-Zdrój i Pacanów, Tuczępy i Nowy Korczyn) nie stanowiące priorytetu dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego (Załącznik 2). Podstawowe dane dotyczące planowanego stanu systemu kanalizacyjnego i oczyszczalni ścieków na koniec 2015 roku w powiecie buskim przedstawiają tabele poniżej.

Tabela 10 Planowany stan systemu kanalizacyjnego na dzień 31.12.2015 r w powiecie buskim zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Nazwa aglomeracji	Systemy kanalizacyjne (planowany stan na 31.12.2015 r)				
	Przyrost Mk korzystających z systemu kanalizacyjnego w latach 2007-2015	Liczba Mk korzystających z systemu kanalizacyjnego	% Mk korzystających z systemu kanalizacyjnego	% RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej	Długość sieci planowana do budowy [km]
Busko Zdrój	3109	23009	95,71	95,8	23,1
Stopnica	2123	5693	100,0	100,0	17,7
Razem aglomeracje priorytetowe		28 702			40,7
Pacanów	1140	2190	100,0	100,0	36,0
Wiślica	1394	3000	100,0	100,0	43,8
Solec-Zdrój	1249	2747	100,0	100,0	40,0
Świniary	2469	2469	100,0	96,7	56,0
Tuczępy	1698	2076	100,0	100,0	33,6
Nowy Korczyn	3439	3439	100,0	100,0	40,0
Razem aglomeracje nie priorytetowe		15 921			249,4
OGÓŁEM		44 623			290,2

Mk – liczba mieszkańców

Źródło: Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Tabela 11 Planowany stan oczyszczalni ścieków na dzień 31.12.2015 w powiecie buskim zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Nazwa aglomeracji	Nazwa oczyszczalni ścieków	Oczyszczalnie ścieków (planowany stan na 31.12.2015 r)			
		Rodzaj planowanej oczyszczalni	Rodzaj inwestycji	Przepustowość oczyszczalni [m ³ /d]	Wydajność oczyszczalni [RLM]
Busko Zdrój	Siesławice	PUB 2	M	3825	28000
Stopnica	Falęcin Stary	B	R	862	6034
Pacanów	Pacanów	B	RM	420	3143
Wiślica	Jurków	B	BN	450	3000
Solec-Zdrój	Solec	B	BN	700	5670
Świniary	Świniary	B	BN	300	2995
Tuczępy	Tuczępy	B	RM	200	2358
Nowy Korczyn	Nowy Korczyn	B	BN	440	5500

PUB2 – oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu (N), fosforu (P) spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji $\geq 15\ 000$ RLM $< 100\ 000$ RLM. **B** – oczyszczalnia biologiczna spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji $< 15\ 000$ RLM. **M** – istniejąca oczyszczalnia, która spełnia wymagania ze względu na przepustowość lecz wymaga modernizacji ze względu na jakość odprowadzanych ścieków. **R** – istniejąca oczyszczalnia, która wymaga rozbudowy ze względu na przepustowość. **RM** – istniejąca oczyszczalnia, która wymaga rozbudowy ze względu na przepustowość oraz modernizacji części obiektów. **BN** – budowa nowej oczyszczalni

Źródło: Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Oprócz KPOŚK, w celu wypełnienia przez Polskę zobowiązań wynikających z dyrektywy Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych, w marcu 2007r. opracowany został „Program wyposażenia aglomeracji poniżej 2 000 RLM w oczyszczalnię ścieków komunalnych i systemy kanalizacji sanitarnej”. Przedmiotem Programu jest identyfikacja liczby aglomeracji mniejszych od 2 000 RLM i oszacowanie wielkości ładunku zanieczyszczeń biodegradowalnych pochodzącego z tych aglomeracji. W województwie świętokrzyskim wyznaczono w ramach programu dziewięć aglomeracji, w tym powiecie buskim 3 aglomeracje (Gnojno, Tuczępy i Wiślica). Ostatecznie aglomeracja Wiślica została włączona do KPOŚK. Oczyszczalnia w aglomeracji Gnojno wg stanu na 2006r. spełniała wymagane standardy na odprowadzanie ścieków do wód zapewniając odpowiednie oczyszczanie ścieków. natomiast oczyszczalnia w Tuczępach wymaga rozbudowy wraz z modernizacją. Termin osiągnięcia standardu odpowiedniego oczyszczania ścieków dla oczyszczalni wymagających rozbudowy modernizacji określono na koniec 2015 roku.

Na terenach nieskanalizowanych gospodarstwa domowe wyposażone w zbiorniki bezodpływowe obsługiwane są przez tabor asenizacyjny, pozostałe korzystają z indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (oczyszczalnie przydomowe). Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków realizowana jest przez samorządy gminne w ramach „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego” opracowanego w 2008 roku i obejmującego jego okres realizacji na lata 2008-2020. Ilość oczyszczalni przydomowych ujęta w „Programie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków” w poszczególnych gminach przedstawia się następująco:

- Miasto i gmina Busko-Zdrój – 1 036 szt.
- Gmina Gnojno – 53 szt.
- Gmina Nowy Korczyn – 0 szt.
- Gmina Pacanów – 227 szt.
- Gmina Solec-Zdrój – 85 szt.
- Gmina Stopnica – 0 szt.
- Gmina Tuczępy – 252 szt.
- Gmina Wiślica – 491 szt.

Oprócz ścieków komunalnych na terenie powiatu buskiego wytwarzane są również ścieki przemysłowe, które oczyszczane są w mechanicznej oczyszczalni, która ma projektowaną przepustowość 814 m³/d. W 2010 r. odprowadzono 354 dam³ tego rodzaju zanieczyszczeń, to o 13,9% mniej niż w stosunku do stanu z 2005 r. (dane z BDL GUS).

Pozwolenia wodnoprawne na odprowadzanie oczyszczonych ścieków przemysłowych wydano dla¹³:

- Uzdrowisko Busko-Zdrój S.A. na odprowadzanie ścieków pokąpielowych z Oczyszczalni Ścieków Pokąpielowych zlokalizowanej w miejscowości Siesławice gm. Busko-Zdrój,
- „Haraboss” L. Wach, D. Michalski, S. Michalski Sp. J. na wprowadzanie do urządzeń miejskiej kanalizacji sanitarnej czyszczonych ścieków, zawierających substancje szczególnie szkodliwe, pochodzących z myjni samochodowych (ręcznej i samoobsługowej) zlokalizowanych na terenie Stacji Paliw BP w Mikułowicach gm. Busko-Zdrój,
- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej S.A. w Busku-Zdroju, na odprowadzanie do cieku oczyszczonych ścieków technologicznych pochodzących z myjni samochodowej,
- Urszula i Dariusz Golonka na wprowadzanie do urządzeń kanalizacyjnych ścieków pochodzących z myjni samochodowej bezdotykowej typ BKFCarWash 2009, zlokalizowanej przy ul. Wojska Polskiego 52 w Busku-Zdroju,
- Komenda Wojewódzka Policji w Kielcach na wprowadzanie do urządzeń miejskiej kanalizacji sanitarnej w Busku-Zdroju oczyszczonych ścieków, zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska, z myjni samochodowej zlokalizowanej przy Komendzie Powiatowej Policji w Busku-Zdroju,
- P.P.U.H. „DANTEK – BUD” Danuta Paluch, na wprowadzanie ścieków pochodzących z myjni samochodowej zlokalizowanej przy ul. Młyńskiej w Busku-Zdroju, do urządzeń kanalizacyjnych,
- Elżbieta Jewiarz, na wprowadzanie ścieków pochodzących z myjni samochodowej zawierających substancje szczególnie szkodliwe, do urządzeń kanalizacyjnych, zlokalizowanej przy ul. Dmowskiego w Busku-Zdroju,

¹³ Dane z Starostwa Powiatowego w Busku-Zdroju, pismo nr RLO.6341.2.34.2011 z dnia 07.10.2011 r.

- Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe E.P. Juśkiewicz Sp. J., na wprowadzanie do urządzeń kanalizacyjnych ścieków przemysłowych pochodzących z myjni samochodowej zlokalizowanej w Szczaworyżu gm. Busko-Zdrój,
- Stowarzyszenie Dom Nadziei, na wprowadzanie do urządzeń kanalizacyjnych ścieków przemysłowych pochodzących z myjni samochodowej zlokalizowanej przy ul. Langiewicza w Busku-Zdroju.

2.6.2. Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów

Z danych planu gospodarki odpadami dla powiatu buskiego wynika, że w powiecie buskim dominującym sposobem zagospodarowania odpadów komunalnych jest deponowanie ich na składowiskach odpadów komunalnych. Zorganizowanym systemem odbierania niesegregowanych odpadów komunalnych objętych było ok. 85% wszystkich mieszkańców powiatu buskiego. Z analizy wynika, że w gminach powiatu buskiego nie wprowadzono systemu selektywnego zbierania odpadów pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych.

Na analizowanym terenie zlokalizowane są trzy czynne, gminne składowiska odpadów komunalnych oraz dwa zamknięte składowisko odpadów. Składowiska znajdują się w następujących miejscowościach:

- Dobrowoda - gmina Busko Zdrój,
- Raczyce - gmina Gnojno,
- Kłępie Dolne - gmina Stopnica,
- Wiślica - Psia Górka - gmina Wiślica – zamknięte,
- Jarosławice (zrehabilitowane w 2000 r.) - gmina Tuczępy.

Oprócz wymienionych obiektów na analizowanym terenie zlokalizowane są cztery instalacje do odzysku odpadów:

- Stacja Demontażu Pojazdów wycofanych z ruchu „KAR” w Busku-Zdroju,
- „BIS KAS” Stacja Demontażu Pojazdów Joanna Biskup, Budzyń,
- Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe Grzegorz Sarna, ul. Batalionów Chłopskich 3, 28-100 Busko-Zdrój,
- Składowisko odpadów zawierających azbest w Dobrowie (gm. Tuczępy)

Na obszarze powiatu buskiego odpady zbierane są do kontenerów o różnej pojemności oraz systemem workowym.

Zagadnienia gospodarki odpadami zostały szczegółowo omówione w planie gospodarki odpadami dla powiatu buskiego¹⁴.

2.6.3. Sieć drogowa

Na terenie powiatu pod koniec 2010 r funkcjonowało 611,6 km dróg powiatowych o twardej nawierzchni, o nawierzchni twardej ulepszonej było 596,3 km dróg, a dróg o nawierzchni gruntowej było 29,9 km. Drogi gminne o nawierzchni twardej miały długość 739,2 km, o nawierzchni twardej ulepszonej – 471,1 km, a o nawierzchni gruntowej – 310,1 km.¹⁵

Przez powiat przebiegają dwie drogi krajowe: numer 73 Wiśniówka-Kielce – Busko Zdrój – Tarnów – Jasło oraz numer 79 Warszawa – Zwoleń – Sandomierz – Kraków – Katowice - Bytom.

Obok dróg krajowych na terenie powiatu buskiego występują również odcinki dróg wojewódzkich i powiatowych.

2.6.4. Charakterystyka zaopatrzenia powiatu w energię ciepłą

Na terenie powiatu brak zorganizowanej sieci ciepłowniczej. Obiekty ogrzewane są indywidualnymi kotłowniami z wykorzystaniem jako paliwa gazu ziemnego, oleju opałowego i paliwa stałego. Budynki użyteczności publicznej będące własnością gmin mają kotłownie gazowe lub opalane są paliwem stałym. Jedynie większa część miasta Busko-Zdrój ma zorganizowaną sieć ciepłowniczą. Budynki zabudowy wielorodzinnej zaopatrywane są w ciepło przez Komunalny Związek Ciepłownictwa PONIDZIE, ul. Kilińskiego 41, Busko-Zdrój.

¹⁴ Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Buskiego na lata 2008-2011.

¹⁵ Dane z BDL GUS

Tabela 12 Charakterystyka sieci ciepłej w powiecie buskim w latach 2005 - 2010

Sieć ciepła	Jedn.	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kotłownie ogółem w tym: - w spółdzielniach mieszkaniowych	szt.	40 9	44 9	46 9	48 11	44 9	44 9
Długość sieci ciepłej przesyłowej	km	17,4	18,4	19,0	19,0	18,6	18,0
Długość sieci ciepłej połączeń do budynków i innych obiektów	km	4,3	5	5,1	4,9	5,1	5,8
Sprzedaż energii ciepłej	GJ	247 464,5	240 096,3	225 630,2	218 731,5	175 090,7	135 669,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Z analizy danych zawartych w tabeli wynika, że w okresie od 2005 do 2010 r. na terenie powiatu zmniejszyła się liczba eksploatowanych kotłowni ciepłych, nieznacznie zredukowano długość sieci ciepłej przesyłowej, a sprzedaż energii ciepłej spadła o 45% w porównaniu do roku 2005. Od 2005 roku systematycznie wzrasta długość przyłączy do budynków i innych obiektów.

2.6.5. Charakterystyka zaopatrzenia powiatu w gaz ziemny

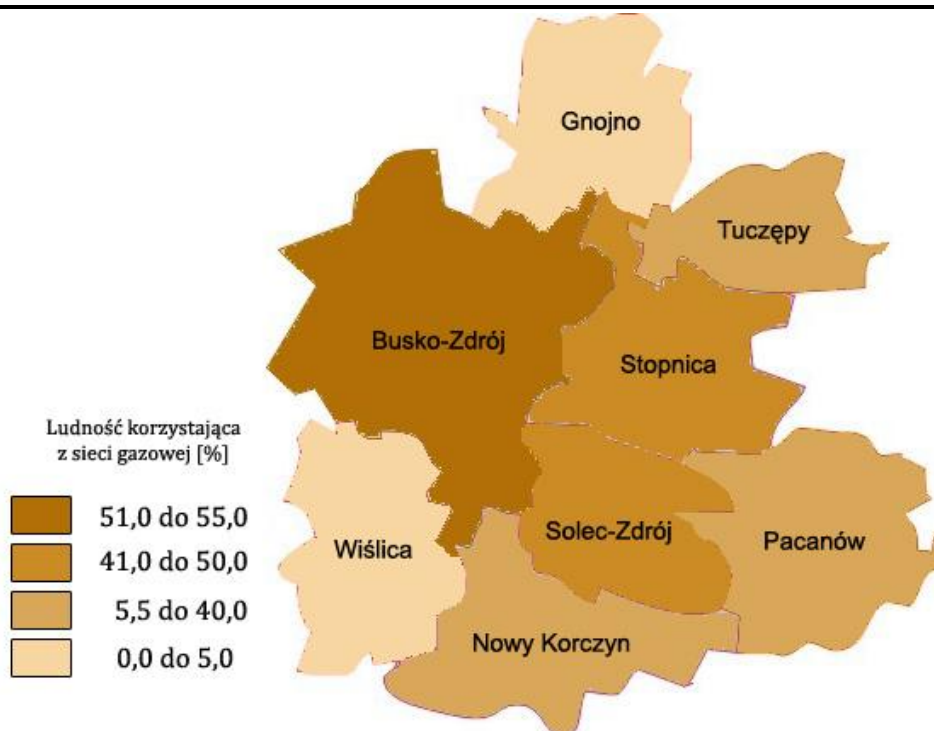
Z danych GUS za 2010 r. wynika, że 38,4% ogółu ludności powiatu buskiego korzysta z sieci gazowej. Najwyższy wskaźnik dotyczy ludności miejskiej m. Busko-Zdrój – 93,8%. Wśród gmin wiejskich najwyższe wskaźniki dotyczą gminy Stopnica – 47,3%, gminy Solec-Zdrój – 42,4% oraz gminy Tuczępy – 36,2%, najniższe w kolejności gmin: Gnojno (2%) i Wiślica (0,5%). Opisana sytuacja została zobrazowana na rysunku 6.

Ogólna długość czynnej sieci gazowej wynosi 586 969 m i w stosunku do roku 2005 wydłużyła się o 1 069 m. Do poszczególnych budynków w 2010 r. wykonanych było 8 053 sztuk przyłączy gazu. W 2010 r. użytkownicy sieci zużyli ponad 5 570,7 tys. m³ gazu, z czego ponad 54% została wykorzystana na ogrzewanie mieszkań. Od 2005 roku następuje systematyczny wzrost odbiorców i ludności korzystającej z sieci gazowej na terenie powiatu buskiego.

Tabela 13 Charakterystyka sieci gazowej w powiecie buskim w latach 2005 - 2010

Sieć gazowa	Jedn.	2005	2006	2007	2008	2009	2010
długość czynnej sieci ogółem	m	585 900	586 457	586 003	595 952	585 704	586 969
długość czynnej sieci przesyłowej	m	77 700	77 666	77 666	77 792	77 792	77 793
długość czynnej sieci rozdzielczej	m	508 200	508 791	508 337	518 160	507 912	509 176
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	6 909	7 130	7 247	8 398	8 025	8 053
odbiorcy gazu	gosp. dom.	9 141	9 230	9 246	9 312	9 348	9 405
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp. dom.	1 339	1 379	1 382	1 332	1 178	1 223
odbiorcy gazu w miastach	gosp. dom.	5 592	5 725	5 581	5 599	5 616	5 626
zużycie gazu	tys. m ³	5 548,6	5 399,1	5 429,7	5 210,0	5 061,4	5 570,7
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	tys. m ³	3 002,4	3 184,9	2 601,1	2 843,1	2 709,9	3 044,1
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	27 196	26 965	28 060	27 894	28 043	27 998
ludność korzystająca z gazu ogółem, w tym:							
- w miastach	%	36,7 90,6	36,6 90,5	38,2 94,2	38,0 93,8	38,3 94,0	38,4 93,8
- na wsi		20,2	20,2	21,3	21,2	21,7	21,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Rysunek 6 Udział ludności korzystającej z sieci gazowej na terenie powiatu w 2010 r.
(Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS)

2.6.6. Charakterystyka zaopatrzenia powiatu w energię elektryczną

W ostatnich latach zmniejszyła się ilość odbiorców energii elektrycznej. Liczba odbiorców energii na niskim napięciu w 2010 roku zmniejszyła się zarówno na obszarach miejskich jak i wiejskich. Natomiast systematycznie wzrasta zużycie energii elektrycznej. W 2010 r. było ono wyższe o 10,3% niż w roku 2005. Największy wzrost zużycia dotyczył terenów wiejskich powiatu buskiego (12,7%).

Tabela 14 Zaopatrzenie w energię elektryczną w powiecie buskim w latach 2005 - 2010

Energia elektryczna w gospodarstwach domowych	Jedn.	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Odbiorcy energii na niskim napięciu ogółem:	szt.	26 735	26 703	26 686	26 655	26 616	26 640
- obszar miejski		6 996	6 989	7 002	6 967	6 967	6 977
- obszar wiejski		19 739	19 714	19 684	19 688	19 649	19 663
Zużycie energii na niskim napięciu ogółem:	MWh	42 541	43 499	44 034	45 025	45 444	47 407
- obszar miejski		11 462	1 431,25	1 414,03	11 646,84	11 572	11 835
- obszar wiejski		31 079	32 068	32 620	33 378	33 872	35 572

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

3. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i zasobów przyrody

Podstawowymi aktami prawa z zakresu ochrony dziedzictwa przyrodniczego oraz ochrony i kształtowania środowiska na terytorium Polski są ustawy: o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.) oraz Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.).

W myśl zapisów pierwszego z wymienionych aktów ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody: 1) dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów; 2) roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową; 3) zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia; 4) siedlisk przyrodniczych; 5) siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; 6) tworów przyrody żywej

i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt; 7) krajobrazu; 8) zieleni w miastach i wsiach; 9) zadrzewień.

Z kolei ochrona środowiska w myśl Prawa ochrony środowiska oznacza: podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiających zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na: a) racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju; b) przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom; c) przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

Powiat buski odznacza się wysokimi walorami przyrodniczymi, w tym krajobrazowymi, ze względu na wysoką bioróżnorodność oraz mnogość form ukształtowania terenu będącą rezultatem procesów i zjawisk przyrodniczych kształtujących oblicze tego terenu przed kilkunastoma tysiącami lat (procesy glacialne i fluwioglacjalne). W dalszej części opracowania przedstawiono charakterystykę dziedzictwa przyrodniczego regionu ze szczególnym uwzględnieniem obszarów cennych przyrodniczo objętych ochroną prawną.

3.1. Formy ochrony przyrody

W 2010 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu buskiego wynosiła 89 585,3 ha, co stanowiło 7,6% powierzchni województwa i prawie 93% powierzchni analizowanego powiatu. Wszystkie gminy powiatu odznaczały się ponad 90% udziałem obszarów prawnie chronionych w ogólnej powierzchni powiatu. Wyjątek stanowi gmina Tuczępy, w której udział obszarów prawnie chronionych wynosi 54% do ogólnej powierzchni tej gminy¹⁶.

Opisu poszczególnych form ochrony przyrody występujących na terenie powiatu dokonano w oparciu o wykazy i charakterystyki opublikowane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Kielcach¹⁷ oraz Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Warszawie¹⁸.

3.1.1. Rezerваты przyrody

Na terenie powiatu buskiego ochroną rezerwatową objęto 4 obszary cenne przyrodniczo:

- 1) **Rezerwat „Owczary”** - położony na terenie gminy Busko-Zdrój, objęty ochroną na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 5.05.1959 r., Nr 18; rezerwat słonoroślowy; powierzchnia gruntów objętych ochroną wynosi 0,61 ha. Rezerwat znajduje się w granicach Szanieckiego Parku Krajobrazowego. Położony jest śródpolnym zagłębieniu. Jest jedynym słonoroślowym rezerwatem na terenie Niecki Nidziańskiej. Przedmiotem ochrony jest zabezpieczenie skupiska roślin halofilnych rozwijających się wokół siarczanowo-słonnych źródeł. Osobliwościami florystycznymi są: muchotrzew solniskowy, łoboda oszczepowata, nostrzyk ząbkowany, mannica odstająca. Obok zbiorowiska słonolubnych na południowych stokach rezerwatu rozwinęła się murawa kserotermiczna. Faunę rezerwatu reprezentuje związany z solniskiem chrząszcz *Pogonus persicus*.
- 2) **Rezerwat „Góry Wschodnie”** - położony na terenie gminy Wiślica, objęty ochroną na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 13.08.1959 r., Nr 22; rezerwat stepowy; powierzchnia gruntów objętych ochroną wynosi 1,78 ha. Rezerwat położony jest w granicach Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego. Obejmuje fragment niewielkiego wzniesienia zbudowanego z wielokrystalicznych gipsów. Widoczne są liczne powierzchniowe formy krasowe. Obszar rezerwatu porastają zróżnicowane zbiorowiska kserotermiczne o charakterze "stepu ostnicowego" i "stepu kwietnego". W murawach rosną chronione i rzadkie gatunki roślin jak: młiek wiosenny, ostnica włosowata, ostrolódka kosmata, ostrożeń pannoński, ożota zwyczajna, dziewięciśń bezłodygowy, oman wąskolistny. Zbiorowiskom kserotermicznym towarzyszy unikatowa i rzadka fauna owadów, jak: pszczoła *Melitura clavicornis*, stonka *Cheilotoma musciformis* czy kózka *Phytoecia uncinata*.
- 3) **Rezerwat „Skorocice”** - położony na terenie gminy Wiślica, objęty ochroną na podstawie zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 21.01.1950 r., Nr 24; rezerwat przyrody nieożywionej; powierzchnia gruntów objętych ochroną wynosi 7,7 ha. Rezerwat położony jest w granicach Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego. Obejmuje wąwóz gipsowy pochodzenia krasowego długości ok. 850 m. i szerokości średnio 80m. Podzielony jest rygłem skalnym o nazwie Wysoka Droga na dwie części północną i południową. Dnem wąwozu płynie

¹⁶ Bank Danych Lokalnych - GUS

¹⁷ <http://kielce.rdos.gov.pl/>

¹⁸ <http://natura2000.gdos.gov.pl/natura2000>

Potok Skorocicki, który czasem płynie na powierzchni gruntu, a niekiedy ginie w podziemnych korytarzach i grotach. Osobliwością rezerwatu jest występowanie wielu form krasu gipsowego w formie jaskiń, ostańców, schronisk, wywierzysk i lejów krasowych. Urozmaicona rzeźba terenu sprzyja dużej różnorodności siedlisk i zbiorowisk roślinnych. Strome zbocza porasta roślinność kserotermiczna z udziałem gatunków chronionych i rzadkich, jak: ostnice: Jana i włosowata, wężymord stepowy, śniedek cienkolistny, sierpik różnolistny, ostrołódka kosmata, len włochaty, przetacznik wczesny. W rezerwacie występuje interesująca fauna kserotermiczna, zwłaszcza owady i pajęczaki, a w jaskiniach i schroniskach gatunki trogllobiotyczne oraz nietoperze.

- 4) **Rezerwat „Prześlin”** - położony na terenie gminy Wiślica, objęty ochroną na podstawie zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 28.03.1960 r., Nr 28; rezerwat stepowy; powierzchnia gruntów objętych ochroną wynosi 0,72 ha. Rezerwat położony jest w granicach Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego. Obejmuje gipsowe wzgórze, w którego południowo-zachodnim stoku odsłaniają się gipsy wielkokrystaliczne, zwane "jaskółczymi ogonami". Na płytkich rędzinach gipsowych rozwijają się zbiorowiska "stepu ostnicowego", a na głębszych "stepu kwietnego". W składzie florystycznym tych zbiorowisk występują chronione i reliktowe gatunki roślin jak: ostnica włosowata, len włochaty, miłek wiosenny, dziewięciśń bezłodygowy, stulisz miotłowy. Rezerwat jest najciekawszym stanowiskiem fauny kserotermicznej w Polsce z takimi osobliwościami, jak: *Donus nidensis*, *Omius Globulus*, *Trachyphloeus heymesi*, znane tylko z terenu Niecki Nidziańskiej.

3.1.2. Parki krajobrazowe

Na terenie analizowanego powiatu utworzono dwa parki krajobrazowe:

- **Nadnidziański Park Krajobrazowy** - położony na terenie miasta i gminy Busko-Zdrój oraz gmin Nowy Korczyn i Wiślica w powiecie buskim oraz gminy Imielno w powiecie jędrzejowskim, gminy Kije, Michałów, Pińczów i Złota w powiecie pińczowskim i gminy Opatowiec w powiecie kazimierskim. Utworzony 19 grudnia 1986r. Powierzchnia Parku ogółem wynosi 23 164 ha, dla obiektu wyznaczono otulinę o powierzchni ogólnej wynoszącej 26 011 ha.

Park utworzono dla zachowania i ochrony walorów przyrodniczych związanych między innymi z powierzchniowym występowaniem serii gipsowej, tworzącej unikatowy zespół zjawisk i form krasu gipsowego. Charakterystycznym elementem krajobrazu parku jest dolina rzeki Nidy - z licznymi meandrami i starorzeczami, stanowiąca ważny korytarz ekologiczny oraz ostoję ptactwa wodno - błotnego. Teren parku charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem siedlisk - począwszy od skrajnie suchych, aż po bagienne i wodne.

Dobrze nasłonecznione zbocza gipsowych i wapiennych wzgórz zajmuje jedno z największych w kraju stanowisk roślinności kserotermicznej, której towarzyszy specyficzna entomofauna. Cennymi gatunkami flory mającymi tutaj jedyne lub jedno z niewielu stanowisk w Polsce są m.in. dyptam jesionolistny, szyplin jedwabisty, sierpik różnolistny, dziewięciśń popłocholistny, gęsiówka uszkowata, sesleria błotna, groszek szerokolistny, rezedka mała, przetacznik zwodny i wczesny, stulisz miotłowy, ostnice: Jana i włosowata, len włochaty. W dolinie Nidy występują zbiorowiska roślinności wodnej, szuwarowej i torfowiskowej z takimi gatunkami jak: grążel żółty, grzybień biały, osoka aloesowata, bobrek trójlistkowy, kruszczyk błotny, storczyk kukawka, szerokolistny i krwisty, turzycyca Davalla. W okolicy Szczerbakowa na terenie użytku ekologicznego pn. "słone źródło" występują podmokłe solniska śródlądowe ze stanowiskami rzadkich halofitów takich jak: przewiercień wąskolistny, muchotrzew solniskowy i mannica odstająca.

Najbardziej charakterystyczne skały gipsowe zbudowane są z ustawionych pionowo, zrosniętych kryształów gipsu potocznie nazywanych "szklicą" lub "jaskółczymi ogonami". Wielkość ich dochodzi do 3,5m i należą one do jednych z największych kryształów gipsu na świecie. Niezwykłe bogactwo form przyrody żywej i nieożywionej zadecydowało o utworzeniu 9 rezerwatów przyrody.

Na terenie Parku i jego otuliny spotkać można pojedyncze chronione obiekty przyrodnicze:

- 31 pomników przyrody, w tym: 16 pomników przyrody żywej (okazałe drzewa: lipy, dęby, topole czy też ich skupiska), 15 pomników przyrody nieożywionej,
- 3 użytki ekologiczne.

Obszar położony w granicach Parku znany jest z licznych zabytków kultury materialnej oraz bogatej historii. Tutaj w IX wieku powstało pierwsze państwo Wiślan z ośrodkiem władzy w Wiślicy. Pińczów w XVI i XVII wieku był jednym z głównych ośrodków ruchu reformacyjnego.

go, a w połowie XVI wieku miasto stanowiło główną siedzibę braci polskich (arian) oraz ważny ośrodek kamieniarski i rzemiosł artystycznych. W okresie II wojny światowej Pińczów i jego okolice były rejonem aktywnej działalności oddziałów partyzanckich. Park charakteryzuje się nagromadzeniem licznych obiektów architektonicznych i archeologicznych. Wiele wsi i miasteczek zachowało dawne układy przestrzenne i zabytkową zabudowę (Pińczów, Wiślica, Nowy Korczyn, Stary Korczyn, Krzyżanowice). Ponadto podziwiać można liczne zabytki architektury sakralnej, miejskiej, dworskiej z założeniami parków podworskich oraz kamienne krzyże i kapliczki przydrożne, stanowiące szczególnie urokliwy element krajobrazu. Na terenie parku i jego otuliny wyznaczono ścieżki dydaktyczne:

- geologiczno - botaniczną ścieżkę dydaktyczną "W rezerwacie Skorocice", o długości ok. 3 km,
 - przyrodniczo - geologiczną ścieżkę dydaktyczną "Pińczów-Skowronno", o długości ok. 7 km,
 - przyrodniczo - geologiczną ścieżkę dydaktyczną "Bogucice - Grabowiec - Gacki - Krzyżanowice", długości ok. 9 km,
 - historyczną ścieżkę dydaktyczną "W średniowiecznej Wiślicy", o długości ok. 4,5 km,
 - przyrodniczo - krajobrazową ścieżkę dydaktyczną "Czarkowy-Ostrów", o długości ok. 8 km,
 - historyczną ścieżkę dydaktyczną "Królewskie miasto Nowy Korczyn", o długości ok. 3 km.
- **Szaniecki Park Krajobrazowy** - położony na terenie gminy Busko-Zdrój, Solec-Zdrój i Stopnica w powiecie buskim, gminy Kije i Pińczów w powiecie pińczowskim oraz gminy Chmielnik w powiecie kieleckim. Utworzony 19 grudnia 1986r. Powierzchnia Parku ogółem wynosi 10 915 ha. Dla obiektu wyznaczono otulinę o powierzchni ogólnej 12 859 ha.

Park ten chroni enklawy wartościowego krajobrazu z malowniczymi wapiennymi i gipsowymi wzgórzami oraz ciepłolubnymi zbiorowiskami roślinności kserotermicznej, torfowiskowej i słonolubnej rozsiadniętymi w rozległej, harmonijnej przestrzeni łąk i pól.

Obszar Parku położony jest w strefie wododziałowej pomiędzy zlewniami rzek: Nidy, Wschodniej i Czarnej. Południowo – zachodnia część Parku wyróżnia się występowaniem wód mineralnych z wysiękami w okolicach wsi Owczary.

Charakterystycznym elementem przyrody parku, uwarunkowanym geologicznie są liczne odsłonięcia gipsów, zwłaszcza wielokrystalicznych, widoczne głównie na terenie Płaskowyżu Szanieckiego. Największe ich bogactwo na terenie parku występuje w okolicach: Szańca, Gartatowic, Stawian i Sędziejowic. W gipsowym podłożu rozwijają się procesy krasowe. W ich wyniku powstają zróżnicowane formy krasu powierzchniowego i podziemnego np.: leje, formy typu uwałe, doliny, jaskinie. Budowa geologiczna, rzeźba terenu, gleby oraz specyficzny mikroklimat stworzyły dogodne warunki dla rozwoju ciepłolubnych muraw kserotermicznych.

Najcenniejsze elementy przyrodnicze w parku i jego otulinie zostały objęte ochroną w formie rezerwatu przyrody „Owczary”, 5 pomników przyrody (1 pomnik przyrody żywej, 4 pomniki przyrody nieożywionej), 3 użytków ekologicznych i 3 stanowisk dokumentacyjnych.

W parku znajdują się liczne zabytki kultury materialnej z interesującymi elementami wiejskiego budownictwa regionalnego, które można zobaczyć między innymi w Szańcu, Młynach i Widuchowej. Świadectwem bogatego dziedzictwa dziejowego są najstarsze ślady, grodzisk i kopców znane z okolic: Szczaworyża, Szańca, Gartatowic, Skotnik Małych i Żernik Górnych.

Na terenie parku wyznaczono przyrodniczo - krajobrazową ścieżkę dydaktyczną "Szaniec - Kurzejów - Wymysłów - Zwierzyniec", o długości ok. 7,5 km.

Tabela 15 Parki Krajobrazowe na terenie powiatu buskiego

Nazwa parku	Powierzchnia				
	Ogółem	Lasy	Użytki rolne	Wody	Otulina
	ha				
Nadnidziański Park Krajobrazowy	23 164,0	2 270,0	18 253,2	347,5	26 011,0
Szaniecki Park Krajobrazowy	10 915,0	1 091,5	8 830,2	54,6	12 859,0

Źródło: Ochrona Środowiska w województwie świętokrzyskim w 2009 roku – Publikacja Elektroniczna Głównego Urzędu Statystycznego w Kielcach.

Rysunek 7 Parki Krajobrazowe na terenie powiatu buskiego (źródło: www.pk.kielce.pl)

3.1.3. Obszary chronionego krajobrazu (OChK)

Na terenie powiatu buskiego formą prawnej ochrony w postaci OChK objęto 4 obszary cenne przyrodniczo:

- 1) **Nadnidziański Obszar Chronionego Krajobrazu** - obszar o powierzchni 26 011 ha położony w gminach: Busko-Zdrój, Nowy Korczyn, Wiślica w powiecie buskim oraz w gminach: Chmielnik, Imielno, Kije, Michałów, Opatowiec, Pińczów i Złota. Położony na terenie otuliny Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego. W południowej części województwa. Tereny te obejmuje się ochroną ze względu na bogactwo ekosystemów i zróżnicowany krajobraz i rzeźbę terenu oraz funkcję korytarzy ekologicznych.
- 2) **Szaniecki Obszar Chronionego Krajobrazu** - obszar o powierzchni 12 859 ha położony w gminach: Busko-Zdrój, Solec-Zdrój i Stopnica w powiecie buskim oraz w gminach: Chmielnik i Kije. Położony na terenie otuliny Szanieckiego Parku Krajobrazowego, w południowej części województwa. Tereny te obejmuje się ochroną ze względu na bogactwo ekosystemów i zróżnicowany krajobraz i rzeźbę terenu oraz funkcję korytarzy ekologicznych.
- 3) **Chmielnicko-Szydłowski Obszar Chronionego Krajobrazu** – obszar o powierzchni 59 291 ha położony w gminie Gnojno i częściowo w gminach: Busko-Zdrój, Stopnica i Tuczępy w powiecie buskim oraz w gminach: Szydłów, Chmielnik, Kije, Łągów, Morawica, Pierzchnica i Raków. Położony w centralnej części województwa, o krajobrazie rolniczo-leśnym. Przyrodniczymi funkcjami tego terenu jest ochrona wód powierzchniowych, a szczególnie rzeki Czarnej Staszowskiej, Wschodniej i Sanicy oraz rola korytarza ekologicznego o znaczeniu regionalnym i lokalnym.
- 4) **Solecko-Pacanowski Obszar Chronionego Krajobrazu** – obszar o powierzchni 45 778 ha położony w gminie Pacanów oraz częściowo w gminach: Busko-Zdrój, Solec-Zdrój, Nowy Korczyn, Stopnica, Tuczępy i Wiślica w powiecie buskim oraz w gminie Oleśnica w powiecie staszowskim. Położony w południowej części województwa, stanowi osłonę Szanieckiego Parku Krajobrazowego. Strategicznym kierunkiem ochrony obszaru jest ochrona wód powierzchniowych

rzeki Wschodniej oraz ochrona walorów przyrodniczych doliny Wisły, będących ważnymi korytarzami ekologicznymi, a także zabezpieczenie przed antropopresją wód leczniczych uzdrowisk Solca Zdroju i Buska Zdroju.

Tabela 16 Obszary Chronionego Krajobrazu na terenie powiatu buskiego

Nazwa obszaru	Powierzchnia			
	Ogółem	Lasy	Użytki rolne	Wody
	ha			
Nadnidziański Obszar Chronionego Krajobrazu	26 011,0	2 731,1	20 054,5	390,2
Szaniecki Obszar Chronionego Krajobrazu	12 859,0	1 466,0	10 428,6	64,3
Chmielnicko-Szydłowski Obszar Chronionego Krajobrazu	59 291,0	11 558,8	43 108,4	487,9
Solecko-Pacanowski Obszar Chronionego Krajobrazu	45 778,0	3 043,0	40 165,0	776,0

Źródło: Ochrona Środowiska w województwie świętokrzyskim w 2009 roku – Publikacja Elektroniczna Głównego Urzędu Statystycznego w Kielcach.

3.1.4. Obszary Natura 2000

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla 9 regionów biogeograficznych. W Polsce występują 2 regiony: kontynentalny (96 % powierzchni kraju) i alpejski (4 % powierzchni kraju). Dla każdego kraju określa się listę referencyjną siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których należy utworzyć obszary Natura 2000 w podziale na regiony biogeograficzne.

Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, które zostały transponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów: obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO). Proponowane obszary ochrony siedlisk oczekujące na ich zatwierdzenie przez Komisję Europejską i ich formalne wyznaczenie na terenie danego kraju określane są mianem „obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty” w skrócie OZW.

Na terenie powiatu buskiego wyznaczono 3 obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW) i 1 obszar specjalnej ochrony ptaków:

- 1) **PLB260001 „Dolina Nidy”** – obszar został zakwalifikowany jako OSO w lipcu 2004 roku. Zajmuje powierzchnię 19 956,1 ha. Ostoja ptasia o randze europejskiej E 62. Obszar stanowi dolina rzeki o szerokości 2-3 km, a wyjątkowo 6 km - koło miejscowości Umianowice, gdzie tworzy się delta wsteczna. Meandry rzeczne i starorzecza są charakterystyczne dla doliny. Na znacznym obszarze występują łąki kośne przechodzące w miejscach zabagnionych w turzycowiska. Przy starorzeczach i oczkach wodnych występują zespoły szuwarowe, a w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki szuwar mannowy. Ponadto w bezpośrednim sąsiedztwie koryta występują zarośla wierzbowe i olsy, a także sporadycznie zespoły łęgowe. W okresie wiosennym i letnim wzbierająca rzeka tworzy rozległe rozlewiska. Występuje co najmniej 30 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej.
- 2) **PLH260003 „Ostoja Nidziańska”** – obszar został zaproponowany jako OZW w kwietniu 2004 r., a zatwierdzony jako OZW w listopadzie 2007 r. Zajmuje powierzchnię 26 515,6 ha. Obszar stanowi fragment rejonu Ponidzia w Małopolsce. Obejmuje naturalną dolinę Nidy i fragmenty przylegających do niej płaskowyżów. Krajobraz jest tu bardzo urozmaicony. Rzeka Nida silnie meandruje tworząc liczne starorzecza. W środkowej części biegu Nidy utworzył się rozległy kompleks wilgotnych i podmokłych łąk, bagien i starorzeczy. Przy małym spadku koryta rzeki, co roku tworzą się tu rozlewiska i rozwijają zbiorniki szuwarowe i utrzymują łąki kośne. Lessowe, lekko faliście obszary płaskowyżów porośnięte są licznymi wawozami, parowami

oraz suchymi dolinami. Na odlesionym obszarze zlokalizowane są dwa duże kompleksy stawów rybnych, będące ostoją wielu gatunków ptaków. W centrum Ponidzia mamy do czynienia z typową rzeźbą krasową związaną z występowaniem pokładów gipsu. Charakteryzuje ją występowanie licznych jaskiń, lejów krasowych, wywierzysk i ślepych dolinek. Wapienne i gipsowe wzgórza oraz zbocza wąwozów porastają murawy kserotermiczne, a dolinki zajęte są przez zbiorowiska łąkowe. Na północnym-wschodzie od miejscowości Szczerbaków znajduje się niewielki płat halofilnych szuwarów i łąk, zniszczony przez odwodnienie i próby orki, lecz możliwy do renaturyzacji. Obszar ostoi jest słabo zalesiony. Występujące tutaj zbiorowiska leśne to przede wszystkim lasy świeże z fragmentami siedlisk borowych i olsowych. Jednym z głównych walorów ostoi jest kras gipsowy, tworzący podłoże dla rzadko spotykanych, kserotermicznych, nagipsowych muraw.

- 3) **PLH260034 „Ostoja Szaniecko-Solecka”** – obszar został zaproponowany do utworzenia jako OZW w październiku 2009 r. Zajmuje powierzchnię 8 072,9 ha. Obszar znajduje się w środkowej części Garbu Pińczowskiego oraz południowo - zachodnim fragmencie Niecki Połanieckiej. Składa się z kilkunastu enklaw z malowniczymi wapiennymi i gipsowymi wzgórzami porośniętymi roślinnością kserotermiczną. Teren poprzecinany jest licznymi ciekami wodnymi, miejscami tworzącymi zabagnione dolinki, w których wykształciły się torfowiska. W północnej części obszaru znajdują się liczne odsłonięcia gipsów, zwłaszcza wielokrystalicznych; ponadto, obserwuje się liczne formy krasu powierzchniowego i podziemnego np.: leje, studnie, zapadliska, jaskinie krasowe. Środkowa i południowa część wyróżnia się występowaniem wód mineralnych z wysiekami, którym towarzyszy roślinność halofilna, jak np. w okolicach wsi Owczary. Obszar występowania najcenniejszych siedlisk muraw kserotermicznych i torfowisk węglanowych, łąk solniskowych oraz ciepłych grądów. Ostoja zabezpiecza najcenniejsze półnaturalne siedliska związane z występowaniem wapienia i gipsu.
- 4) **PLH260029 „Ostoja Kozubowska”** - obszar został zaproponowany jako OZW w październiku 2009 r., a zatwierdzony jako OZW w styczniu 2011 r. Zajmuje powierzchnię 4 256,8 ha. Obszar położony jest w obrębie Niecki Nidziańskiej w południowo-wschodniej części Garbu Wodzisławskiego. Stanowią go rozległe kompleksy leśne o zróżnicowanym składzie gatunkowym. Teren charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą wykształconą na kredowym, pokrytym lessami podłożu. Wzniesienia porożcinane są licznymi dolinkami, jarami i wąwozami. Południowy fragment obszaru stanowią kompleksy podmokłych łąk i pastwisk, porożcinanych licznymi kanałami. Ponad 80% obszaru stanowią lasy w większości grądy, bory sosnowo-dębowe, fragmenty olsów i łęgów wiązowych występują także murawy kserotermiczne z roślinnością stepową.

3.1.5. Pomniki przyrody

Na terenie powiatu ustanowiono 26 pomników przyrody. Większość stanowią pomniki przyrody nieożywionej w postaci odsłonięć geologicznych, jaskiń. Występują także pomniki przyrody ożywionej w postaci drzew lub ich zgrupowań. Najwięcej form tego rodzaju ustanowiono na terenie gmin Wiślica (8), Stopnica (6), Busko-Zdrój (4) i Gnojno (4).

Tabela 17 Pomniki przyrody na terenie powiatu buskiego

Lp.	Nazwa pomnika / gatunek	Miejscowość	Rok utworzenia	Opis
1	Jaskinia gipsowa	Skotniki Górne, gm. Wiślica	1987	Jaskinia zlokalizowana w obrębie urwiska skalnego zbudowanego z gipsów szkieletowych serii gipsowej badenu, otwór jaskini położony na wys. ok. 8 m od podstawy urwiska ma 9 m szerokości i 0,75 m wys. Składa się z jednego wglębnego korytarza o szer. 10 m i dł. 15 m
2	Odsłonięcie geologiczne	Łatanice, gm. Wiślica	1987	Stare wyrobisko o wymiarach 110 x 60 cm. W ścianie N i E odsłania się dolna część profilu serii gipsowej badenu, budują ją gipsy szklicowe wielokrystaliczne oraz leżące nad nimi grubokrystaliczne
3	Odsłonięcie geologiczne	Goryslawice, gm. Wiślica	1987	Skarpa dł. 60 m, wys. 4m, w której odsłania się dolna część profilu serii gipsowej badenu. Budują ją gipsy szklicowe

				tworzące równoległe zrosty kryształów, tzw. "jaskółcze ogony" o wys. do 2 m, nad nimi gipsy grubokrystaliczne z przewarstwieniami gipsów mikrytowych
4	Odslonięcie geologiczne	Wiślica, gm. Wiślica	1987	Kopuła gipsowa zbudowana z gipsów serii gipsowej badenu o wys. 5 m i dł. przy podstawie 9,5 m, odsłonięcie ukazuje poprzeczny przekrój kopuły zbudowanej z gipsów szkieletowych oraz szablasy o wyraźnym uławiceniu
5	Odslonięcie geologiczne	Chotel Czerwony, gm. Wiślica	1996	Ściana skalna dł. 40 m i wys. 5 m z dolnej i środkowej części profili serii gipsowej badenu, w spągu ściany gipsy szklicowe, przykrywają je gipsy grubokrystaliczne, zbudowane z wydłużonych kryształów gipsu o beładnym ułożeniu porowo wypełnione gipsem mikrytowym
6	Odslonięcie geologiczne	Chotel Czerwony, gm. Wiślica	1987	Próg skalny dł. 80 m i wys. 5 m z odsłoniętymi gipsami wielokrystalicznymi
7	Dęby bezszypułkowe - 3szt.	Kameduły, gm. Busko - Zdrój	1998	Dęby bezszypułkowe 3szt. - obwód pni drzew na wysokości 130 cm: I - 280cm; II - 320cm; III - 340 cm. Położony w otulinie.
8	Topola biała	Oleszki, gm. Busko - Zdrój	1989	Topola biała - średnica ok. 130cm, obwód pnia na wys. 130 cm - 465 cm, wysokość 25 m, wiek ok. 150 lat. Położony w otulinie.
9	Odslonięcie geologiczne	m. Busko - Zdrój, gm. Busko - Zdrój	1987	Próg skalny w górnej części wzniesienia o dł. 12 m i wys. 4 m zbudowany z gipsów wielokrystalicznych tzw. szklicowych
10	Odslonięcie geologiczne – Żimne Wody	m. Busko - Zdrój, gm. Busko - Zdrój	2002	Próg skalny wys. 5 m w zboczu wzniesienia zbudowanego z serii gipsowej badenu; w dolnej części odsłonięcie dł. 8 m., wys. 3,5 m, widoczne gipsy wielokrystaliczne tzw. "jaskółcze ogony"; u podstawy źródło dające początek strumykowi płynącemu głęboko wciętą malowniczą dolinką
11	Dęby szypułkowe – 2 szt.	Balice, gm. Gnojno	1986	Dęby szypułkowe 2 szt. – o obwodzie pni 375 cm i 450 cm. Rosną w lesie sosnowym.
12	Źródło podzboczowe	Płońnia, gm. Gnojno	1987	Źródło na zboczu doliny rzeki Radnia – dwa wypływy
13	Źródło szczelinowe	Skadla, gm. Gnojno	1987	Źródło znajduje się przy drodze, woda wypływa z bloków skalnych. Drugi wypływ znajduje się w szczelinach w skarpie polnej drogi
14	Zespół jaskiń krasowych	Kików, gm. Solec - Zdrój	2001	Jaskinie powstałe w wapieniach i piaskowcach jurajskich i kredowych
15	Modrzew europejski	Smogorzów, gm. Stopnica	2003	Modrzew europejski obwód pnia na wys. - 130cm - 282; wiek ok. 200 lat. Położony w otulinie.

Źródło: Świętokrzyskie i Nadnidziańskie Parki Krajobrazowe i dane z gmin.

3.1.6. Stanowiska dokumentacyjne

Stanowiska dokumentacyjne to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych. Mogą to być także miejsca występowania kopalnych szczątków roślin lub zwierząt (Art. 41 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.).

Na terenie powiatu ustanowiono 3 stanowiska dokumentacyjne:

- 1) **Profil wapienny z gławowiskiem o nazwie Zajęcza Góra** – stanowisko znajduje się w gminie Busko-Zdrój w miejscowości Skotniki Małe, numer rejestrowy S-001 i zajmuje powierzchnię 11,19 ha. Jest to profil wapienny z gławowiskiem w miejscu dawnego kamieniołomu
- 2) **Ściana łomiku** – stanowisko znajduje się w gminie Busko-Zdrój w miejscowości Młyny, numer rejestrowy S-002. Ściana odsłaniająca przekątnie warstwowane bloki skalne o wys. ok. 4 m.
- 3) **Odsłonięcie geologiczne w miejscowości Siesławice** – stanowisko znajduje się w gminie Busko-Zdrój, numer rejestrowy S-015.

3.1.7. Użytki ekologiczne

Na terenie powiatu buskiego ustanowiono łącznie 6 użytków ekologicznych:

- 1) **„Ostra Góra”** – obszar położony na terenie gminy Busko-Zdrój. Powierzchnia użytku wynosi 0,9 ha. Użytek został ustanowiony Uchwałą Nr XXVIII/330/2002 Rady Miejskiej w Busku Zdroju z dnia 25.06.2002 r. Jest to gipsowe wzgórze z roślinnością kserotermiczną.
- 2) **„Słone źródło w Szczerbakowie”** – obszar położony na terenie gminy Wiślica. Powierzchnia użytku wynosi 0,21 ha. Użytek został ustanowiony Rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego nr 19/2002 z dnia 19.02.2002 r. Jest to płaskie śródpolne wyniesienie ze stanowiskiem roślinności halofitowej.
- 3) **„Łąka śródleśna w Wełninie”** – obszar położony na terenie gminy Solec-Zdrój. Powierzchnia użytku wynosi 3,55 ha. Użytek został ustanowiony Uchwałą nr XXXIV/179/2002 Rady Gminy Solec-Zdrój z dnia 1.02.2002 r. Łąka zlokalizowana jest 2,5 km na południe od Solca-Zdrój.
- 4) **„Wąwóz Kikowski”** – obszar położony na terenie gminy Solec-Zdrój. Powierzchnia użytku wynosi 9,81 ha. Użytek został ustanowiony Uchwałą nr III/24/02 Rady Gminy Solec-Zdrój z dnia 30.12.2002 r. Wąwóz stanowi oddział 136 A leśnictwa Stopnica, około 0,5 km na północ od wsi Kików i zagaje Kikowskie. Jest to fragment wąwozu, którego podłoże geologiczne stanowi wapienie i piaskowce jurajskie i kredowe, występuje na nich roślinność kserotermiczna.
- 5) **„Gipskowe wzniesienie”** – obszar położony na terenie gminy Wiślica. Powierzchnia użytku wynosi 0,15 ha. Użytek został ustanowiony Uchwałą nr XXII/136/04 Rady Gminy w Wiślicy z dnia 12.11.2004 r. Jest to gipsowy pagórek porośnięty roślinnością ciepłolubną.
- 6) **„Pagórek”** – obszar położony na terenie gminy Wiślica. Powierzchnia użytku wynosi 0,34 ha. Użytek został ustanowiony Uchwałą nr XXII/136/04 Rady Gminy w Wiślicy z dnia 12.11.2004 r. Jest to gipsowy pagórek z odsłonięciem gipsów laminowanych porośnięty roślinnością ciepłolubną.

3.2. Zieleń urządzona

Istotne znaczenie zwłaszcza dla terenów zurbanizowanych ma zieleń urządzona. Zieleń urządzona to przede wszystkim obiekty przyrodnicze o formach naturalnych, półnaturalnych i przetworzonych oraz rozmaite założenia ogrodowe istniejące samoistnie lub towarzyszące budo-
włom. Tereny zieleni urządzonej pełnią funkcje rekreacyjne, ekologiczne i zdrowotne – wpływają na złagodzenie lub eliminację uciążliwości życia w miastach, kształtowanie układów urbanistycznych, wprowadzają ład przestrzenny oraz nadają specyficzny i indywidualny charakter obszarom zurbanizowanym.

W tabeli 18 przedstawiono dostępne informacje na temat wybranych form zieleni urządzonej występujących na terenie analizowanego powiatu.

Tabela 18 Tereny zieleni urządzonej w powiecie buskim

Nazwa jednostki	Parki, zieleńce, zieleń osiedlowa	Cmentarze		Lasy gminne
	ha	szt.	ha	ha
Gmina Busko-Zdrój	86,6	8	13,9	13,0
Gmina Gnojno		4	7,2	
Gmina Nowy Korczyn	0,2	10	10,6	
Gmina Pacanów	0,1	5	5,4	
Gmina Solec-Zdrój	0,3	2	2,6	
Gmina Stopnica	4,0	4	6,6	
Gmina Tuczępy		4	4,2	46,5
Gmina Wiślica	0,8	4	8,0	
Powiat buski	92,0	41	58,5	59,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, stan na dzień 31 grudnia 2010 r.

3.3. Lasy

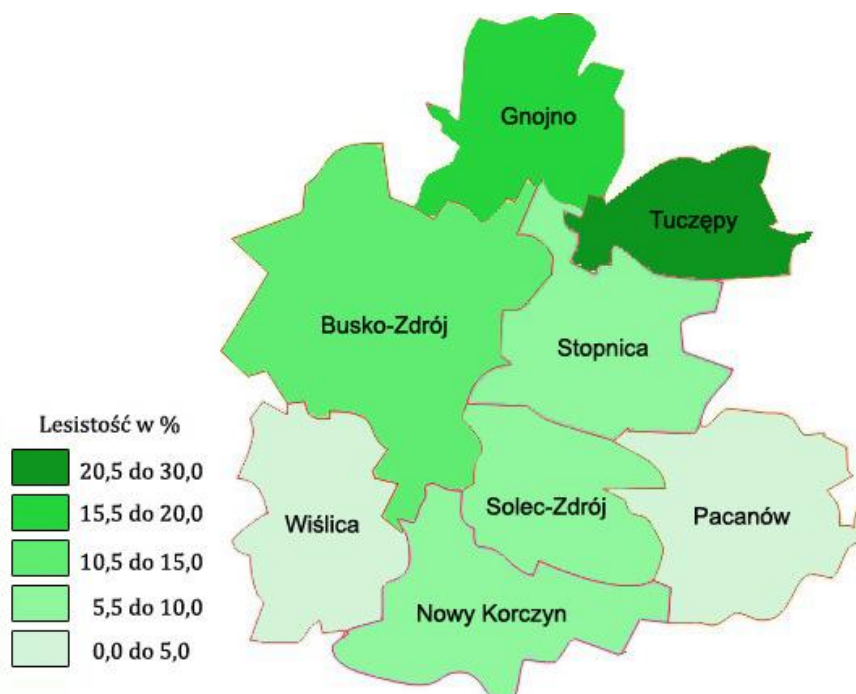
Ogólna powierzchnia lasów na terenie powiatu buskiego w 2011 r. wynosiła 10 300 ha, z czego 5 300 ha stanowiły lasy prywatne¹⁹. W tabeli 19 przedstawiono szczegółowe dane na temat powierzchni lasów i gruntów leśnych wszystkich form własności. Z danych GUS za 2010 r. wynika, że lesistość powiatu kształtowała się na poziomie 10,4%, jest to znacznie mniej niż lesistość województwa świętokrzyskiego (27,9%) i dla kraju (29,2%). Najwyższa lesistość jest w gminach Tuczępy i Gnojno, natomiast najniższa w gminach Wiślica i Pacanów. Rysunek 8 przedstawia lesistość powiatu buskiego w podziale na gminy.

Tabela 19 Powierzchnia gruntów leśnych na terenie powiatu buskiego w 2010 r.

Nazwa jednostki	Powierzchnia gruntów leśnych w ha						
	A	B	C	D	E	F	G
Gmina Busko-Zdrój	2 797,9	2 779,7	11,8	1 079,9	1 066,9	1 040,9	1 718,0
Gmina Gnojno	1 773,7	1 758,7	18,3	665,7	665,7	642,7	1 108,0
Gmina Nowy Korczyn	853,0	848,8	7,3	271,0	271,0	261,0	582,0
Gmina Pacanów	71,0	71,0	0,6	1,0	1,0	0	70,0
Gmina Solec-Zdrój	852,6	844,3	9,9	446,6	446,6	434,6	406,0
Gmina Stopnica	1 317,6	1 293,2	10,3	601,6	601,6	600,6	716,0
Gmina Tuczępy	2 165,3	2 117,4	25,3	1 799,3	1 752,8	1 743,8	366,0
Gmina Wiślica	379,2	374,9	3,7	185,2	185,2	184,2	194,0
Powiat buski	10 210,3	10 088,0	10,4	5 050,3	4 990,8	4 907,8	5 160,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, stan na dzień 31 grudnia 2010 r.

A - ogółem; **B** - lasy ogółem; **C** - lesistość w %; **D** - grunty leśne publiczne ogółem; **E** - grunty leśne publiczne Skarbu Państwa; **F** - grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych; **G** - grunty leśne prywatne.

¹⁹ Dane ze Starostwa Powiatowego

Rysunek 8 Lesistość powiatu buskiego w 2010 r. (Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS)

Największą lesistością odznacza się część północna powiatu, w szczególności gminy Tuczepy i Gnojno, natomiast najmniejszą fragment zachodni powiatu (gmina Wiślica) i fragment wschodni powiatu (gmina Pacanów).

Cały obszar powiatu leży w granicach Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu, wchodząc zasadniczo w skład Nadleśnictwa Chmielnik. Niewielkie fragmenty gmin Busko-Zdrój i Wiślica wchodzą w skład gruntów Nadleśnictwa Pińczów.

W związku z tym, że ponad 90% powierzchni powiatu zajmuje Nadleśnictwo Chmielnik, charakterystykę gospodarki leśnej oparto na danych z tego Nadleśnictwa.

Tabela 20 Wybrane dane dotyczące gospodarki leśnej w Nadleśnictwie Chmielnik

Analizowana cecha:	Jednostka	Nadleśnictwo Chmielnik
Powierzchnia ogólna	ha	135 900
Przeciętny wiek drzewostanów	liczba lat	51
Przeciętna zasobność drzewostanów	m ³ /ha	229
Udział siedlisk leśnych	%	7,69
Udział siedlisk nieleśnych	%	23,28
Udział siedlisk borowych	%	43,14
Udział siedlisk lasowych	%	52,91
Udział siedlisk olsowych	%	2,71
Udział siedlisk borowych wyżynnych	%	0,19
Udział siedlisk lasowych wyżynnych	%	3,76

Źródło: Nadleśnictwo Chmielnik

Z informacji dostarczonych przez Nadleśnictwo Chmielnik w piśmie z dnia 11.10.2011 r. wynika, że:

- Powierzchnia lasów Skarbu Państwa będących w administracji Nadleśnictwa wynosi 4 471,28 ha
- Powierzchnia lasów niestanowiących własność Skarbu Państwa wynosi 5 300,00 ha
- Na terenie lasów Nadleśnictwa Chmielnik położonych w powiecie buskim są dwie ścieżki przyrodniczo-edukacyjne: ścieżka o długości 550 m znajdująca się w szkółce leśnej w Jastrzębcu oraz ścieżka o długości 1 700 m utworzona w miejscowości Solec-Zdrój. Na terenie ścieżki znajduje się użytek ekologiczny „Łąka w Welinie”
- Nadleśnictwo prowadzi edukację ekologiczną w formie lekcji terenowych, prelekcji w szkołach i spotkań na obiekcie edukacyjnym

Powierzchnię zalesień i odnowień w lasach powiatu w latach 2009-2011 przedstawiono w tabeli poniżej

Tabela 21 Zalesienia i odnowienia prowadzone przez Nadleśnictwo Chmielnik w latach 2009-2011

Rok	Powierzchnia zalesień [ha]	Powierzchnia odnowień [ha]
2009	21,76	29,61
2010	21,75	35,66
2011	42,82	33,33

Źródło: Nadleśnictwo Chmielnik

Na stan sanitarny i zdrowotny lasu wpływają różne czynniki, określane jako stresowe, które powodują niekorzystne zmiany w zasobach leśnych. Występujące zagrożenia można podzielić na trzy grupy:

- Zagrożenia abiotyczne – czynniki atmosferyczne (anomalie pogodowe), właściwości gleby (żywność, wilgotność), warunki fizjograficzne
- Zagrożenia biotyczne – szkodniki owadzie, choroby grzybicze, nadmierne występowanie roślinożernych ssaków

c) Zagrożenia antropogeniczne – zanieczyszczenie powietrze, wód, gleby, przekształcanie powierzchni ziemi, pożary, kłusownictwo i niewłaściwa gospodarka leśna

Na terenie Nadleśnictwa Chmielnik w ostatnich latach występowały następujące zagrożenia wpływające na stan zdrowotny i sanitarny drzewostanów²⁰:

a) Owadzie szkodniki pierwotne

W latach 2004-2005 stwierdzono masowy pojaw brudnicy mniszki w leśnictwach: Jasień oraz Budy (powierzchnia zakwalifikowana do wykonania chemicznego zabiegu ratowniczego wyniosła 236,36 ha, z czego lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa stanowiły 126,74 ha). Skuteczność zabiegu wykonanego w czerwcu 2005 roku określono na poziomie 99%. Obecnie Nadleśnictwo prowadzi monitoring występowania szkodników pierwotnych poprzez:

- jesienne poszukiwania szkodników pierwotnych sosny na 102 partiach kontrolnych,
- wykładanie pułapek feromonowych na brudnicę mniszkę,
- obserwację samic brudnicy mniszki metodą transektu.

Wyniki kontroli wskazują na stabilność występowania szkodników pierwotnych.

b) Owadzie szkodniki wtórne

W ciągu ostatnich lat nie stwierdzono wzmożonego występowania szkodników wtórnych.

c) Owadzie szkodniki upraw i młodników

Na uprawach obserwuje się zagrożenie ze strony szeliniaka sosnowca. Na zagrożonych powierzchniach wykłada się pułapki klasyczne, a w razie konieczności przeprowadza się zwalczanie chemiczne.

Tabela 22 Powierzchnie mechanicznego i chemicznego zwalczania szeliniaka w Nadleśnictwie Chmielnik

Rok	Powierzchnia mechanicznego zwalczania szeliniaka [ha]	Powierzchnia chemicznego zwalczania szeliniaka [ha]
2005	5,70	17,61
2006	0,71	10,20
2007	0,80	10,20
2008	5,19	10,73
2009	-	8,39
2010	9,44	6,92
2011	-	9,24

Źródło: Nadleśnictwo Chmielnik

d) Choroby powodowane przez grzyby

Drzewostany obecnie zagrożone są głównie przez grzyby osutkowe, korzeniowca wieloletniego oraz opieńki. Największe zagrożenie od grzybów osutkowych wystąpiło wiosną 2009 roku, wówczas uprawy i młodniki o powierzchni ok. 59 ha zostały porażone przez tego grzyba.

W drzewostanach założonych na gruntach porolnych profilaktycznie co roku stosuje się zabezpieczenie pni biopreparatem Pg IBL. W 2011 roku zabezpieczono 24 ha, jest to więcej o 4,8 ha niż rok wcześniej.

Tabela 23 Powierzchnia zabezpieczania pni biopreparatem w Nadleśnictwie Chmielnik

Rok	Powierzchnia zabezpieczania pni biopreparatem [ha]
2005	22,76

²⁰ Na podstawie informacji przesłanych przez Nadleśnictwo Chmielnik znak spr. ZG3-73-1/2012 w dniu 12.01.2012 r.

2006	33,44
2007	21,55
2008	8,01
2009	14,35
2010	19,20
2011	24,00

Źródło: Nadleśnictwo Chmielnik

e) Szkody od zwierzyny

Głównymi gatunkami zwierzyny wyrządzającym szkody w uprawach, młodnikach i drzewostanach starszych są: zające, sarny i jelenie oraz sporadycznie łosie i bobry. Zające, sarny i jelenie uszkadzają głównie uprawy dębowe, jodłowe, sosnowe oraz domieszkę modrzewia.

Uszkodzenia polegają głównie na zgryzaniu pędów głównych, wydeptywaniu sadzonek oraz osmykiwaniu. Spalowanie młodników przez jelenie obecnie dotyczy niewielkiej powierzchni. Bobry uszkadzają drzewostany w różnym wieku i różnym składzie gatunkowym. Szkody wyrządzane przez bobry to: zgryzanie sadzonek w uprawach, ścinanie i korowanie drzew oraz podtapianie drzewostanów.

Koszty związane z ochroną upraw przed zwierzyną (zabezpieczanie mechaniczne i chemiczne) stanowią corocznie jeden z głównych składników kwoty przeznaczonej na ochronę lasu w planie na 2010 r. było to ok. 33% wszystkich kosztów.

Nadleśnictwo stosuje następujące metody zabezpieczania upraw przed zwierzyną:

- zabezpieczanie chemiczne - stosowanie repelentów /Cervacol/ w uprawach z Db
- zabezpieczanie mechaniczne – zabezpieczanie sadzonek Md (palikowanie) oraz zabezpieczanie sadzonek wełną

Głównie stosuje się zabezpieczenia chemiczne oraz zabezpieczenie sadzonek poprzez palikowanie. Rozmiar zabezpieczeń stosowanych przez nadleśnictwo przedstawia tabela poniżej.

Tabela 24 Powierzchnia zabezpieczeń upraw leśnych przed zwierzyną w Nadleśnictwie Chmielnik

Rok	Powierzchnia zabezpieczeń upraw leśnych przed zwierzyną		
	Zabezpieczenia chemiczne Cervacol [ha]	Zabezpieczenie sadzonek wełną [ha]	Zabezpieczanie sadzonek Md (palikowanie) [ha]
2005	14,15	0,50	4,45
2006	36,80	-	2,82
2007	24,43	-	0,44
2008	18,68	-	3,60
2009	6,94	-	0,74
2010	23,26	-	-
2011	56,61	-	2,02

Źródło: Nadleśnictwo Chmielnik

Rozmiar szkód spowodowanych przez zwierzynę płową i bobry wiosną 2010 roku gatunków głównych wyniósł:

Szkody do 20% - powierzchnia 77,20 ha
Szkody 21-50% - powierzchnia 35,56 ha
Szkody >50% - powierzchnia 7,28 ha
Razem 120,04 ha

Wielkość szkód spowodowanych przez zwierzynę płową w ostatnich latach przedstawia poniższa tabela:

Tabela 25 Szkody wyrządzone przez zwierzynę płową w Nadleśnictwie Chmielnik

Rok	Szkody od zwierzyny [ha]		
	Uszkodzenie gatunków głównych		
	< 20 %	20 – 50 %	> 50 %
2007	103,83	23,13	2,50
2008	93,52	32,17	2,30
2009	147,50	27,84	11,04
2010	77,20	35,56	7,28

Źródło: Nadleśnictwo Chmielnik

f) Szkody od przymrozków

Na terenie nadleśnictwa lokalnie podczas występowania spóźnionych przymrozków część upraw ulega uszkodzeniu. W połowie maja 2009 roku wystąpiły szkody w uprawach i młodnikach na powierzchni ponad 50 ha. Przemarzają młode rozwijające się dopiero pędy. Uszkodzenia te nie mają jednak większego znaczenia gospodarczego. Uszkodzone uprawy regenerują się bez większych strat.

g) Inne zagrożenia

Ważnym problemem jest także zaśmiecanie lasu. Pomimo licznych prelekcji i akcji edukacyjnych lokalnego społeczeństwa stan ten zmienia się bardzo powoli, a nadleśnictwo przeznacza na ten cel znaczne środki (ok. 36% kosztów ochrony lasu).

Zestawienie zbiorcze zbieranych śmieci w ostatnich latach przedstawia tabela:

Tabela 26 Ilość zebranych śmieci w latach 2009-2011 w lasach w Nadleśnictwie Chmielnik

Rok	Ilość śmieci zebranych w ramach ochrony lasu [m ³]
2009	19
2010	12
2011	23

Źródło: Nadleśnictwo Chmielnik

Stan zdrowotno-sanitarny lasów nadleśnictwa ogólnie jest dobry. Utrata biologicznej odporności niektórych drzewostanów i nadmierny rozwój niektórych szkodników owadzych i grzybów nie jest związana z czynnikiem ludzkim a wyłącznie z anomaliami pogodowymi (nadmierne opady śniegu, nawałnice) i zachwianiem gospodarki wodnej. Rutynowe czynności gospodarcze, a w szczególnych przypadkach zagrożenia, konkretne działania nadleśnictwa konsultowane są ze specjalistami z Zespołu Ochrony Lasu w Radomiu pozwalają na utrzymanie właściwej higieny lasu i jego biologicznej odporności.

W celu poprawy stabilności ekosystemów leśnych nadleśnictwo prowadzi działania profilaktyczne polegające na ochronie pożytecznej fauny tj.

- wywieszanie i czyszczenie budek lęgowych dla ptaków,
- zimowe dokarmianie ptaków.

3.4. Inne obszary cenne przyrodniczo

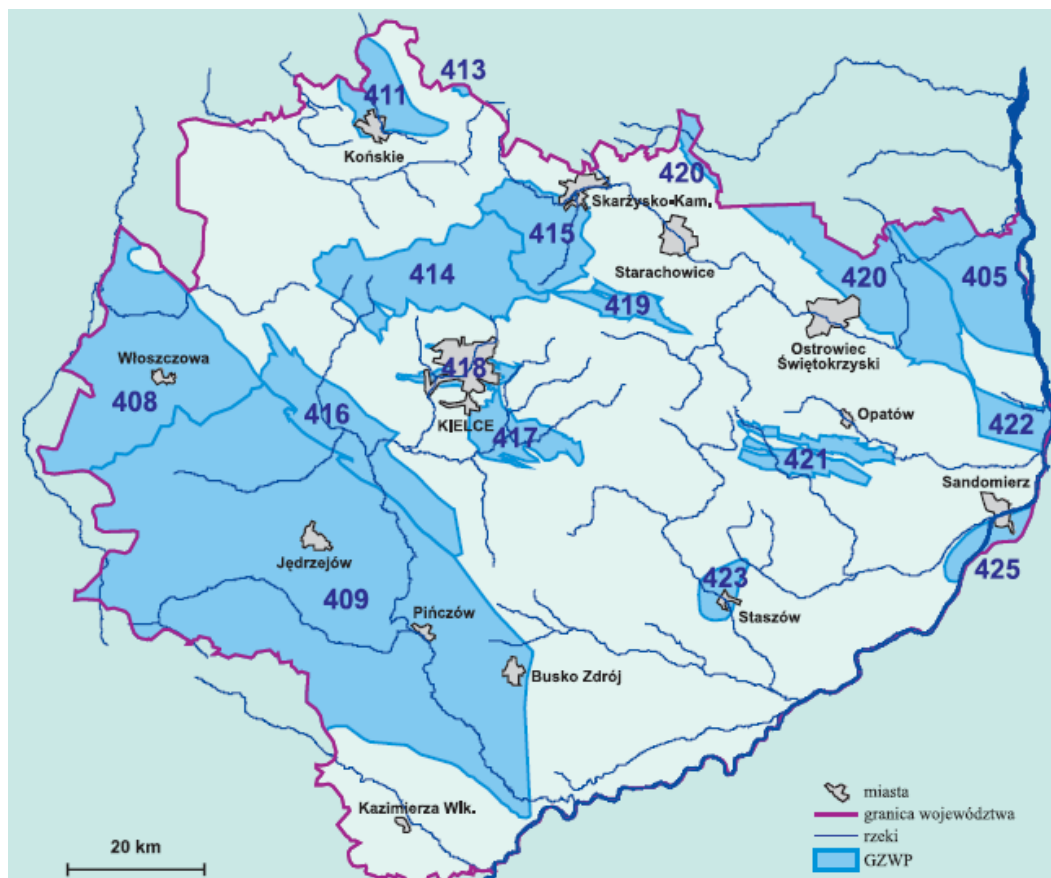
Na analizowanym terenie oprócz opisanych wcześniej obszarów cennych przyrodniczo występują inne obiekty przyrodnicze równie ważne z punktu funkcjonowania środowiska przyrodniczego oraz decydujące o jego geo- i bioróżnorodności. Są to m.in. zbiorowiska roślinne (w tym zbiorowiska spontanicznej roślinności synantropijnej, które obok zieleni urządzonej pełnią na terenach zurbanizowanych istotne funkcje ekologiczne, higieniczne, klimatyczne i siedliskowe), źródła, cieki o naturalnym charakterze oraz liczne gatunki chronionych roślin, zwierząt i grzybów.

3.5. Zasoby naturalne

3.5.1. Wody podziemne

W skali kraju województwo świętokrzyskie należy do regionów najmniej zasobnych w wodę. Ze względu na dużą zmienność litologiczną skał oraz ich zaangażowanie tektoniczne warunki hydrogeologiczne województwa świętokrzyskiego są bardzo zróżnicowane. Obok obszarów charakteryzują-

cych się znacznym przepływem i dużymi wydajnościami warstw wodonośnych występują rejon o znikomej wodonośności, bez poziomów o znaczeniu użytkowym.

Rysunek 9 Lokalizacja GZWP na terenie województwa świętokrzyskiego (Źródło: WIOŚ Kielce)

Większa część powiatu buskiego położona jest na obszarze ubogim w wody podziemne, praktycznie niewodonośnym. Zachodnia część powiatu (wsie gmin Wiślica i Busko-Zdrój) położona jest w Głównym Zbiorniku Wód Podziemnych numer 409 – Niecka Miechowska SE i w jego strefie ochronnej. Powierzchnia zbiornika wynosi 2 095 km², a zasoby dyspozycyjne wynoszą 11 011 m³/h. Jest to zbiornik typu szczelinowo-porowy, zbudowany z margli, piaskowca, opoki i gezy. Wody podziemne o charakterze użytkowym, które zaopatrują w wodę m.in. Busko-Zdrój występują w trzeciorzędowych wapieniach. Natomiast wody podziemne zalegające w trzeciorzędowych gipsach i podścielających je utworach węglanowych kredy i jury charakteryzują się wysoką mineralizacją, w związku z czym nie nadają się do spożycia i na potrzeby gospodarcze. Wody te wykorzystywane są jako wody mineralne w uzdrowiskach w Busko-Zdroju i Solcu-Zdroju.²¹

3.5.2. Wody powierzchniowe

Pod względem podziału hydrograficznego kraj powiat buski położony jest w lewobrzeżnym dorzeczu rzeki Wisły, w obrębie zlewni rzek Nidy i Kanału Strumień. Do najważniejszych rzek tego rejonu należą ciek:

- Kanał Strumień – dopływ Wisły o długości 46,1 km i powierzchni zlewni 314,7 km²
- Wschodnia – prawobrzeżny dopływ Czarnej Staszowskiej o długości 48,5 km i powierzchni zlewni 630,3 km². Źródła Wschodniej leżą na Pogórzu Szydłowskim. Jedno z nich znajduje się w Zreczach koło Chmielnika, drugie pod Drugnią. Rzeka rozcina płaską Nieckę Połaniecką i tuż przed Połańcem wpada do Czarnej Staszowskiej.

²¹ Informacja o stanie środowiska w województwie świętokrzyskim w roku 2006 – WIOŚ Kielce

- Maskalis – lewy dopływ Nidy o powierzchni zlewni 168 km². Źródło znajduje się w okolicach Kostek-Oleszek, do Nidy wpada w 13,3 km jej biegu.
- Nida – lewobrzeżny dopływ Wisły, o długości 151,2 km i powierzchni zlewni 3865,4 km². Źródła Białej Nidy znajdują się na Płaskowyżu Jędrzejowskim. Nida uchodzi do Wisły poniżej Nowego Korczyna na wysokości ok. 165 m n.p.m.
- Wisła – stanowi naturalną południowo-wschodnią granicę powiatu.

Szczegółowy wykaz cieków wraz z ich długością na terenie powiatu przedstawiono w tabeli 27.

Tabela 27 Długość cieków na terenie powiatu

Lp.	Nazwa rzeki / kanału	Długość na terenie powiatu
		mb
1	Rzeka Nida	36 900
2	Rzeka Wisła	34 530
3	Kanał Strumień	32 306
4	Rzeka Wschodnia	23 795
5	Rzeka Maskalis	20 380
6	Rzeka Sanica	17 055
7	Rzeka Rzoska	13 747
8	Rzeka Radnia	10 445
9	Potok Pomykowski	9 970
10	Struga A	9 940
11	Struga Podwalska	9 000
12	Ciek od Skorocic	8 120
13	Ciek od Gadawy	8 055
14	Struga Zborowska	7 970
15	Ciek od Oblekonia	7 610
16	Rzeka Skrobaczówka	6 160
17	Ciek od Nizin	6 140
18	Rzeka Stopniczanka	6 020
19	Ciek od Broniny	5 980
20	Kanał Nida	5 750
21	Kanał ulgi rzeki Maskalis	4 390
22	Sanica boczna	4 215
23	Rzeka Branka	4 160
24	Ciek od Krzyża	3 880
25	Ciek od Czrnocina	3 710
26	Struga Włosnowicka	3 600
27	Struga Komorowska	2 820
28	Struga Piestrzecka	2 300
29	Struga Strzelecka	2 230
30	Kanał ulgi kanału Nida	2 200
31	Struga Niegosławska	2 100
32	Rzeka Wschodnia-Młynówka	1 870
33	Struga Oleśnicka	1 830
34	Rów A-12	1 310
35	Struga Biechowska	680

Źródło: Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach i RZGW Kraków

Na terenie powiatu buskiego nie występują zbiorniki w ramach dużej retencji. Przez małą retencję wodną rozumiemy magazynowanie wody w zbiornikach o pojemności do 5,0 mln m³, stawach rybnych, oczkach wodnych, a także w dolinach rzecznych, starorzeczach oraz korytach rzek i rowów wyposażonych w urządzenia piętrzące.

Tabela 28 Istniejące zbiorniki małej retencji na terenie powiatu buskiego

Gmina	Zlewnia podstawowa	Zbiorniki		Stawy	
		Ilość	Pojemność [mln m ³]	Ilość	Pojemność [mln m ³]
Busko Zdrój	Nida	3	0,352	7	0,432
Busko Zdrój	Czarna Staszowska/Kanał	0	0,000	8	0,549
Gnojno	Czarna Staszowska	0	0,000	7	0,49
Nowy Korczyn	Kanał Strumień	0	0,000	0	0
Pacanów	Kanał Strumień	1	0,000	2	1,638
Solec Zdrój	Kanał Strumień	1	0,106	2	0,037
Stopnica	Czarna Staszowska	2	0,062	7	1,309
Tuczępy	Czarna Staszowska	0	0,000	1	0,032
Wiślica	Nida	0	0,000	3	3,489
RAZEM		7	0,52	37	7,976

Źródło: Program Małej Retencji dla województwa świętokrzyskiego

Na analizowanym terenie występuje 7 zbiorników oraz 37 stawów rybnych. Szacunkowa ilość retencjonowanej wody w zbiornikach i stawach wynosi 8 496 000 m³, co stanowi ok. 20% zasobów województwa.

3.5.3. Kopaliny

Kopaliny z gospodarczego punktu widzenia są ważnym elementem środowiska naturalnego. Obecność licznych złóż na terenie powiatu buskiego wynika ze złożonej budowy geologicznej.

Na terenie powiatu buskiego występują następujące kopaliny:

- iły serii krakowieckiej, które są dobre do produkcji elementów ceramiki budowlanej, z części zasobów można uzyskać kruszywo lekkie czyli keramzyt,
- piaski budowlane, jeden z najbardziej powszechnych surowców skalnych w Polsce, występują głównie w północnej części powiatu
- surowce węglanowe występują na terenie gmin: Busko-Zdrój, Solec-Zdrój i Gnojno i mogą być wykorzystywane w drogownictwie i budownictwie,
- wody mineralne charakteryzujące się wysoką mineralizacją. Występują dwa typy wód: wody siarczanowe i siarczkowe z dodatkiem bromu oraz wody chlorkowe z dodatkiem wapnia, sodu, jodu lub bromu. Ujmowane są za pomocą odwiertów w celach balneologicznych
- gipsy i anhydryty, występują głównie w zachodniej części powiatu
- siarka rodzima, występuje w gminie Tuczępy

W tabeli 29 przedstawiono podstawowe informacje na temat obowiązujących koncesji dotyczących wydobycia kopaliny.

Tabela 29 Obowiązujące koncesje na eksploatację złóż na terenie powiatu buskiego

Lp.	Typ pozyskiwanych surowców	Nazwa złoża	Powierzchnia objęta eksploatacją	Gmina	Organ wydający koncesję
			ha		
1	Iły trzeciorzędowe	Słupia Pacanowska - Cegielnia	0,9862	Pacanów	Starosta Buski
2	Piaski kwarcowe	Kików 1	1,2937	Solec-Zdrój	Starosta Buski
3	Wody lecznicze - woda siarczkowa (Cl-Na, S, J) o mineralizacji 12415 mg/l	Busko-Północ	b.d.	Busko-Zdrój	Minister Środowiska

4	Wody lecznicze – woda chlorkowa	Busko-Zdrój	b.d.	Busko-Zdrój	Minister Środowiska
5	Wody lecznicze	Dobrowoda	b.d.	Busko-Zdrój	Minister Środowiska
6	Wody lecznicze – woda chlorkowa	Las Winiarski	b.d.	Busko-Zdrój	Minister Środowiska
7	Wody lecznicze - siarczkowe	Solec-Zdrój	b.d.	Solec-Zdrój	Minister Środowiska
8	Wody lecznicze - chlorkowe	Wełnin	b.d.	Solec-Zdrój	Minister Środowiska

Źródło: Dane z ewidencji Starostwa Powiatowego (stan na 5.10.2011)

3.5.4. Gleby

Gleby powiatu o najwyższej bonitacji zajmują powierzchnię 23 169 ha, co stanowi 33% ogółu użytków rolnych powiatu. Są to grunty klasy I - IIIb podlegające szczególnej ochronie, które nie powinny być przekształcane na cele pozarolnicze. Struktura bonitacyjna użytków rolnych stwarza możliwości do uprawy rolniczej głównie w kierunku warzywnictwa i sadownictwa. Na terenie powiatu buskiego uprawia się głównie zboża, ziemniaki i tytoń.²²

Tabela 30 Struktura bonitacyjna gleb w powiecie buskim

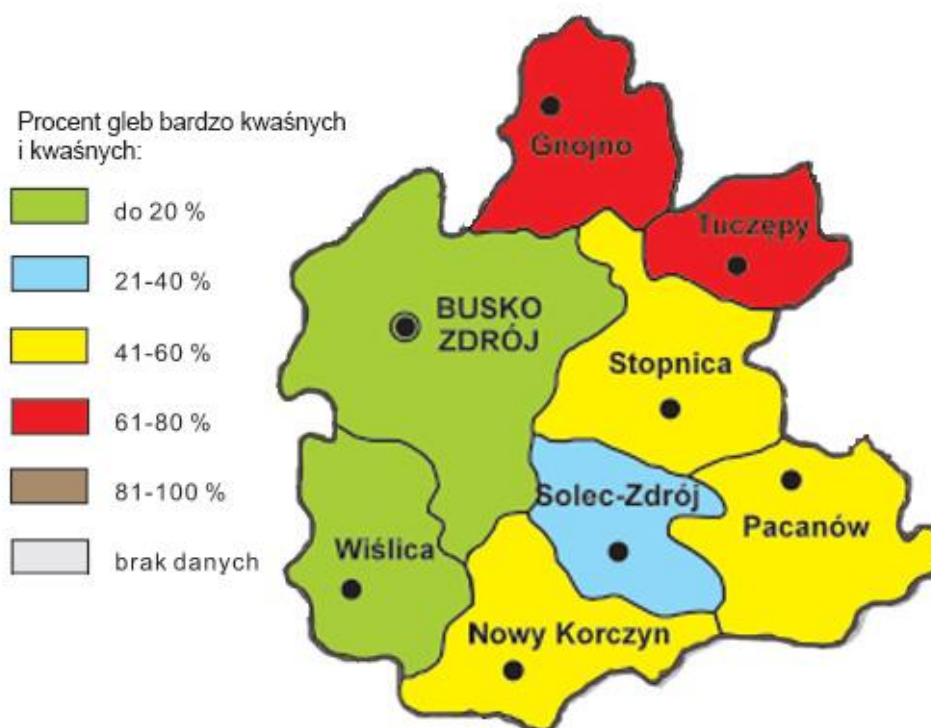
Klasa gleby	Procentowy udział
Klasa I	2,3
Klasa II	7,8
Klasa III	4,6
Klasa IIIa	8,2
Klasa IIIb	10,3
Klasa IV	10,0
Klasa IVa	1,7
Klasa IVb	20,6
Klasa V	17,1
Klasa VI	6,8
Klasa VIb	10,5

Źródło: Program ochrony środowiska dla powiatu buskiego na lata 2008-2011

Przeprowadzone w latach 2001-2005 przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Kielcach badania wskazują utrzymywanie się stanu zakwaszenia gleb i zasobności w podstawowe składniki pokarmowe na zbliżonym poziomie do lat wcześniejszych.

Średnie zakwaszenie gleb w województwie świętokrzyskim wynosi 44%. W powiecie buskim 37% użytków rolnych ma odczyn bardzo kwaśny i kwaśny. Najwyższy procent zakwaszenia gleb w powiecie buskim zanotowano w gminie Gnojno i Tuczępy (61-80%), natomiast najniższy w gminach Busko-Zdrój i Wiślica (rys. 10). Zakwaszenie gleb (odczyn pH) zależy od rodzaju skały macierzystej, zięzłości oraz od zabiegów agrotechnicznych. Reguluje pobieranie składników pokarmowych przez rośliny z gleby. Odczyn kwaśny ogranicza pobieranie przyswajalnych składników z gleby, a równocześnie zwiększa dostępność metali ciężkich i pierwiastków szkodliwych. W celu ograniczenia negatywnych skutków zanieczyszczania gleb metalami ciężkimi wskazane jest wapnowanie gleb, które ma wpływ na żyzność i zwiększa zdolności produkcyjne gleby. Na terenie powiatu buskiego 25% użytków rolnych wymaga wapnowania.

²² Program ochrony środowiska dla powiatu buskiego na lata 2008-2011

Rysunek 10 Zakwaszenie gleb powiatu buskiego (Źródło: opracowanie własne na podstawie Stanu środowiska w województwie świętokrzyskim w 2005 roku. WIOŚ Kielce)

Stan zasobności gleb w przyswajalne makroelementy jest w znacznym stopniu związany ze składem geochemicznym gleby i jest wskaźnikiem poziomu produkcji roślinnej. W powiecie buskim 59% użytków rolnych ma bardzo niską i niską zawartość fosforu, a 61% użytków rolnych ma bardzo niską i niską zawartość potasu. Niską i bardzo niską zawartość magnezu ma 29% użytków rolnych w powiecie.²³

Badania gleb na poziomie krajowym prowadzone są przez Instytut Uprawy i Nawożenia Gleb w Puławach. Na terenie powiatu buskiego został wyznaczony jeden punkt pomiarowo-kontrolny zlokalizowany w Rzędowie w gminie Tuczępy, w którym występują głównie gleby płowe, o klasie bonitacyjnej IIIb – gleby orne średnio dobre. W punkcie pomiarowo-kontrolnym w Rzędowie w latach 1995, 2000 i 2005 odnotowano naturalną zawartość metali ciężkich w glebie, zmniejszył się stopień zanieczyszczenia gleby WWA z niskiego zanieczyszczenia w 2000 roku do zawartości naturalnej w 2005 roku. Zmniejszył się również stopień zanieczyszczenia gleby siarką siarczanową z zawartości średniej w 1995 roku do zawartości niskiej (naturalnej) w 2000 roku. W analizowanym okresie stopień zanieczyszczenia gleb w Rzędowie zmniejszył się.²⁴

4. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii

4.1. Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność

4.1.1. Analiza zużycia wody

W niniejszym rozdziale przeprowadzono analizę zużycia wody na terenie powiatu buskiego w podziale na gminy. Uwzględnione zostały dane ewidencyjne Banku Danych Lokalnych GUS w podziale na następujących eksploatatorów zasobów wodnych: gospodarstwa domowe, przemysł, rolnictwo i leśnictwo, eksploatacja sieci wodociągowej, ogółem.

Z danych przedstawionych w tabeli 31 wynika, że na terenie powiatu w 2010 r. nastąpił spadek zużycia wody w przemyśle, rolnictwie i leśnictwie oraz w grupie „eksploatacja sieci wodociągowej”, do

²³ Stan środowiska w województwie świętokrzyskim w 2005 roku. WIOŚ Kielce

²⁴ Stan środowiska w województwie świętokrzyskim w latach 2007-2008. WIOŚ Kielce

której zalicza się także zużycie wody w gospodarstwach domowych w odniesieniu do wielkości zużycia w 2005 r. Zużycie wody w przemyśle spadło w gminie Busko-Zdrój oraz Solec-Zdrój. Zużycie wody w rolnictwie i leśnictwie zwiększyło się w gminach Gnojno, Pacanów i Stopnica, natomiast spadek zużycia odnotowano w gminie Wiślica. W eksploatacji sieci wodociągowej spadek zużycia wody nastąpił w gminie Busko-Zdrój na terenach miejskich (na terenach wiejskich odnotowano wzrost zużycia), oraz w gminie Gnojno. W pozostałych gminach nastąpił wzrost zużycia wody.

Tabela 31 Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej w latach 2005 i 2010 r. na terenie powiatu buskiego

Jednostka administracyjna	Zużycie wody [dam ³] według kategorii:					
	w przemyśle		w rolnictwie i leśnictwie		eksploatacja sieci wod.	
	2005	2010	2005	2010	2005	2010
Busko-Zdrój ogółem, w tym:	254	233	514	514	905,4	849,2
- miasto	254	233	0,0	0,0	668,4	547,5
- wieś	0,0	0,0	514	514	237,0	301,7
Gnojno	0,0	0,0	0,0	462	104,3	102,6
Nowy Korczyn	0,0	0,0	0,0	0,0	113,8	124,6
Pacanów	0,0	0,0	1 566	1 687	131,5	157,0
Solec-Zdrój	22	0	0,0	0,0	74,9	79,0
Stopnica	0,0	0,0	1 026	1 566	176,6	182,6
Tuczępy	0,0	0,0	0,0	0,0	85,6	85,6
Wiślica	0,0	0,0	10 420	5 594	121,5	129,8
Powiat buski	276	233	13 526	9 823	1 713,6	1 710,4
Województwo świętokrzyskie	787 607	1 269 453	84 030	75 031	31 372,5	31 364,6
Polska	7 693 610	7 662 195	1 100 964	1 153 287	219 411,9	197 938,7

wzrost zużycia w stosunku do roku 2005

spadek zużycia w stosunku do roku 2005

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Tabela 32 zawiera informacje na temat zużycia wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na jedną osobę. We wszystkich gminach powiatu buskiego nastąpił wzrost zużycia wody w 2010 roku, wyjątkiem jest miasto Busko-Zdrój w którym nastąpił spadek zużycia wody w przeliczeniu na jedną osobę. Najwyższy wzrost zużycia wody w 2010 roku miał miejsce na terenach wiejskich gminy Busko-Zdrój (ok. 25,8%) oraz w gminie Pacanów (ok. 23,0%) oraz w gminie Nowy Korczyn (ok. 13,0%).

Podsumowując należy stwierdzić, że zużycie wody na terenie powiatu buskiego w 2010 r. w gospodarstwach domowych wzrosło o 1,3% w stosunku do stanu z roku 2005.

Średnie zużycie wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu wynosiło w 2009 r. 23,4 m³ i było niższe od zużycia wody na poziomie wojewódzkim (24,7 m³) i krajowym (31,4 m³).

Tabela 32 Zmiany zużycia wody w gospodarstwach domowych powiatu buskiego

Jednostka administracyjna	Zużycie wody w przeliczeniu na 1 osobę [m ³ /los.]						% zużycia wody*
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Busko-Zdrój ogółem w tym:	27,8	27,2	29,0	27,2	26,5	26,3	94,6
- miasto	38,7	37,2	38,7	34,4	34,4	32,6	84,2
- wieś	15,5	15,8	18,2	19,2	17,9	19,5	125,8
Gnojno	21,9	31,7	25,4	27,7	26,7	22,3	101,8
Nowy Korczyn	17,7	19,2	19,0	17,0	17,8	20,0	113,0
Pacanów	16,5	20,6	19,8	20,4	20,6	20,3	123,0
Solec-Zdrój	14,9	15,9	15,9	16,4	18,3	15,9	106,7
Stopnica	22,3	23,2	24,5	22,6	23,9	23,7	106,3
Tuczępy	21,8	22,7	22,5	23,1	23,3	22,3	102,3
Wiślica	21,1	20,9	23,0	22,1	22,7	23,0	109,0
Powiat buski	23,1	24,2	24,8	23,8	23,9	23,4	101,3
Województwo świętokrzyskie	24,4	24,4	24,4	24,5	24,6	24,7	101,2

Polska	32,0	32,0	31,5	31,8	31,3	31,4	98,1
--------	------	------	------	------	------	------	------

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

* - % zużycia wody w 2010 r. w stosunku do roku 2005 (100%)

4.1.2. Analiza stanu izolacji termicznej obiektów budowlanych, zapotrzebowanie na ciepło

Według danych GUS (2010 r.) na terenie powiatu buskiego znajduje się ponad 23 544 mieszkań, z czego prawie 74% zlokalizowanych jest na terenach wiejskich. Można przypuszczać, że większość zbudowana została w starej technologii, w związku z tym zaledwie kilka procent tych budynków spełnia warunki energochłonności określone stosownymi normami. W ostatnim czasie obserwuje się wzrastającą liczbę przeprowadzanych termomodernizacji budynków również przez indywidualnych użytkowników.

Skuteczna termomodernizacja obiektów pozwala na zatrzymanie nawet 15-25% ciepła w budynkach, co jest równoznaczne ze zwiększeniem efektywności energetycznej i oszczędnością surowców energetycznych.

4.1.3. Analiza zużycia gazu

W końcu 2010 r. sieć gazowa prowadzona do gospodarstw domowych miała długość 586,9 km. Liczba podłączeń prowadzących do budynków wynosiła 8 053 tj. o 16,5% więcej niż w 2005 roku. W powiecie buskim z sieci gazowej korzystało 9 405 gospodarstw domowych, tj. o 2,9% więcej w stosunku do 2005 r. Średnio jeden odbiorca/korzystający zużył 592,3 m³ gazu, tj. o 15,3% więcej niż przeciętna w województwie świętokrzyskim. W stosunku do zużycia gazu w 2005 r. nastąpił niewielki wzrost o 0,4%. W 2010 r. 38,4% ludności powiatu wyposażonych było w instalacje do przesyłania gazu sieciowego (w 2005 r. wskaźnik ten wynosił 36,7%)²⁵.

Zastosowanie gazu ziemnego zamiast węgla w celu pozyskiwania energii cieplnej jest zdecydowanie lepszym rozwiązaniem, jeśli chodzi o wpływ na środowisko przyrodnicze. Pozwala przede wszystkim na całkowitą eliminację emisji pyłów, sadzy, cząstek smolistych, SO₂ i CO. Przyczynia się także do zmniejszenia emisji CO₂ oraz uzyskania znacznych oszczędności energii pierwotnej w wyniku poprawy sprawności pozyskiwania energii.

4.1.4. Analiza zużycia energii

Poniżej w tabeli przedstawiono analizę zużycia energii elektrycznej na terenie powiatu buskiego.

Tabela 33 Zużycie energii elektrycznej w powiecie buskim w latach 2005-2009

Energia elektryczna	Jednostka	2005	2006	2007	2008	2009
Zużycie na 1 mieszkańca ogółem	kWh	572,5	588,3	599,0	614,6	620,6
Zużycie na 1 odbiorcę ogółem	kWh	1 591,2	1 629,0	1 649,6	1 688,2	1 706,2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Kielcach

Analizując powyższe zestawienie można stwierdzić, że wzrasta zużycie energii elektrycznej ogółem na terenie powiatu buskiego. Nastąpiło wyższe zużycie energii elektrycznej ogółem i w przeliczeniu na jednego mieszkańca i na jednego odbiorcę. Zużycie energii na 1 mieszkańca w 2009 r. było wyższe o 8,4% w stosunku do roku 2005. Natomiast zużycie energii na 1 odbiorcę wzrosło o 7,2%.

4.2. Wykorzystanie energii odnawialnej

4.2.1. Analiza stanu i możliwości korzystania z energii wiatru

Powiat buski leży w Niece Nidziańskiej, pomiędzy Górami Świętokrzyskimi i Wyżyną Krakowsko-Częstochowską. Występują tutaj głównie tereny równinne, lekko pofałdowane, z licznymi wyżłobionymi w lessach płytkimi wąwozami i jarami, rozległe łąki, doliny rzeczne, liczne zagajniki i stawy.

Dla uzyskania realnych wielkości energii użytecznej z wiatru wymagane jest występowanie odpowiednio silnych wiatrów (o prędkości powyżej 4 m/s) o stałym natężeniu. Powiat buski należy do IV

²⁵ Bank Danych Lokalnych GUS

strefy energii wiatrowej (Rys. 11), co oznacza, że na jego terenie występują mało korzystne warunki meteorologiczne dla rozwoju tego rodzaju energetyki. Nie oznacza to jednak braku możliwości lokalnego wykorzystania energii wiatru.

Średnioroczna prędkość wiatru dla strefy mało korzystnej wynosi ok. 5 m/s. Obliczona jednostkowa moc dla tej strefy wynosi 78W/m^2 , a możliwa do uzyskania teoretyczna jednostkowa ilość energii elektrycznej wynosi $683\text{ kWh/m}^2/\text{rok}$ przy pracy turbiny 8 760 h/rok.²⁶

Na terenie miasta i gminy Busko-Zdrój planowane są cztery elektrownie wiatrowe. Przedsięwzięcia są na etapie przygotowania dokumentacji formalno-prawnej.²⁷

Na terenie gminy Gnojno zlokalizowany jest jeden wiatrak o wysokości do 30 m.²⁸

Na terenie gminy Solec Zdrój planowane są elektrownie wiatrowe - dwa przedsięwzięcia na etapie wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Pierwsze przedsięwzięcie to dwie elektrownie wiatrowe o łącznej mocy 1200 kW, zlokalizowane w miejscowości Sułkowie. Teren, na którym ma być realizowana inwestycja zlokalizowany jest w granicach Szanieckiego Parku Krajobrazowego i w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru Natura 2000 Ostoja Szaniecko-Solecka.

Drugie przedsięwzięcie to budowa na terenie gmin: Pacanów, Solec Zdrój i Busko Zdrój elektrowni wiatrowych o łącznej mocy elektrycznej 72 MW. Farmy wiatrowe (w ilości sztuk 24) zlokalizowano w sołectwach: Biechów, Wójcza, Wójeczka gm. Pacanów, Piestrec, Magierów, Zborów, Kików, Sułkowie gm. Solec Zdrój, Skotniki Duże, Skotniki Małe, Szczaworyż gm. Busko Zdrój. Elektrownie zlokalizowane są w granicach Szanieckiego Parku Krajobrazowego, Solecko-Pacanowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, w bezpośrednim sąsiedztwie oraz częściowo w granicach obszaru Natura 2000 Ostoja Szaniecko-Solecka.²⁹

Gmina Stopnica w 2010 roku zawiesiła postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia polegającego na budowie elektrowni wiatrowej złożonej z dwóch turbin WIND WORLD 150 kW na działce nr 20 w miejscowości Fałęcin Nowy do czasu przedłożenia przez wnioskodawcę raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.³⁰

Szczegółowe warunki lokalizacji inwestycji i jej wpływ na środowisko przyrodnicze muszą zostać określone w sporządzonym dla planowanej inwestycji raporcie oddziaływania na środowisko. Zapis wytycznych do sporządzenia takiego raportu został określony w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227 ze zm.). Rodzaje przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zostały szczegółowo określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397).

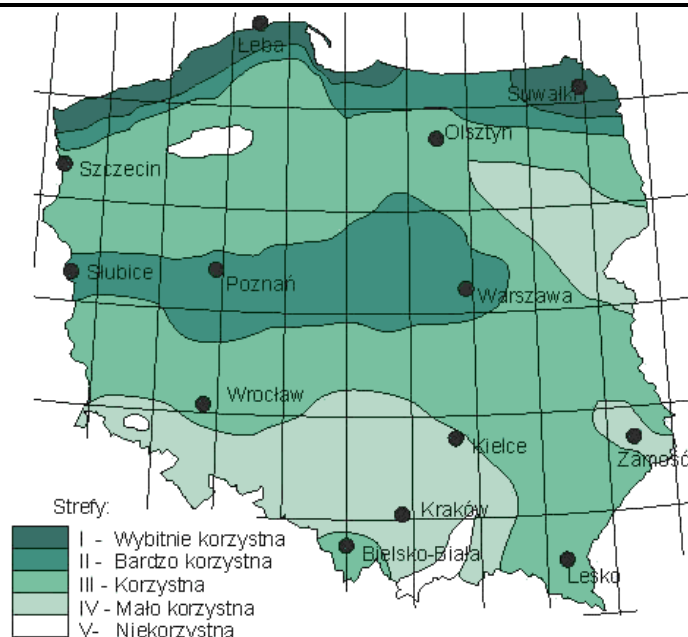
²⁶ Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2007-2015.

²⁷ Informacje przesłane przez Urząd Miasta i Gminy Busko-Zdrój, pismo nr GKMŚR.0643.12.2011 z dnia 20.10.2011 r.

²⁸ Informacje przesłane przez Urząd Gminy Gnojno, pismo nr OŚ.7614.4.11 z dnia 10.11.2011 r.

²⁹ Informacje przesłane przez Urząd Gminy Solec-Zdrój pismo numer GPŚ.I.60.32.2011 z dnia 28.10.2011 r.

³⁰ <http://www.ug.stopnica.pl/>

Rysunek 11 Strefy energii wiatru w Polsce wg H. Lorenc (Źródło: Ośrodek Meteorologii IMiGW)

4.2.2. Analiza stopnia korzystania z energii biomasy i biogazu

Źródłem biomasy wykorzystywanej dla celów energetycznych mogą być odpady tartaczne oraz drewno odpadowe z wyřębu, czyszczenia lasów i parków. Właściwie prowadzona gospodarka leśna pozwala lasom istniejącym na terenie powiatu buskiego na spełnianie (w sposób naturalny lub też w wyniku działalności człowieka) różnych funkcji, które można podzielić na dwie podstawowe grupy: produkcyjną i pozaprodukcyjną. Funkcje produkcyjne (gospodarcze) lasu wiązać należy ze zdolnością tego ekosystemu do produkcji biomasy w cyklu powtarzalnym i ciągłym, co umożliwia trwałe użytkowanie drewna i surowców niedrzewnych pozyskiwanych z lasu.

Do celów energetycznych można wykorzystać również: drewno o niskiej jakości technologicznej oraz odpadowe odchody zwierząt, osady ściekowe, słomę i inne odpady produkcji rolniczej wodorostry uprawiane specjalnie w celach energetycznych, odpady organiczne np. wysłodki buraczane, łodygi kukurydzy, trawy, lucerny oleje roślinne i tłuszcze zwierzęce. Na terenie powiatu znajdują się niezagospodarowane tereny rolne o stosunkowo dobrych warunkach dla uprawy roślin energetycznych.

Na terenie gminy Tuczępy indywidualne budynki mieszkalne opalane są drewnem, według szacunków około 30% ciepła potrzebnego do ogrzewania budynków mieszkalnych pochodzi ze spalania drewna.³¹

Biogaz powstaje w wyniku beztlenowej fermentacji odpadów organicznych na składowisku odpadów, odpadów zwierzęcych w gospodarstwach rolnych i osadów ściekowych w oczyszczalni ścieków. Na terenie gminy Nowy Korczyn planowana jest budowa biogazowni w miejscowości Piasek Wielki.

4.2.3. Analiza wykorzystania energii słonecznej

W Polsce istnieją dość dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego. W województwie świętokrzyskim generalnie istnieją dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego. Potencjał ten jest wystarczający do wykorzystania na potrzeby bytowe mieszkańców, do podgrzewania ciepłej wody, choć koszty inwestycji są obecnie zbyt duże w stosunku do możliwości osób fizycznych. Ze względu na dużą zmienność sezonową i dobową potencjał ten nie zaspokoi potrzeb produkcyjnych przemysłu rolnego i rolno-spożywczego.

³¹ Na podstawie informacji przesłanych przez Urząd Gminy Tuczępy w dniu 16.11.2011 r.

Sprawność kolektorów słonecznych wynosi przeciętnie około 80%. Jednak całkowita sprawność układu podgrzewającego wodę ze względu na sprawność całej instalacji, a głównie wymienników ciepła, wynosi od 50% do 70%³².

Powiat buski przygotowuje się do realizacji projektu pn. "Instalacja systemów energii odnawialnej na budynkach użyteczności publicznej oraz domach prywatnych w gminach powiatu buskiego i pińczowskiego". Projekt skierowany jest do gospodarstw domowych w gminach Busko-Zdrój, Gnojno, Nowy Korczyn, Pacanów, Solec-Zdrój, Stopnia, Tuczępy, Wiślica, Pińczów i Kije. Przystąpienie do programu montażu kolektorów słonecznych wiąże się z koniecznością dokonania wpłaty darowizny na konto właściwej gminy, która wykorzysta ją na cele ochrony środowiska. Przy założeniu, że przeciętny koszt instalacji solarnej dla 4-5 osobowego gospodarstwa domowego to 13 tys. zł, wysokość darowizny odpowiada wartości 25% - 36% kosztu montażu kolektorów słonecznych. Reszta środków będzie pochodzić ze Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. Na terenie gminy Tuczępy zostały już zainstalowane 4 kolektory słoneczne na indywidualnych budynkach mieszkalnych.

4.2.4. Analiza możliwości wykorzystania energii geotermalnej

Złożem energii geotermalnej nazywa się naturalne nagromadzenie ciepła (w skałach, wodach podziemnych, w postaci pary) na głębokościach umożliwiającą opłacalną ekonomicznie eksploatację energii cieplnej. Wydobyte ciepłej wody o określonym składzie może mieć ogromny wpływ na rozwój gospodarczy miejscowości dzięki rozwojowi lecznictwa (balneologia), turystyki i rekreacji (baseny z ciepłą wodą) i wreszcie przemysłu opartego o czystą technologię (suszarnictwo, ogrodnictwo itp.).

Na terenie Polski występują naturalne baseny sedymentacyjno-strukturalne, wypełnione gorącymi wodami podziemnymi o zróżnicowanych temperaturach, których bezwzględna wartość zdeterminowana jest powierzchniami zmianami intensywności strumienia ciepłego ziemi. Temperatury tych wód wynoszą od kilkudziesięciu do ponad 90°C, a w skrajnych przypadkach osiągają ponad 100°C

Niezależnie od występowania naturalnych basenów sedymentacyjnych wypełnionych gorącymi wodami podziemnymi coraz powszechniej stosowane są pompy ciepła. Pompy ciepła to urządzenia proekologiczne pozwalające na zmniejszenie kosztów ogrzewania domów. Umożliwiają wykorzystanie ciepła niskotemperaturowego oraz odpadowego do ogrzewania, wentylacji i przygotowania ciepłej wody użytkowej. Zasada ich działania jest prosta i analogiczna do zasady działania lodówki. Pompa ciepła pobiera energię (ciepło) z powietrza lub ziemi z zewnątrz budynku, kumuluje je do odpowiedniej wysokości i przekazuje do wymiennika ciepła. Pozyskana energia może być przeznaczona na ogrzanie wody użytkowej lub budynku. Podstawową zaletą wyróżniającą pompy ciepła od innych systemów grzewczych jest to, że 75% energii potrzebnej do celów grzewczych czerpanych jest bezpłatnie z otoczenia, a pozostałe 25% stanowi prąd elektryczny. Powoduje to, że pompy ciepła, w obecnej chwili są najtańszymi w eksploatacji urządzeniami w porównaniu z innymi urządzeniami grzewczymi³³.

W 1999 roku opracowano „Studium możliwości wykorzystania energii geotermalnej w województwie świętokrzyskim”. Z przeprowadzonych badań geologicznych wynika, że na terenie województwa nie ma korzystnych warunków geotermalnych. Występują jedynie wody termalne (wody o temperaturze powyżej 20°C) oraz wody płytkich poziomów wodonośnych, które mogą być wykorzystywane do celów grzewczych.

4.3. Kształtowanie stosunków wodnych ochrona przed powodzią i skutkami suszy

Województwo świętokrzyskie znajduje się wśród pięciu najbardziej narażonych na niebezpieczeństwo powodzi województw w Polsce. Wezbrania w rzekach notowane są głównie od marca do kwietnia oraz w okresie letnim od czerwca do sierpnia. W ostatnich latach największe powodzie na terenie województwa świętokrzyskiego wywołane były wezbraniem opadowymi. Bardzo duże szkody wyrządziła powódź w 1997 roku oraz powódź w lipcu i sierpniu 2011 roku.

Największym zagrożeniem dla powiatu buskiego są wylewy Wisły spowodowane opadami deszczu na Podkarpaciu, w Beskidach i w Tatrach. To z kolei powoduje występowanie tzw. cofki przy ujściu lewostronnych dopływów Wisły: Nidy, Czarnej Staszowskiej i Kanału Stumień. Terenami naj-

³² www.cire.pl

³³ www.energiaodnawialna.net

bardziej zagrożonymi powodziami są następujące gminy: Gnojno, Tuczepy, Nowy Korczyn, Pacanów i Solec-Zdrój.³⁴

Na terenie powiatu buskiego długość wałów przeciwpowodziowych wynosi 47,07 km. Obwałowania rzeki Nidy i Wisły na terenie powiatu, jako obiekty budowlane posiadają wymagane prawem aktualne oceny stanu technicznego. Oceny zostały wykonane w 2010 roku przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Wykonane opracowania wykazały, że istniejące obwałowania pod względem wysokości wzniesienia korony nie spełniają kryteriów dla II klasy ważności budowli hydrotechnicznych. W związku z tym Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach zlecił do opracowania dokumentację techniczną dla czterech obiektów obejmującą rozbudowę wałów:

- Lewy wał rzeki Wisły powyżej ujścia Nidy w km 0+000-7+820
- Lewy wał rzeki Wisły poniżej ujścia Nidy w km 0+000-5+000
- Lewy wał rzeki Nidy w km 0+000-5+000
- Prawy wał rzeki Nidy w km 0+000-8+900

Na wniosek Urzędu Gminy Nowy Korczyn oraz zainteresowanych mieszkańców ŚZMiUW w Kielcach zlecił w 2010 roku opracowanie dokumentacji projektowej obejmujące przedłużenie lewego wału rzeki Nidy na długości ok. 0,5 km w celu ochrony centrum Nowego Korczyna oraz koncepcję przeciwpowodziową terenu szkoły i osiedla przy ul. Partyzantów w miejscowości Nowy Korczyn. Według danych z ŚZMiUW w Kielcach terenami zagrożonymi powodzią są następujące miejscowości: w gminie Nowy Korczyn: Winiary, Łęka, Nowy Korczyn, Stary Korczyn, Parchocin, Grotniki Małe, Grotniki Duże, Pawłów, Brzostków i Błotnowola. Natomiast w gminie Pacanów: Rataje Karskie, Grabowica, Obledoń, Rataje Słupskie, Kępa Lubawska, Trzebica, Podwale, Komorów, Kółko Żabieckie.³⁵ Z informacji uzyskanych z Urzędu Gminy Solec-Zdrój miejscowościami zagrożonymi powodzią na terenie gminy Solec-Zdrój są: Wełnin, Świniary, Ludwinów, Zielonki i Solec-Zdrój.³⁶ W gminie Tuczepy obszar zalewowy to około 700 ha.³⁷

Do zjawisk ekstremalnych związanych z gospodarką wodną, obok powodzi, zaliczamy również susze, które powstają na skutek długotrwałego braku opadów. Susza atmosferyczna (ma miejsce, gdy przez 20 dni nie występują opady deszczu) i glebowa (niedobór wody w glebie powodujący straty) zanikają stosunkowo szybko, natomiast susza hydrologiczna (obniżenie poziomu wody w naturalnych i sztucznych zbiornikach wodnych) ma skutki długotrwałe, może trwać nawet kilka sezonów. Odbudowa zasobów wodnych wymaga obfitych, długotrwałych opadów śniegu i deszczu.³⁸ W ostatnim czasie susza nawiedziła region w 2003 roku, a także latem 2006 roku – kilkutygodniowy okres bez deszczu od czerwca do sierpnia.

Konieczne jest więc uwzględnienie zagrożenia powodzią i suszą w planach reagowania kryzysowego opracowywanych na wszystkich szczeblach administracji. Według ustawy Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 239 poz. 2019 ze zm.), ochrona przed suszą jest zadaniem organów administracji rządowej i samorządowej (art. 81). Ochronę przed powodzią oraz suszą prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze kraju, a także planami ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego (art. 79).

5. Środowisko i zdrowie. Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

5.1. Jakość wód

W niniejszym rozdziale przeanalizowano jakość wód powierzchniowych, wód podziemnych oraz wód pitnych. Informacje na ten temat zostały pozyskane z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach oraz z Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Busku-Zdroju.

³⁴ Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2007-2015

³⁵ Na podstawie danych przesłanych przez Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach, pismo z dnia 17.10.2011 rok.

³⁶ Na podstawie danych przesłanych przez Urząd Gminy Solec-Zdrój pismo nr GPŚ.I.60.32.2011 z dnia 28.10.2011 r.

³⁷ Na podstawie danych przesłanych przez Urząd Gminy Tuczepy w dniu 16.11.2011 r.

³⁸ IMiGW w Warszawie „Hierarchia potrzeb obszarowych małej retencji”

Rzeki

W 2010 r. WIOŚ w Kielcach prowadził badania wód rzecznych na terenie województwa świętokrzyskiego w 37. Badania realizowane były w zakresie monitoringu operacyjnego, poszerzonego o wskaźniki do oceny wód zagrożonych eutrofizacją (36 ppk) oraz w 10 punktach - do oceny wód przeznaczonych do bytowania ryb i w 1 ppk – do oceny wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia.

W przypadku powiatu buskiego badaniami monitoringowymi w 2010 r. objęto rzeki: Maskalis (punkt pomiarowo-kontrolny: Chotel Czerwony) i rzekę Nidę (punkt pomiarowo-kontrolny: Nowy Korczyn). Poniżej przedstawiono krótkie omówienie wyników badań w podziale na poszczególne ciek³⁹:

Rzeka Maskalis

Ze względu na brak wyników oceny elementów biologicznych, przeprowadzenie oceny stanu ekologicznego nie było możliwe. Ocena wyników badań elementów fizykochemicznych wskazała, że jakość wód kształtowała się poniżej stanu dobrego, ze względu na: zawiesinę ogólną, BZT₅, ogólny węgiel organiczny, substancje rozpuszczone, siarczany, wapń, azot Kjeldahla i fosfor ogólny. Nie zostały zbadane wskaźniki chemiczne w związku z tym nie można określić stanu chemicznego oraz stanu wód.

Rzeka Nida

Potencjał ekologiczny sztucznych i silnie zmienionych JCWP klasyfikuje się na podstawie elementów fizykochemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych. W przypadku rzeki Nidy w punkcie pomiarowo-kontrolnym Nowy Korczyn, decydujący wpływ na potencjał ekologiczny miały elementy biologiczne, dokładnie fitobentos. Przy określaniu potencjału ekologicznego dodatkowo wykorzystano elementy wspierające tj.: stan fizyczny, warunki tlenowe, zasolenie, zakwaszenie i substancje biogenne. Na podstawie elementów fizykochemicznych stan rzeki określono jako dobry. Na podstawie elementów biologicznych i fizykochemicznych ogólny potencjał ekologiczny Nidy został określony jako umiarkowany (III klasa). Stan chemiczny został określony jako poniżej stanu dobrego o czym zdecydowała suma benzo(g,h,i)peryleny i indeno(1,2,3-cd)pirenu. W ocenie ogólnej stanu wód, która jest wynikową oceną potencjału ekologicznego i stanu chemicznego, w punkcie pomiarowo-kontrolnym Nida-Nowy Korczyn określono jako zły.

W latach 2007-2009 na terenie powiatu buskiego przebadano 3 JCWP (jednolite części wód powierzchniowych): Maskalis do Dopływu z Olganowa (bez Cieku od Broniny), Nida od Cieku od Korytnicy do ujścia oraz Strumień (Kanał Strumień) od Rząski do ujścia. Poniżej przedstawiono krótkie omówienie wyników badań w podziale na poszczególne ciek⁴⁰.

Maskalis do Dopływu z Olganowa (bez Cieku od Broniny)

Ocena wskaźników biologicznych określona w 2008 roku wskazuje na IV klasę. Ocena elementów fizykochemicznych jest poniżej stanu dobrego. Ogólny stan ekologiczny JCWP określono jako słaby.

Nida od Cieku od Korytnicy do ujścia

Wskaźniki biologiczne badano w 2007 roku i zaliczono je do II klasy. Elementy fizykochemiczne były poniżej stanu dobrego. Nie wystąpiły przekroczenia w specyficznych zanieczyszczeniach syntetycznych i niesyntetycznych. Potencjał ekologiczny określono jako umiarkowany. Stwierdzono przekroczenie norm w ocenie stanu chemicznego. Ogólny stan JCW określono jako zły.

Strumień (Kanał Strumień) od Rząski do ujścia

Badania zostały przeprowadzone w 2009 roku. Na podstawie wskaźników biologicznych określono jako III klasę. Elementy fizykochemiczne były poniżej stanu dobrego. Nie wystąpiły prze-

³⁹ Wyniki klasyfikacji i oceny stanu wód powierzchniowych w województwie świętokrzyskim w 2010 roku – WIOŚ Kielce

⁴⁰ Wyniki oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych województwa świętokrzyskiego w latach 2007-2009 – WIOŚ Kielce

kroczenia w specyficznych zanieczyszczeniach syntetycznych i niesyntetycznych. Stan ekologiczny określono jako umiarkowany.

Wody podziemne

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych.

Jakość wód podziemnych w poszczególnych punktach monitoringu sieci krajowej w województwie świętokrzyskim w 2010 roku została określona według klasyfikacji podanej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143, poz. 896).

W 2010 roku na terenie powiatu buskiego badania wód podziemnych przeprowadzono w dwóch punktach: Busko-Zdrój – 1 i Busko-Zdrój – 2. W obydwu punktach monitoringu wody podziemne należały do V klasy, czyli wody o złej jakości, w których wartość elementów fizykochemicznych potwierdzały znaczący wpływ działalności człowieka. Pod względem chemicznych wody podziemne w badanych punktach wykazały słaby stan chemiczny⁴¹.

W 2007 roku przeprowadzono badania w ramach monitoringu diagnostycznego w punkcie Busko-Zdrój – 2⁴². Miejszem badania była studnia wiercona w Busku-Zdroju, którego właścicielem jest Uzdrowisko Busko Zdrój S.A. Klasyfikacji jakości wód podziemnych dokonano na podstawie nieobowiązującego rozporządzenia z dnia 11.02.2004 r. w sprawie klasyfikacji wód, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. Nr 32, poz. 284). W badanym punkcie woda była złej jakości (V klasa). W 2006 roku przeprowadzony monitoring wód podziemnych w dwóch punktach: Busko-Zdrój – 1 i Busko-Zdrój – 2 wykazał, że woda w badanych punktach była złej jakości (V klasa).

Wody przeznaczone do spożycia

Na terenie powiatu buskiego nadzorem sanitarnym w 2010 roku objęto 16 urządzeń tj. wodociągów publicznych posiadających własne ujęcia wody, dwie sieci wodociągowe na terenie gminy Tuczępy zasilane przez ujęcia wody znajdujące się na terenie powiatu staszowskiego (ujęcie w Szydłowie oraz ujęcie w Staszowie) oraz jedno urządzenie lokalne tj. wodociąg szpitala w Busku - Zdroju objęty był w roku sprawozdawczym nadzorem przez Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego – jakość wody oceniona została jako dobra.

Przedmiotem kontroli był stan sanitarny urządzeń wodnych, w tym w szczególności ujęć wody oraz jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w ramach realizowanego monitoringu jakości wody. Nie kontrolowano wodociągów komercyjnych - nie stanowiących publicznego zaopatrzenia w wodę, jakość wody w urządzeniach komercyjnych powinna być okresowo kontrolowana przez właścicieli obiektów.

Stan sanitarny urządzeń wodnych został oceniony jako dobry – zarządcy urządzeń skutecznie zapewniali właściwy reżim sanitarny przy produkcji wody. Stan ten przełożył się bezpośrednio na jakość wody, przeznaczonej do spożycia przez ludzi. W zdecydowanej większości jakość wody spełniała wymogi sanitarne.

Na terenie powiatu buskiego w ramach nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi pobrano do analizy laboratoryjnej z sieci wodociągowych 111 prób wody, w jednym przypadku stwierdzono odchylenie w zakresie bakteriologicznym i w czterech przypadkach kwestionowano jakość fizykochemiczną wody. Kwestionowana jakość wody na terenie gminy Nowy Korczyn wystąpiła w okresie podwyższonego stanu wody w rzece Nidzie w czasie „spływu powodziowego”, stwierdzono podwyższoną mętność i barwę wody jak również podwyższoną zawartość chloroformu. Ilość prób wody (przeznaczonej do spożycia) pobranych do badania w poszczególnych gminach w ramach nadzoru sanitarnego przedstawiono w tabeli poniżej.

⁴¹ Wyniki pomiarów jakości wód podziemnych w województwie świętokrzyskim w 2010 roku – WIOŚ Kielce

⁴² Stan środowiska w województwie świętokrzyskim w latach 2007-2008 – WIOŚ Kielce

Tabela 34 Badania wody przeznaczonej do spożycia w poszczególnych gminach powiatu buskiego.

Gmina	Monitoring kontrolny – badania fizykochemiczne i bakteriologiczne podstawowe	Monitoring przeglądowy - badania poszerzone	Liczba prób kwestionowanych fizykochemicznie	Liczba prób kwestionowanych bakteriologicznie
Busko Zdrój	28	6	0	0
Gnojno	4	1	0	0
Nowy Korczyn	6	7	3	0
Pacanów	12	2	0	0
Solec	12	3	0	0
Stopnica	11	3	0	1
Wiślica	8	1	1	0
Tuczępy	6	1	0	0
RAZEM	87	24	4	1

Źródło: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Busku-Zdroju.

Oprócz prób wykazanych w tabeli w związku z powodzią pobrano do badania próby wody dowożonej z beczkowni na terenie gminy Nowy Korczyn oraz ze studni przydomowych (gm. Nowy Korczyn miejscowość Czarkowy - 1, gm. Pacanów - 4). Jakość wody ze studni przydomowych nie odpowiadała wymogom sanitarnym ze względu na złą jakość bakteriologiczną - wyniki badania przekazano wójtom.

W roku sprawozdawczym nie wydano decyzji administracyjnych na zarządców wodociągów. Pojedyncze odchylenia od wymaganej jakości wody kończyły się powiadomieniem zarządców i ponownym badaniem kontrolnym wody. Na koniec okresu sprawozdawczego wszystkie skontrolowane wodociągi zostały ocenione jako dobre.

Na terenie powiatu buskiego występuje pełne uzbrojenie terenu w sieci wodociągowe. Poprawiło się zaopatrzenie w wodę mieszkańców gminy Gnojno poprzez rozbudowę sieci wodociągowej (jedyną miejscowością nie posiadającą pełnej sieci wodociągowej jest wieś Jarząbki). Wszystkie gminy są zwodociagowane, występują pojedyncze gospodarstwa nie posiadające przyłączy wody bo nie chcą korzystać z publicznego zaopatrzenia w wodę lub względy techniczne nie pozwoliły na wykonanie przyłączy.

Na terenie powiatu znajdują się dwa ujęcia powierzchniowe wody na rzece Nidzie tj. ujęcie w Starym Korczynie oraz ujęcie wody w Nowym Korczynie. Ujęcie wody w Nowym Korczynie wyłączone zostało z eksploatacji w maju 2010 roku w wyniku powodzi, a sieć wodociągowa gminy Nowy Korczyn zasilana jest przez ujęcie Stary Korczyn.

Kontroli poddawano jakość wody w rzece Nidzie. Pobrano do badania 3 próby wody, w ramach monitoringu kontrolnego - 1 oraz do badania w kierunku radiacji - 2.

W 2010 r ujęcie wody w Starym Korczynie zaopatrywało sieci wodociągowe na terenie powiatu Busko-Zdrój tj. całą gminę Nowy Korczyn oraz na terenie powiatu Kazimierza Wielka tj. częściowo gminę Bejsce oraz całą gminę Opatowiec.

W maju 2011 roku uruchomiono ujęcie wody w Nowym Korczynie i aktualnie gmina Nowy Korczyn korzysta z własnego ujęcia wody. Ujęcie Stary Korczyn zaopatruje gminy nie należące do powiatu buskiego.

W tabeli poniżej przedstawiono badania z sieci wodociągowych na terenie gmin w 2010 roku.

Tabela 35 Zestawienie badań wody z sieci wodociągowych w 2010 roku.

Gmina, wodociąg, liczba prób	Badania podstawowe PSSE		Badania poszerzone		
	chemiczne + bakteriologiczne	bakteriologiczne	WSSE	Kwestie chemiczne	Kwestie bakteriologiczne
Busko /34/					
wod. Busko-miasto /17/	15	0	2	0	0

wod. Busko /8/	6	1	1	0	0
wod. Ruczynów /3/	2	0	1	0	0
wod. Zwierzyniec /3/	2	0	1	0	0
wod. Błonieć /3/	2	0	1	0	0
RAZEM	27	1	6	0	0
PACANÓW /14/					
wod. Wójcieszka /7/	5	1	1	0	0
wod. Żabiec /7/	5	1	1	0	0
RAZEM	10	2	2	0	0
SOLEC /15/					
wod. Solec /5/	4	0	1	0	0
wod. Piestrec /5/	4	0	1	0	0
wod. Kików /2/	2	0	0	0	0
wod. Sułkowice /3/	2	0	1	0	0
RAZEM	12	0	3	0	0
GNOJNO /5/					
wod. Gorzakiew	4	0	1	0	0
STOPNICA /14/					
wod. Wolica /6/	4	1	1	0	1
wod. Podlasek /5/	4	0	1	0	0
wod. Strzałów /3/	2	0	1	0	0
RAZEM	10	1	3	0	1
WIŚLICA /9/					
wod. Jurków /9/	7	1	1	1	0
NOWY KORCZYN /13/					
wod. Nowy Korczyn /5/	2	0	3	0	0
wod. Stary Korczyn /8/	4	0	4	3 chem	0
RAZEM	6	0	7	3	0
TUCZĘPY /7/					
wod. Szydłów /5/	4	0	1	0	0
wod. Staszów /2/	2	0	0	0	0
RAZEM	6	0	1	0	0

Źródło: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Busku-Zdroju

5.2. Zanieczyszczenie powietrza

O jakości powietrza decyduje wielkość i przestrzenny rozkład emisji ze wszystkich źródeł z uwzględnieniem przepływów transgranicznych i przemian fizykochemicznych zachodzących w atmosferze.

Poniższa tabela przedstawia emisję zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu buskiego.

Tabela 36 Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu buskiego w latach 2006 i 2010

Emisja zanieczyszczeń pyłowych [t/rok]		
	2006	2010
ogółem	21	52
ze spalania paliw	12	50
Emisja zanieczyszczeń gazowych [t/rok]		
	2006	2010
ogółem	41 219	34 550
ogółem (bez dwutlenku węgla)	1 179	1 156
dwutlenek siarki	1 050	946
tlenki azotu	78	68
tlenek węgla	43	140
dwutlenek węgla	40 040	33 394
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji [t/rok]		
	2006	2010
pyłowe	60	92
gazowe	336	311

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Według danych GUS emisja zanieczyszczeń pyłowych w 2010 roku znacząco wzrosła w porównaniu z 2006 rokiem (wzrost o 240%). Natomiast znacząco zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń gazowych w 2010 roku w porównaniu z rokiem 2006 (spadek o 16%).

Według stanu na koniec 2010 r. w zainstalowanych urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w województwie świętokrzyskim zatrzymano bądź zneutralizowano 99,8% wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych (w powiecie buski – 64%) oraz 39,5% wszystkich zanieczyszczeń gazowych (w powiecie buskim – 26,3%)⁴³.

Starostwo powiatowe wydało sześć decyzji administracyjnych ustalających rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających, dopuszczonych do wprowadzenia do powietrza atmosferycznego. Ze-stawienie decyzji przedstawiono w tabeli 37. Zgłoszonych jest również 28 instalacji, z których emisja nie wymaga pozwolenia.⁴⁴

Tabela 37 Rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających dopuszczonych do wprowadzenia do powietrza atmosferycznego

Lp.	Nazwa zakładu	Emisje roczne [Mg/rok]	Ważność de-cyzji
1.	Komunalny Związek Ciepłownictwa „PONIDZIE” ul. Kilińskiego 41 28-100 Busko Zdrój Kotłownia Busko-Zdrój Oś. Sikorskiego 42	pył – 16,85 SO ₂ – 29,27 NO ₂ – 14,348	31.12.2021r
2.	Przetwórstwo Mięsa Łatanice Zbigniew Chrobot Łatanice 132 28-160 Wiślica	pył - 0,1500 dwutlenek siarki (SO ₂) - 0,0211 dwutlenek azotu (NO ₂) – 0,0230 węglowodory aromatyczne - 0,0307 fenol – 0,0016	31.12.2013r
3.	Zakład Masarski Stanisław Zaborski	pył - 0,1587	31.12.2013r

⁴³ Bank Danych Lokalnych GUS, Zanieczyszczenia powietrza zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych, stan na dzień 31.12.2010 r.

⁴⁴ Na podstawie informacji przesłanych przez Starostwo Powiatowe w Busku-Zdroju

	ul. Kilińskiego 22 28-130 Stopnica	dwutlenek siarki (SO ₂) - 0,025 dwutlenek azotu (NO ₂) – 0,027 tlenek węgla CO – 0,5948 węglowodory aromatyczne - 0,0325 fenol – 0,0016	
4.	Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno- Drogowych Miechów Wytwórnia Mas Bitumicznych w Wolicy Sie- śławskiej	pył – 1,44 SO ₂ – 0,476 NO ₂ – 0,407	31.12.2015r
5.	Zakład Metalowo-Kotlarski „SAS” Mieczysław Sas Owczary ul. Przemysłowa 3 28-100 Busko-Zdrój	NO ₂ – 0,407 CO – 0,630 ksylen – 1,787 octan butylu – 0,415 styren – 0,044	31.12.2017r
6.	Zakład Wyrobów Metalowych „METAL-KOP” Młyny 180 28-100 Busko-Zdrój	pył – 1,44 toluen – 1,92 ksylen – 6,73	22.09.2019r

Źródło: Starostwo Powiatowe w Busku-Zdroju

WIOŚ w Kielcach wykonał w 2010 r. roczną ocenę jakości powietrza w województwie świętokrzyskim. Ocena została wykonana w nowym układzie stref. W związku z transpozycją do prawa polskiego Dyrektywy 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy, przyjmuje się, że od stycznia 2011 r. dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnianych w ocenach jakości powietrza będzie obowiązywał nowy podział kraju na strefy. W przypadku województwa świętokrzyskiego wyróżniono dwie strefy: miasto Kielce i strefę świętokrzyską. Powiat buski podlega pod strefę świętokrzyską.

W rocznej ocenie poziomów substancji w powietrzu sporządzonej za rok 2010, do określenia klas poszczególnych stref zastosowano następujące symbole.

Tabela 38 Stosowane symbole klas stref w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczeń

Poziom	Nie przekroczony	Przekroczony poziom dopuszczalny i nie przekroczony poziom dopuszczalny + margines tolerancji	Przekroczony
Dopuszczalny, gdy nie jest określony margines tolerancji	A	Nie dotyczy	C
Dopuszczalny, gdy jest określony margines tolerancji	A	B	C
Docelowy	A	Nie dotyczy	C
Cel długoterminowy	D1	Nie dotyczy	D2

Roczna ocena jakości powietrza pozwoliła uzyskać informacje na temat stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, ozonu, pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz pyłu zawieszonego PM₁₀ łącznie z zanieczyszczeniami zawartymi w tym pyłe (benzo[a]piren, ołów, arsen, kadm, nikiel), z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia. Uzyskane informacje umożliwiły sklasyfikować strefy w oparciu o przyjęte kryteria, ustanowione ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin, tj. dopuszczalny poziom substancji w powietrzu, poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, poziom docelowy oraz poziom celu długoterminowego (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu, Dz. U. Nr 47, poz. 281). W porównaniu z wartościami poziomów dopuszczalnych dla danego zanieczyszczenia określonymi dla terenu kraju, w uzdrowiskach obowiązują:

- niższe lub takie same poziomy dopuszczalne,

- bez dopuszczalnych częstości przekroczeń poziomów dopuszczalnych (za wyjątkiem dobowych wartości pyłu PM₁₀),
- bez marginesów tolerancji.

Ocena jakości powietrza przeprowadzona z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia wykazała, iż strefa świętokrzyska (do której zalicza się powiat buski) uzyskała klasę C, z powodu przekroczeń ponad dopuszczalną częstość stężeń 24 godz. pyłu PM₁₀, a także przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Natomiast średnie roczne stężenie pyłu PM_{2,5} mieszczące się pomiędzy poziomem dopuszczalnym, a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji skutkowało nadaniem klasy B tej strefie. Z powodu przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu strefa ta, podobnie jak Kielce, otrzymała klasę D2.

Ogólne wyniki klasyfikacji strefy świętokrzyskiej ze względu na ochronę zdrowia ludzi przedstawia tabela 39.

Tabela 39 Wynikowe klasy dla strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (z uwzględnieniem krajowych norm dla uzdrowisk).

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy												
	SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5	O ^{3*}	O ^{3**}
Strefa świętokrzyska	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	B	A	D2

* wg poziomu docelowego

** wg poziomu celu długoterminowego

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w 2010 roku – WIOŚ Kielce

Wyniki oceny jakości powietrza według kryteriów określonych pod kątem ochrony roślin, strefę świętokrzyską pod względem dotrzymania wartości normatywnych dla NO_x i SO₂, zakwalifikowano do klasy A. Natomiast w przypadku ozonu, strefę świętokrzyską określono jako C z uwagi na przekroczenie poziomu docelowego oraz D2, ze względu na przekroczenie poziomu celu długoterminowego. Ogólne wyniki klasyfikacji strefy świętokrzyskiej ze względu na ochronę roślin przedstawia tabela 40.

Tabela 40 Wynikowe klasy dla strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie			
	NO _x	SO ₂	O ₃ (wg poziomu docelowego)	O ₃ (wg poziomu celu długoterminowego)
Strefa świętokrzyska	A	A	C	D2

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w 2010 roku – WIOŚ Kielce

Klasyfikacja obszaru województwa świętokrzyskiego poza miastem Kielce, pod względem ochrony zdrowia, w porównaniu z wynikami klasyfikacji za 2009 rok uległa częściowym zmianom. Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w 2010 roku wykonana została w nowym układzie stref. W porównaniu z 2009 rokiem ilość stref w województwie zmniejszyła się do dwóch (strefa m. Kielce, strefa świętokrzyska). Strefa świętokrzyska, obejmująca swym terytorium 3 poprzednie strefy (powiat kielecki, strefę ostrowiecko-starachowicką oraz sandomiersko-pińczowską), podobnie jak w 2009 r. uzyskała status A ze względu na dotrzymanie wartości kryterialnych dla: dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, benzenu, tlenku węgla, ozonu oraz metali zawartych w pyłe PM₁₀ - ołowiu, arsenu, kadmu i niklu. Zmieniła się natomiast klasa tej strefy dla pyłu PM₁₀ i benzo(a)pirenu, i w odróżnieniu do roku 2009 zaliczono ją do klasy C. Podobnie jak dla miasta Kielce, po raz pierwszy w 2010 roku dokonano klasyfikacji strefy świętokrzyskiej pod kątem zanieczyszczenia pyłu PM_{2,5}, w wyniku której strefa uzyskała klasę B za przekroczenie poziomu dopuszczalnego.

Dla stref ze statusem klasy C, należy podjąć działania w celu określenia obszarów przekroczeń danego zanieczyszczenia oraz opracować program ochrony powietrza. Klasa D2 skutkuje natomiast, podjęciem długoterminowych działań naprawczych będących celem programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego.

Zgodnie z art. 91 ustawy Prawo ochrony środowiska dla stref, w których poziom odpowiednio przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji lub poziom docelowy (strefy klasy C), marszałek województwa, po zasięgnięciu opinii właściwych starostów, obowiązany jest określić, w drodze uchwały, program ochrony powietrza, mający na celu osiągnięcie dopuszczalnych i docelowych poziomów substancji w powietrzu. W wyniku oceny rocznej, obejmującej rok 2010, na liście stref zakwalifikowanych do opracowania POP znalazły się obszary zestawione w tabeli 41.

Tabela 41 Obszary zakwalifikowane do opracowania programu ochrony powietrza dla strefy świętokrzyskiej

Nazwa strefy	Kryterium, dla którego istniejące wyniki oceny uznano za wystarczającą podstawę do podjęcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza		Obszary przekroczeń		
	zanieczyszczenie, czas uśrednia	typ obszaru	miasto, gmina	Obszar w km ²	Ludność w tys.
strefa świętokrzyska	Pył PM10 24 godz.	Obszar ochrony uzdrowiskowej	Uzdrowisko Busko-Zdrój	5	7
	B(a)P rok		Busko-Zdrój	5	5
	O ₃ AOT40	Obszar zwykły – ochrona roślin	Zachodnia i południowo-zachodnia część strefy (głównie powiaty: włoszczowski, jędrzejowski, pińczowski i kaziemski)	Ok. 3 000	-

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w 2010 roku – WIOŚ Kielce

Wskazanie obszarów przekroczeń wartości kryterialnych obowiązuje dla stref o przekroczonych poziomach dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji (jeśli margines tolerancji jest określony), poziomach dopuszczalnych, poziomach docelowych, czyli wszędzie tam, gdzie symbol klasyfikacji dla danego zanieczyszczenia określany jest jako: B lub C.

W strefie świętokrzyskiej, której nadano klasę C, ze względu na przekroczenia pyłu PM10 oraz B(a)P, a dodatkowo klasę B za przekroczenie poziomu dopuszczalnego (bez marginesu tolerancji) pyłu PM2,5, wstępnie wytyczono tereny z przekroczeniami tych zanieczyszczeń. W granicach powiatu buskiego znajduje się jeden obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 na terenie uzdrowiskowym w mieście Busko Zdrój. Miasto to wstępnie zakwalifikowano również do obszaru przekroczeń poziomu docelowego B(a)P oraz poziomu dopuszczalnego (bez marginesu tolerancji) pyłu PM2,5.

5.3. Poważne awarie

Z oceny zagrożenia powiatu buskiego wynika, że do potencjalnych zagrożeń mogących doprowadzić do sytuacji kryzysowych należy zaliczyć:

- pożary,
- katastrofy, awarie i niekontrolowane przenikanie różnych substancji do środowiska naturalnego,
- skażenie toksycznymi środkami przemysłowymi – transport substancji niebezpiecznych,
- klęski żywiołowe (susze, huragany, intensywne opady, powódzie).

Na terenie miasta do poważnych awarii może dojść na skutek awarii urządzeń technicznych w zakładach przemysłowych lub podczas transportu materiałów niebezpiecznych: w wyniku kolizji drogowej bądź kolejowej, a także wskutek rozszczelnienia cystern kolejowych lub autocystern.

Obowiązki związane z awariami przemysłowymi spoczywają głównie na prowadzącym zakład o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także Wojewodzie. Szczegółowy opis obowiązków podaje ustawa Prawo ochrony środowiska.

Do rejestru potencjalnych sprawców poważnych awarii na terenie powiatu buskiego zaliczono dwa zakłady: Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki "Siarkopol" S.A. w Grzybowie, 28-200 Staszów. Zakład Chemiczny w Dobrowie, 28-142 Tuczępy oraz PRO CHEMIKA Sp. z o.o. w Krakowie Wydział Skraplania H₂S w Dobrowie 28-142 Tuczępy.

WIOŚ realizuje zadania z zakresu zapobiegania występowania poważnych awarii poprzez kontrole przedsiębiorstw. W 2010 r. przeprowadzono 52 kontrole w zakładach zlokalizowanych na terenie powiatu buskiego.

5.4. Oddziaływanie hałasu

Najczęściej klimat akustyczny ocenia się ilościowo przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku A (L_{Aeq}), wyrażonego w decybelach [dB], będącego poziomem uśrednionym w funkcji czasu. Dopuszczalne wartości poziomów dźwięku w środowisku określa załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. nr 120, poz. 826 ze zm.).

Tabela 42 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku.

L.p	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L _{Aeq D} Przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L _{Aeq N} przedział czasu odniesienia równy 8 h	L _{Aeq D} przedział czasu odniesienia równy 8-miu najmniej korzystnym godz. dnia	L _{Aeq N} przedział czasu odniesienia równy 1-ej najmniej korzystnej godz. nocy
1.	a. Obszary A ochrony uzdrowiskowej b. Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży c. Tereny domów opieki d. Tereny szpitali w miastach	55	50	50	40
3.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego c. Tereny zabudowy zagrodowej d. Tereny mieszkaniowo-usługowe	60	50	55	45
4.	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	65	55	55	45

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 Nr 120, poz. 826)

Gminy Busko-Zdrój i Solec-Zdrój posiadają status uzdrowiska, w związku z tym zgodnie z przepisami należy ściśle przestrzegać dopuszczalnych poziomów hałasu. Dla strefy A ochrony uzdrowiskowej równoważny poziom hałasu dla dróg lub linii kolejowych w porze dziennej nie może przekraczać 50 dB, a w porze nocnej 45 dB. Dla pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu równoważny poziom hałasu w porze dziennej nie może przekroczyć 45 dB, a w porze nocnej – 40 dB. W strefie A ochrony uzdrowiskowej w zakresie ochrony przed hałasem zabrania się organizowania imprez masowych zakłócających proces leczenia uzdrowiskowego i działalności o charakterze rozrywkowym zakłócającej ciszę nocną w godz. 22.00-6.00 z wyjątkiem imprez znajdujących się w harmonogramie gminy; organizowania rajdów samochodowych i motocyklowych; instalowania na trwałe lub dla potrzeb doraźnych urządzeń, które mogłyby kuracjom utrudniać lub zakłócać przebywanie w tym obszarze, a w szczególności: montażu anten telefonii komórkowej, radiowej i innej imitujące fale elektromagnetyczne.

Źródła hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu buskiego są związane przede wszystkim z eksploatacją systemu dróg kołowych. Przez obszar powiatu przebiegają ważne szlaki komunikacyjne: drogi krajowe nr 73 i 79 oraz drogi wojewódzkie nr 756, 757, 765, 767, 771, 776 i 973. Wymienione

drogi charakteryzują się dość znacznym natężeniem ruchu, dlatego ich uciążliwość akustyczna jest duża.

Z ewidencji WIOŚ w Kielcach wynika, że w ostatnich latach na terenie powiatu buskiego Inspekcja nie prowadziła badań z zakresu monitoringu hałasu komunikacyjnego.

Z informacji przekazanych przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Kielcach wynika, że pomiary hałasu na drogach krajowych przebiegających przez teren powiatu buskiego nie były wykonywane. W tabeli 43 przedstawiono informacje na temat ruchu kołowego na drogach krajowych.

Tabela 43 Ruch kołowy na drogach krajowych powiatu buskiego w 2010 r.

Nr pkt. pom.	Nr drogi kraj.	Opis odcinka		Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych								
		Dł. (km)	Nazwa	O	M	SoM	Lsc	Scbp	Sczp	A	C	R
21101	73	15,7	Chmielnik - Busko-Zdrój	9603	26	6401	1136	382	1576	78	4	10
21102	73	3,5	Busko-Zdrój (przejście)	7997	35	5009	950	492	1485	20	6	21
21103	73	12,6	Busko-Zdrój - Stopnica	7845	23	4930	818	411	1577	63	23	6
21109	73	11,0	Stopnica - Słupia	6383	26	3542	749	418	1598	36	14	9
20910	73	9,0	Słupia - Szczucin	9989	68	6486	1319	555	1482	59	20	172
21106	79	21,7	Połaniec - Słupia	4341	11	2836	571	156	707	55	5	5
21105	79	20,2	Słupia - Nowy Korczyn	4297	21	2864	489	197	662	50	14	28
21104	79	21,9	Nowy Korczyn - Koszyce	5942	33	4082	667	241	819	54	46	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie zestawienia pn. „Średni Dobowy Ruch w 2010 r.”, GDDKiA
O - ogółem; **M** - motocykle; **SoM** - samochody osobowe (mikrobusy); **Lsc** - lekkie samochody ciężarowe; **Scbp** - samochody ciężarowe bez przyczepy; **Sczp** - samochody ciężarowe z przyczepą; **A** - autobusy; **C** - ciągniki rolnicze; **R** - rowery

Z informacji zwrotnych otrzymanych w piśmie od Świętokrzyskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Kielcach wynika, że na terenie powiatu buskiego w 2010 r. nie prowadzono badań pomiaru hałasu na drogach wojewódzkich. Przeprowadzono natomiast pomiar ruchu kołowego, którego wyniki zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 44 Ruch kołowy na drogach wojewódzkich powiatu buskiego w 2010 r.

Nr pkt. pom.	Nr drogi	Opis odcinka		Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych							
		Dł. (km)	Nazwa	O	M	SoM	Lsc	Scbp	Sczp	A	C
26038	756	31,2	Raków - Stopnica	718	12	462	86	59	27	19	53
26043	757	7,5	Staszów - Stopnica	3703	33	2903	363	141	211	48	4
26056	765	19,7	Chmielnik - Szydłów	5138	46	4332	247	118	329	51	15
26064	767	14,4	Pińczów - Busko-Zdrój	5851	88	4668	521	164	281	123	6
26073	771	8,5	Wiślica - Strożyska	754	23	605	88	11	9	4	14
26076	776	10,3	Krzyż - Wiślica	2130	6	1594	300	72	111	32	15
26077	776	12,5	Wiślica - Busko-Zdrój	2833	20	2386	229	65	102	28	3
26093	973	4,0	Busko-Zdrój (przejście)	5181	36	3819	518	249	435	114	10
26094	973	15,9	Busko-Zdrój - Strożyska	3079	18	2626	225	68	102	37	3
26095	973	4,2	Strożyska - Nowy Korczyn	2549	20	2062	232	79	110	33	13

Źródło: Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach
 Objaśnienia skrótów jak w poprzedniej tabeli

5.5. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Podstawowe regulacje prawne dotyczące ochrony przed polami elektromagnetycznymi zawiera ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska. Ustawa ta definiuje pola elektromagnetyczne jako pola elektryczne i magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0

Hz do 300 GHz, a ochrona przed nimi polega na utrzymaniu poziomów tych pól poniżej wartości dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach, a także zmniejszanie poziomów co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003 Nr 192 poz. 1883) określa dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku, zróżnicowane dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności, a także zakresy częstotliwości promieniowania, dla których określa się parametry fizyczne, charakteryzujące oddziaływanie pól na środowisko.

Począwszy od roku 2008 monitoring pól elektromagnetycznych (PEM) realizowany jest w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz. 1645). Zgodnie z powyższym rozporządzeniem monitoring pól elektromagnetycznych polega na wykonywaniu w cyklu trzyletnim pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola.

Pomiary wykonuje się w odległości nie mniejszej niż 100 metrów od rzutu anten instalacji emitujących pola elektromagnetyczne na powierzchnię terenu. Celem pomiarów jest wyłącznie określenie poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w miejscach dostępnych dla ludności, nie służą one natomiast określeniu wpływu poszczególnych obiektów emitujących fale elektromagnetyczne na poziom pól w środowisku. W związku z tym uzyskane wyniki nie mogą stanowić podstawy do wnioskowania o wielkości emisji pól elektromagnetycznych ze źródeł (obiektów) znajdujących się w pobliżu miejsc, w których realizowano pomiary.

Na terenie powiatu buskiego znajduje się 15 stacji bazowych telefonii komórkowej.

Miasto i Gmina Busko-Zdrój⁴⁵:

- Przy ul. Mickiewicza w Busku-Zdroju – maszt o konstrukcji stalowej
- Przy ul. Bohaterów Warszawy w Busku-Zdroju – maszt o konstrukcji żelbetonowej
- W miejscowości Wełecz – na terenie przedsiębiorstwa PSB, na istniejącym budynku

Gmina Gnojno⁴⁶:

- Gnojno
- Balice

Gmina Nowy Korczyn⁴⁷:

- Nowy Korczyn
- m. Ucisków

Gmina Pacanów⁴⁸:

- Słupia

Gmina Solec-Zdrój⁴⁹:

- m. Włosnowice, działka nr ewid. 177/1

Gmina Stopnica⁵⁰:

- Smogorzów
- Bosowice
- w centrum Stopnicy
- na obrzeżach Stopnicy

Gmina Tuczepy⁵¹:

- Dobrów – 2 stacje

Gmina Wiślica⁵²:

- Wiślica

Oprócz stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie powiatu znajdują się inne instalacje wytwarzające pole elektromagnetyczne np. linie i stacje elektroenergetyczne, anteny telewizyjne i radio-

⁴⁵ Na podstawie informacji przesłanych przez Urząd Miasta i Gminy Busko-Zdrój

⁴⁶ Na podstawie informacji przesłanych przez Gminę Gnojno

⁴⁷ Na podstawie informacji przesłanych przez Gminę Nowy Korczyn

⁴⁸ Na podstawie informacji przesłanych przez Gminę Pacanów

⁴⁹ Na podstawie informacji przesłanych przez Gminę Solec-Zdrój

⁵⁰ Na podstawie informacji przesłanych przez Gminę Stopnica

⁵¹ Na podstawie informacji przesłanych przez Gminę Tuczepy

⁵² Na podstawie informacji uzyskanych na stronie <http://bts-gsm.eu/uke/>

we. Łącznie na terenie powiatu buskiego zgłoszono 26 instalacji wytwarzających pole elektromagnetyczne.

Ostatnie pomiary natężenia pól elektromagnetycznych w punktach pomiarowych na terenie powiatu buskiego przeprowadzone były w 2010 roku. Monitorowaniem objęto wówczas 2 punkty pomiarowe: Wiślica ul. Podwale 2 (0,004 V/m) i Tuczępy – parking przed Urzędem Gminy i Poczta (0,014 V/m). Nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów PEM w środowisku⁵³. Natomiast w 2009 roku monitoringiem objęte zostały dwa punkty: Busko-Zdrój u zbiegu ul. Mickiewicza i 1-go Maja (0,36 V/m) i Pacanów ul. Kościelna 24 (0,53 V/m). W punktach tych również nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych⁵⁴.

5.6. Edukacja społeczności lokalnej

W Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2011-2015 problematyka edukacji społeczeństwa w dziedzinie ekologii, ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju zajmuje znaczące miejsce. Również poprzedni program ochrony środowiska dla powiatu buskiego zwracał szczególną uwagę i podkreślał znaczenie edukacji ekologicznej lokalnego społeczeństwa.

W Polityce ekologicznej na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016 celem średniookresowym w omawianym zakresie jest stałe podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”, która prowadzi do:

- proekologicznych zachowań konsumenckich,
- prośrodowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska,
- organizowania akcji lokalnych służących ochronie środowiska,
- uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska.

Na terenie powiatu buskiego działalność edukacyjna prowadzona jest przez:

- jednostki samorządowe: Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin;
- Nadleśnictwo;
- Pozarządowe organizacje ekologiczne: Zieloni Rzeczypospolitej Polskiej, Polski Związek Wędkarski i Polski Związek Łowiecki;
- jednostki oświaty: szkoły, przedszkola;
- Park Krajobrazowe;

Gminy corocznie przeprowadzają akcję np. Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi, Magnoliowy dzień wiosny – zbrataj się z bratkiem. W szkołach podstawowych i ponadpodstawowych organizowane są konkursy wiedzy ekologicznej, konkursy plastyczne i fotograficzne, wystawy, prelekcje, wycieczki, rajdy rowerowe. Prowadzone są zbiórki i segregacje surowców wtórnych, sadzenie drzew oraz zbiórki żywności dla zwierząt. Szczegółowy wykaz przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej realizowanej w powiecie buskim znajduje się w załączniku nr 4.

Nadleśnictwo Chmielnik w ramach własnej działalności realizuje program edukacji leśnej społeczeństwa. Odbywa się to poprzez przeprowadzanie zajęć dla zorganizowanych grup głównie dzieci i młodzieży z terenu działania Nadleśnictwa. Zajęcia mogą mieć formę prelekcji i spotkań w szkołach a przede wszystkim wycieczek tematycznych w lesie i w istniejących obiektach turystyczno-edukacyjnych. Na terenie Nadleśnictwa istnieją ścieżki przyrodniczo-leśne: "Szlakami Uzdrowiska" położonej w kompleksie leśnym "Solec-Zdrój, gmina Solec-Zdrój. Długość tras wynosi 2,6 km. Ścieżka wyposażona jest w obiekty turystyczne, tablice informacyjne, dydaktyczne i łączy się bezpośrednio z terenem parku zdrojowego w miejscowości Solec Zdrój. Wokół ścieżki występują lasy mieszane z dużą różnorodnością świata roślinnego i zwierzęcego, pozwalające nie tylko na spędzanie ciekawych chwil w lesie ale także na czynny odpoczynek. Edukacja ekologiczna może być prowadzona na terenie Leśnej Wiaty Edukacyjnej - "Zielona Szkoła" - zlokalizowanej w miejscowości Zwierzyniec, gm. Busko Zdrój. Jest to zadaszony obiekt wyposażony w tablice dydaktyczne, stoły, ławki, umożliwiające przeprowadzenie zajęć edukacyjnych dla 50-100 osób jednorazowo.

⁵³ Monitoring pól elektromagnetycznych w 2010 roku – WIOŚ Kielce

⁵⁴ Monitoring pól elektromagnetycznych w 2009 roku – WIOŚ Kielce

6. Strategia działań w zakresie ochrony środowiska do 2015 roku z perspektywą do roku 2019

W rozdziale tym przedstawiono strategię działań w zakresie ochrony środowiska dla powiatu buskiego określając kierunki działań na lata 2012 – 2015 oraz cele średniookresowe do 2019 roku. Strategię działań przyjęto dla następujących zagadnień:

- Poprawa jakości środowiska – racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, jakość powietrza, oddziaływanie hałasu, oddziaływanie pól elektromagnetycznych oraz poważne awarie
- Ochrona zasobów naturalnych – ochrona wód, ochrona przyrody, ochrona i zrównoważony rozwój lasów, ochrona gleb i ochrona zasobów kopalin
- Edukacja ekologiczna społeczeństwa

6.1. Poprawa jakości środowiska

6.1.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi

Kierunki działań na lata 2012-2015:

- Budowa i rozbudowa sieci wodociągowej na terenie powiatu
- Modernizacja ujęć i budowa nowych oraz modernizacja stacji uzdatniania wody
- Utrzymanie stref ochronnych dla ujęć wody
- Budowa i rozbudowa sieci zbiorczej kanalizacji sanitarnej na terenie powiatu
- Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, tam gdzie podłączenie do zbiorczej sieci kanalizacyjnej jest niemożliwe ze względów technicznych lub ekonomicznych
- Rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej
- Usprawnienie gospodarki ściekowej w zakładach przemysłowych poprzez budowę i modernizację oczyszczalni ścieków przemysłowych

Cel średniookresowy do 2019 roku:

- Rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie całego powiatu

6.1.2. Jakość powietrza

Kierunki działań na lata 2012-2015:

- Prowadzenie działań zmierzających do poprawy jakości powietrza, w szczególności redukcja zanieczyszczeń, które przekraczają poziomy dopuszczalne
- Identyfikacja występowania i możliwości wykorzystania źródeł energii odnawialnej
- Wspieranie działań zmierzających do ograniczenia niskiej emisji ze źródeł komunalnych
- Termomodernizacje budynków użyteczności publicznej jak i nieruchomości prywatnych
- Kontrola przedsiębiorstw w zakresie wielkości emisji pyłów i gazów do powietrza

Cel średniookresowy do 2019 roku:

- Poprawa jakości powietrza atmosferycznego na terenie całego powiatu buskiego celem spełnienia standardów jakości powietrza

6.1.3. Oddziaływanie hałasu

Kierunki działań na lata 2012-2015:

- Realizacja inwestycji zmniejszających natężenie hałasu komunikacyjnego m.in. przebudowa dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych, budowa obwodnic
- Stosowanie rozwiązań technicznych w celu ograniczenia hałasu komunikacyjnego m.in. przez stawianie ekranów akustycznych, obsadzanie ciągów komunikacyjnych drzewami i krzewami
- Rozszerzenie monitoringu hałasu i przestrzeganie norm w szczególności dla strefy uzdrowskiej

Cel średniookresowy do 2019 roku:

- Zmniejszenie oddziaływania ponadnormatywnego hałasu na mieszkańców powiatu

6.1.4. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Kierunki działań na lata 2012-2015:

- Stały monitoring pól elektromagnetycznych
- Wybieranie możliwie bezkonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych

Cel średniookresowy do 2019 roku:

- Minimalizowanie oddziaływania pól elektromagnetycznych na zdrowie człowieka

6.1.5. Poważne awarie

Kierunki działań na lata 2012-2015:

- Systematyczne kontrole techniczne pojazdów przewożących materiały niebezpieczne
- Nauka właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych

Cel średniookresowy do 2019 roku:

- Ograniczenie skutków poważnych awarii

6.2. Ochrona zasobów naturalnych**6.2.1. Ochrona wód**

Kierunki działań na lata 2012-2015:

- Stały monitoring wód powierzchniowych i podziemnych
- Kontrola podmiotów gospodarczych posiadających pozwolenia wodnoprawne pod kątem przestrzegania norm i wytycznych określonych w tych decyzjach
- Ograniczenie spływu zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego z pól oraz likwidacja nielegalnych zrzutów ścieków do wód i ziemi
- Ograniczenia w zagospodarowaniu terenu w strefach ochronnych ujęć wody
- Rozbudowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych
- Budowa zbiorników retencyjnych
- Utrzymanie właściwego stanu urządzeń melioracji podstawowej i szczegółowej m.in. udrażnianie koryt rzek i rowów

Cel średniookresowy do 2019 roku:

- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrona mieszkańców przed powodzią

6.2.2. Ochrona przyrody

Kierunki działań na lata 2012-2015:

- Opracowanie planów ochrony obszarów chronionych
- Wyznaczanie nowych obszarów i obiektów cennych przyrodniczo
- Respektowanie zasad prowadzenia inwestycji na obszarach Natura 2000

Cel średniookresowy do 2019 roku:

- Zachowanie i wzmocnienie dziedzictwa przyrodniczego powiatu

6.2.3. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Kierunki działań na lata 2012-2015:

- Zwiększenie różnorodności genetycznej i gatunkowej biocenoz leśnych
- Prowadzenie odnowień i zalesień
- Monitoring środowiska leśnego oraz właściwe reagowanie na zagrożenia biotyczne, abiotyczne i antropogeniczne

Cel średniookresowy do 2019 roku:

- Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych

6.2.4. Ochrona gleb i ochrona zasobów kopalin

Kierunki działań na lata 2012-2015:

- Prowadzenie rejestru terenów zdegradowanych i zdewastowanych
- Ograniczanie negatywnego wpływu działalności gospodarczej na jakość gleb
- Rekultywacja i zagospodarowanie terenów zdewastowanych
- Poszukiwanie, rozpoznawanie i dokumentowanie złóż kopalin
- Wszechstronne wykorzystywanie kopalin
- Odpowiednia rekultywacja terenów poeksploatacyjnych
- Przeciwdziałanie nielegalnej eksploatacji kopalin

Cel średniookresowy do 2019 roku:

- Rekultywacja terenów zdegradowanych oraz racjonalna gospodarka zasobami kopalin

6.3. Edukacja ekologiczna

Kierunki działań na lata 2012-2015:

- Wspieranie merytoryczne i finansowe działań z zakresu edukacji ekologicznej prowadzonej w szkołach
- Promowanie aktywnej formy edukacji ekologicznej poprzez prelekcje w terenie
- Współpraca władz lokalnych z mediami, szkołami, organizacjami pozarządowymi w celu organizowania różnorodnych akcji informacyjnych, szkoleń, konkursów proekologicznych
- Dostęp i informowanie mieszkańców powiatu o stanie środowiska i możliwościach działania na rzecz jego ochrony
- Promowanie wśród przedsiębiorców wdrażania systemu EMAS oraz zarządzania środowiskowego.

Cel średniookresowy do 2019 roku:

- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu buskiego

7. Zarządzanie Programem ochrony środowiska

7.1. Instrumenty realizacji programu

Polityka ekologiczna opiera się na ustawach, wśród których najważniejsze to: prawo ochrony środowiska, prawo wodne, ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawa o ochronie przyrody, ustawa o odpadach, prawo geologiczne i górnicze, prawo budowlane. Instrumenty realizacji programu ochrony środowiska wynikające z zapisów ustawowych można podzielić na:

- prawne,
- finansowe,
- społeczne,
- polityczne,
- strukturalne.

7.1.1. Instrumenty prawne

Wśród instrumentów prawnych samorządu lokalnego szczególne miejsce mają plany zagospodarowania przestrzennego (prawo miejscowe). Działania władz samorządowych, przedsiębiorstw i innych podmiotów związane z ochroną środowiska muszą być osadzone w realiach obowiązującego planu wojewódzkiego i planów miejscowych. Istotnym instrumentem są również decyzje administracyjne z zakresu korzystania ze środowiska.

Zgodnie z ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 ze zm.) organem stanowiącym i kontrolnym w powiecie jest rada powiatu. Ponadto ustawa przedstawia zakres działania i zadania powiatu. Wśród nich są między innymi sprawy: edukacji publicznej, promocji i ochrony zdrowia, dróg publicznych, gospodarki nieruchomościami, geodezji i kartografii, gospodarki wodnej, ochrony środowiska i przyrody, rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego. Zadania powiatu w zakresie ochrony środowiska zawarte w ustawie są przedstawione ogólnikowo, jednakże każde z tych zadań jest uszczegółowione w szeregu innych aktów prawnych, do których przestrzegania powiat jest zobowiązany.

Poniżej wymienione zostały ważniejsze kompetencje organów powiatu w zakresie ochrony środowiska:

Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.):

- starosta jest organem ochrony środowiska (art. 376);
- opiniowanie projektu uchwały w sprawie programu ochrony powietrza (art. 91);
- opiniowanie planu działań krótkoterminowych w przypadku ryzyka występowania przekroczeń dopuszczalnych lub alarmowych poziomów substancji w powietrzu (art. 92);
- prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi (art. 109);
- prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi i rejestru zawierającego informacje o tych terenach (art. 110a);
- sporządzanie map akustycznych (art. 118);
- ustalanie wysokości odszkodowania w razie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości (art. 131);
- kontrolowanie przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością organu (art. 379);
- występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska (art. 379);

- opracowanie powiatowego programu ochrony środowiska (art. 17)
- opiniowanie gminnych programów ochrony środowiska (art. 17);
- uchwalanie powiatowego programu ochrony środowiska (art. 18);
- sporządzanie raportów z wykonania powiatowego programu ochrony środowiska (art. 18);
- wprowadzanie ograniczeń lub zakazu używania jednostek pływających na określonych zbiornikach wodnych (art. 116);
- wyznaczanie obszarów cichych w aglomeracji lub obszarów cichych poza aglomeracją (art. 118b);
- opracowanie programów ochrony środowiska przed hałasem (art. 119);
- uchwalanie programów ochrony środowiska przed hałasem (art. 119);
- tworzenie obszaru ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięć (art. 135);
- wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu (jako następstwo przekroczenia przez zakład dopuszczalnych norm hałasu) (art. 115a);
- nakładanie obowiązku prowadzenia pomiarów wielkości emisji jeżeli przekroczone zostały standardy emisji (art. 150);
- przyjmowanie zgłoszeń instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia (art. 152);
- ustalanie wymagań w zakresie ochrony środowiska dotyczących eksploatacji instalacji, z których emisja nie wymaga pozwolenia (art. 154);
- nakładanie na zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem obowiązków prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku (art. 178);
- wydawanie pozwoleń: zintegrowanego, na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wodnoprawnego, na wytwarzanie odpadów (art. 183);
- orzekanie w sprawie wygaśnięcia, cofnięcia oraz ograniczenia pozwolenia (art. 183);
- zobowiązanie podmiotu prowadzącego instalację do sporządzenia i przedłożenia przeglądu ekologicznego (art. 237);
- wydawanie decyzji dotyczącej ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia oraz decyzji przywrócenia środowiska do stanu właściwego (art. 362).

Ustawa o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zm.):

- nakładanie w drodze decyzji na wytwórcę odpadów z wypadków obowiązków dotyczących gospodarowania odpadami (art. 17b);
- zatwierdzanie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi (art. 19);
- przyjmowanie informacji o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania odpadami wytworzonymi (art. 24);
- wydawanie zezwoleń na prowadzenie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów (art. 26);
- wydawanie zezwoleń na zbieranie lub transport odpadów (art. 28);
- prowadzenie rejestru pomiotów prowadzących działalności z zakresu gospodarki odpadami oraz dokonywanie zmian w tym rejestrze (art. 33);
- zatwierdzanie instrukcji eksploatacji składowisk odpadów (art. 53);
- wydawanie zgody na zamknięcie składowiska odpadów (art. 54);
- opiniowanie projektu gminnego planu gospodarki odpadami (art. 14);
- opracowanie i uchwalenie powiatowego planu gospodarki odpadami oraz sporządzanie sprawozdania z realizacji planu (art. 14).

Ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287 ze zm.):

- kierowanie wniosku do WIOŚ o podjęcie działań zmierzających do usunięcia bezpośredniego zagrożenia środowiska (art. 8a);
- rozpatrywanie przynajmniej raz w roku informacji WIOŚ o stanie środowiska na obszarze województwa (art. 8a).

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717 ze zm.):

- opiniowanie rozwiązań przyjętych w projekcie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego województwa;
- opiniowanie projektu planu miejscowego (art. 17).

Ustawa o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.):

- prowadzenie rejestru posiadaczy żywych zwierząt gatunków wymienionych w załącznikach A i B rozporządzenia Rady (WE) nr 338/97 z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory (art. 64);
- wydawanie zezwoleń na wycinkę drzew i krzewów na terenie nieruchomości będących własnością gminy (art. 90);

- starosta jest organem w zakresie ochrony przyrody (art. 91).

Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.):

- wprowadzanie powszechnego korzystania z wód powierzchniowych w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb społecznych (art. 35);
- wydawanie decyzji nakazującej usunięcie drzew lub krzewów z wałów przeciwpowodziowych (art. 88n);
- ustanawianie stref ochronnych urządzeń pomiarowych służb państwowych (art. 107);
- wydawanie pozwoleń wodnoprawnych (art. 140);
- zatwierdzanie statutu spółki wodnej (art. 165);
- sprawowanie nadzoru i kontroli nad działalnością spółek wodnych (art. 178);
- rozwiązywanie spółek wodnych (art. 181);
- ustalanie linii brzegu (art. 15).

7.1.1.1. Pozwolenia

Kompetencje do wydawania pozwoleń w zakresie ochrony środowiska na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii podzielone są pomiędzy regionalnego dyrektora ochrony środowiska, wojewodę, marszałka województwa i starostę, przyjmując za podstawowe kryterium rodzaj przedsięwzięcia oddziałującego na środowisko. Regionalny dyrektor ochrony środowiska posiada kompetencje w zakresie przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych.

Marszałek posiada kompetencje w zakresie:

- realizacji zadań wynikające z ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. z 2005 r. Nr 25, poz. 202 ze zm.);
- zadań wynikających z ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. z 2008 r. Nr 138, poz. 865 ze zm.), związanych z gospodarowaniem odpadami wydobywczymi na terenach zamkniętych
- przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zakładów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.)
- przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, realizowanego na terenach innych niż wymienione.

Kompetencje do wydawania pozwoleń, dotyczących obiektów zaliczonych do inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska posiada Starosta. Do tej kategorii należą pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii: w tym pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, pozwolenia wodno-prawne na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, pozwolenia na wytwarzanie odpadów, zatwierdzanie projektów prac geologicznych, przyjmowanie dokumentacji geologicznych, wydawanie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych dla przedsięwzięcia.

Wprowadzenie wymogów Dyrektywy IPPC (ang. Integrated Pollution Prevention and Control) wpłynie na funkcjonowanie znacznej części przedsiębiorstw określanych w polskim prawie jako szczególnie szkodliwe dla środowiska i wielu obiektów zaliczanych do kategorii mogących pogorszyć stan środowiska. Część z nich, w miejsce dotychczas obowiązujących pozwoleń odnoszących się do poszczególnych mediów (pobór wody, gospodarka odpadami), komponentów środowiska (emisje do powietrza, odprowadzanie ścieków) oraz oddziaływanie na stan środowiska poprzez hałas, promieniowanie będzie musiała uzyskać pozwolenia zintegrowane, w których uwzględnione będą wymogi BAT.

7.1.1.2. Kontrola przestrzegania prawa

Główne kompetencje kontrolne posiada wojewoda, co wynika z podporządkowania mu wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, wykonującego w jego imieniu zadania Inspekcji Ochrony Środowiska, a zatem odpowiadającego za kontrolę przestrzegania warunków określonych w pozwoleniach. Kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów ochrony środowiska sprawują również marszałek województwa, starosta oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta w zakresie objętym właściwością tych organów.

7.1.1.3. Monitoring stanu środowiska

Szczególnym instrumentem prawnym stał się monitoring, czyli jakościowy i ilościowy pomiar stanu środowiska. Monitoring był zwykle zaliczany do instrumentów społecznych (informacyjnych), jako bardzo ważna podstawa analiz, ocen czy decyzji. Obecnie, wprowadzenie badań monitoringowych jako obowiązujących przez zapisy w niektórych aktach prawnych czyni je instrumentem o znaczeniu prawnym.

7.1.2. Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych należą przede wszystkim: opłata za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjna kara pieniężna i fundusze celowe.

7.1.2.1. Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska

Opłaty te pełnią funkcje prewencyjne i redystrybucyjne. *Funkcja prewencyjna* realizowana jest poprzez zachęcanie podmiotów (dotyczy to podmiotów gospodarczych) do wyboru technologii, lokalizacji produkcji, instalowania urządzeń ochronnych oraz oszczędnego korzystania z zasobów naturalnych w sposób najodpowiedniejszy z punktu widzenia ochrony środowiska. *Funkcja redystrybucyjna* polega na gromadzeniu i przemieszczaniu środków finansowych przeznaczonych na cele ochrony środowiska. Opłaty pobierane są za:

- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- pobór wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- składowanie odpadów,
- wyłączanie gruntów rolnych i leśnych z produkcji,
- usuwanie drzew i krzewów.

Opłaty trafiają do funduszy celowych (fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz fundusz ochrony gruntów). Pobierają je organy administracji (np. Urząd Marszałkowski, organ miasta) lub jak w przypadku gruntów rolnych i leśnych, wnoszone są bezpośrednio do funduszu celowego. Podmiot korzystający ze środowiska ustala we własnym zakresie wysokość należnej opłaty (według stawek obowiązujących w okresie, w którym korzystanie ze środowiska miało miejsce) i wnosi ją na rachunek właściwego urzędu marszałkowskiego. Osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami ponoszą opłaty za korzystanie ze środowiska w zakresie, w jakim to korzystanie wymaga pozwolenia na wprowadzanie substancji lub energii do środowiska oraz pozwolenia wodno-prawnego na pobór wód w rozumieniu przepisów ustawy Prawo wodne. Podobne opłaty pobiera się na podstawie przepisów prawa górniczego i geologicznego za działalność koncesjonowaną.

7.1.2.2. Administracyjne kary pieniężne

Kary pieniężne nie są sensu stricto środkiem ekonomicznym, są raczej związane z instytucją odpowiedzialności prawnej. Spełniają jednak funkcje podobne do opłat. Kary pobiera się w tych samych sytuacjach co opłaty, lecz za działania niezgodne z prawem. W odniesieniu do wód, powietrza, odpadów i hałasu, karę wymierza wojewódzki inspektor ochrony środowiska, a w odniesieniu do drzew i krzewów - organ gminy lub w wyjątkowych sytuacjach starosta. Stawki kar zwykle są kilkakrotnie wyższe niż opłaty i trafiają do funduszy celowych. Ustawa prawo ochrony środowiska przewiduje możliwość odraczania, zmniejszania lub umarzania administracyjnych kar pieniężnych.

7.1.2.3. Fundusze celowe

Opłaty i kary zasilają fundusze celowe. Dla gmin i powiatów istotne znaczenie mają fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej: NFOŚiGW w Warszawie i WFOŚiGW w Kielcach. Możliwe jest także wykorzystanie instrumentów nie będących w kompetencji władz powiatu, poprzez porozumienie się z partnerami, w kompetencjach, których znajdują się dane instrumenty (wojewoda, samorząd wojewódzki).

7.1.3. Instrumenty społeczne

Instrumenty społeczne służą realizacji zasady uspołecznienia zarządzania rozwojem powiatu poprzez budowanie i usprawnianie partnerstwa. Z punktu widzenia władz samorządowych umownie wyróżnia się dwie kategorie działań:

- wewnętrzne, czyli dotyczące działań samorządów i realizowane poprzez działania edukacyjne,
- zewnętrzne – polegające na budowaniu komunikacji społecznej (konsultacje, debaty publiczne, kampanie edukacyjne).

7.1.4. Instrumenty polityczne

Do najważniejszych instrumentów politycznych należą zapisy składające się na obowiązującą Politykę Ekologiczną Państwa, Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego, Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego, a także dokumenty składające się na politykę rozwoju powiatu buskiego: Strategia rozwoju, Wieloletni Plan Inwestycyjny dla powiatu buskiego na lata 2007-2013 oraz Plan Rozwoju Lokalnego.

7.1.5. Instrumenty strukturalne

Jako instrumenty strukturalne określić można strategię i programy wdrożeniowe oraz systemy zarządzania środowiskowego. Dokumentem wytyczającym główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska w skali powiatu jest Strategia rozwoju powiatu buskiego z 2008 roku. Strategia wspomaga proces zarządzania na poziomie lokalnym.

7.2. Organizacja zarządzania środowiskiem

Program ochrony środowiska dla powiatu buskiego jest zarówno planem polityki ochrony środowiska do 2019 r., jak i programem wdrożeniowym na najbliższe 4 lata (2012 - 2015). Program ten z jednej strony uwzględnia kierunki rozwoju poszczególnych działań i ich konsekwencje dla środowiska, a z drugiej strony wytycza pewne ramy tego rozwoju. Oznacza to, że działania realizowane np. w transporcie czy gospodarce komunalnej muszą być brane pod uwagę w programie ochrony środowiska, a jednocześnie ochrona środowiska wymaga podejmowania pewnych działań w poszczególnych dziedzinach gospodarki i codziennego bytowania mieszkańców powiatu.

7.3. Systemy zarządzania środowiskowego

Koncepcja zarządzania środowiskowego jest odpowiedzią na sytuację, w której konieczna jest nie tylko naprawa zaistniałych już szkód środowiskowych oraz spełnianie wymogów określonych w pozwoleniach na korzystanie ze środowiska, ale także zapobieganie powstawaniu negatywnych oddziaływań i szkód. Na przedsiębiorstwach spoczywa obowiązek samodzielnego definiowania problemów środowiskowych i szukania, z wyprzedzeniem, środków zaradczych. Związane jest to z włączeniem zarządzania środowiskowego do celów strategicznych firmy i przypisanie tych zagadnień do kompetencji zarządu firmy. Idea ta jest realizowana poprzez wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem (systemy sformalizowane - np. normy ISO 14 001, EMAS, lub niesformalizowane - np. Program Czystszej Produkcji). Rolą władz powiatu i poszczególnych gmin mogą być działania inspirujące przedsiębiorstwa do starań o wprowadzenie systemu zarządzania środowiskowego, choć ostateczne korzyści wynikające z jego wprowadzenia powinny znaleźć odzwierciedlenie w sytuacji rynkowej tych przedsiębiorstw. Wspomniane systemy zarządzania środowiskowego polecane są również dla zakładów gospodarki komunalnej oraz instytucji publicznych, w tym starostw powiatowych i urzędów gminnych.

8. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne (I) i pozainwestycyjne (P) przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Aktualny stan środowiska i przewidywane jego zmiany w aspekcie planowanego dalszego rozwoju powiatu wymuszają konieczność realizacji przedsięwzięć proekologicznych. Bardzo ważnym problemem jest dokonanie zobiektywizowanego wyboru celów poprzez ustalenie znaczenia i kolejności rozwiązania problemów z zakresu ochrony środowiska.

Zadania i cele w zakresie ochrony środowiska wyznaczone w powiatowym programie ochrony środowiska muszą pozostawać w ścisłej korelacji z zadaniami wyznaczonymi w programach ochrony środowiska na szczeblu wyższym. W tym przypadku z Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2011-2015 oraz z Polityką Ekologiczną Państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016.

Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Obszary, główne cele i zadania wynikające z rozdziału II - KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH:

- 1) Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych;
- 2) Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska;
- 3) Zarządzanie środowiskowe - przystępowanie do systemu EMAS;
- 4) Zapewnianie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska;
- 5) Stymulowanie rozwoju badań i postępu technicznego;

- 6) Odpowiedzialność za szkody w środowisku - „zanieczyszczający płaci”;
- 7) Uwzględnianie aspektów ekologicznych w planowaniu przestrzennym.

Obszary, główne cele i zadania wynikające z rozdziału III - OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH:

- 1) Ochrona przyrody - zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody;
- 2) Ochrona i zrównoważony rozwój lasów - racjonalne użytkowanie zasobów leśnych;
- 3) Racjonalne gospodarowanie zasobami wody - ochrona gospodarki przed deficytami wody oraz zabezpieczenie przed skutkami powodzi;
- 4) Ochrona powierzchni ziemi;
- 5) Gospodarowanie zasobami geologicznymi - racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wody z zasobów podziemnych oraz otoczenie ich ochroną przed degradacją;

Obszary, główne cele i zadania wynikające z rozdziału IV - POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO:

- 1) Środowisko a zdrowie - dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz nadzór nad instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska;
- 2) Jakość powietrza - dążenie do spełnienia zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz Dyrektyw LCP (redukcja emisji z dużych źródeł energii) i CAFE (redukcja emisji pyłu PM10 i PM2,5);
- 3) Ochrona wód - zapewnienie 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych; utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej wszystkich cieków;
- 4) Gospodarka odpadami - utrzymanie tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju; zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych; zamknięcie wszystkich składowiska nie spełniających standardów UE i ich rekultywacja; sporządzenie spisu zamkniętych i opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych; eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów;
- 5) Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych - dokonanie oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia (podobnie w przypadku oddziaływania pól elektromagnetycznych);
- 6) Substancje chemiczne w środowisku - stworzenie systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnie z zasadami Rozporządzenia REACH.

Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do 2019 roku

Obszar działań: OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH

Priorytety:

- Renaturalizacja ekosystemów poprzez opracowywanie i wdrażanie planów ochrony i planów zadań ochronnych
- Zwiększenie lesistości
- Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych
- Racjonalne korzystanie z surowców mineralnych
- Ochrona złóż obszarów perspektywicznych przed zabudową mieszkaniową
- Czynna ochrona bioróżnorodności województwa przed organizmami genetycznie zmodyfikowanymi

Obszar działań: JAKOŚĆ POWIETRZA

Priorytety:

- Wdrażanie programów ochrony powietrza
- Przygotowania do wdrożenia dyrektywy IED przez zakłady przemysłowe (modernizacje istniejących technologii i wprowadzanie nowych, nowoczesnych urządzeń)
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- Prowadzenie działań energooszczędnych w mieszkalnictwie i budownictwie (rozwój sieci ciepłowniczych, termomodernizacje)
- Ograniczenie emisji ze środków transportu (modernizacja taboru, wykorzystanie paliw ekologicznych, remonty dróg)

Obszar działań: OCHRONA WÓD

Priorytety:

- Kontynuacja realizacji KPOŚK na terenie województwa świętokrzyskiego
- Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w utworzonych na terenie województwa aglomeracjach powyżej 2000 RLM (nieuwzględnionych w KPOŚK)
- Ustanowienie w mpzp obszarów ochronnych GZWP
- Realizacja „Programu małej retencji dla województwa świętokrzyskiego”
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, gdzie nie jest możliwe podłączenie do zbiorowego systemu odprowadzania ścieków
- Uporządkowanie gospodarki ściekami opadowymi poprzez budowę, rozbudowę i modernizację kanalizacji deszczowej oraz urządzeń podczyszczających
- Odbudowa melioracji podstawowych i szczegółowych w celu przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi

Obszar działań: GOSPODARKA ODPADAMI

Priorytety:

Odpady komunalne:

- Edukacja ekologiczna społeczeństwa
- Zapobieganie i minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów
- Zorganizowane odbieranie odpadów
- Selektywne zbieranie i odbieranie odpadów komunalnych
- Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych
- Rozbudowa lub budowa Regionalnych Zakładów Gospodarki Odpadami
- Budowa instalacji do produkcji paliwa alternatywnego (w ramach RZGO)
- Tworzenie Gminnych Punktów Zbierania Odpadów Niebezpiecznych

Odpady niebezpieczne:

- Selektywne zbieranie oraz odzysk lub unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych
- Dostosowanie do wymagań ochrony środowiska spalarni odpadów medycznych i weterynaryjnych (region północny i południowy)
- Rozbudowa lub budowa zakładów przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego
- Opracowanie programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w ramach planów gospodarki odpadami oraz ich realizacja
- Rekultywacja składowiska odpadów niebezpiecznych

Odpady pozostałe:

- Selektywne zbieranie i odzysk odpadów wytwarzanych przez podmioty gospodarcze
- Budowa instalacji do termicznego przekształcania odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne
- Budowa instalacji do termicznego przekształcania komunalnych osadów ściekowych
- Budowa instalacji do odzysku odpadów poubojowych z możliwością odzysku innych odpadów ulegających biodegradacji
- Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów przemysłowych, przystosowanie cementowni, elektrociepłowni i ciepłowni do termicznego przekształcania odpadów (paliw alternatywnych)

Obszar działań: ODDZIAŁYWANIE HAŁASU

Priorytety:

- Realizacja programu ochrony środowiska przed hałasem
- Dalszy monitoring klimatu akustycznego w województwie

Obszar działań: ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH

Priorytety:

- Edukacja ekologiczna nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól

Obszar działań: EDUKACJA EKOLOGICZNA

Priorytety:

- Prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, dotyczącej wszystkich elementów środowiska

Obszar działań: POWAŻNE AWARIE

Priorytety:

- Działania zapobiegające powstawaniu poważnych awarii w przedsiębiorstwach oraz w trakcie przewozu materiałów niebezpiecznych
- Szybkie usuwanie skutków poważnych awarii

Po dokonaniu diagnozy stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie powiatu oraz kierując się uwarunkowaniami zewnętrznymi (obowiązujące akty prawne) i wewnętrznymi (lokalne opracowania planistyczne i strategiczne, stan środowiska przyrodniczego) dokonano wyboru priorytetów ekologicznych. Wyodrębnionych zostało sześć głównych priorytetów:

- **Priorytet pierwszy – ochrona wód i optymalizacja gospodarki wodno-ściekowej;**
- **Priorytet drugi – ochrona powietrza atmosferycznego;**
- **Priorytet trzeci – racjonalizacja gospodarki odpadami;**
- **Priorytet czwarty - ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody;**
- **Priorytet piąty – ochrona mieszkańców przed hałasem i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych;**
- **Priorytet szósty – edukacja ekologiczna i zarządzanie środowiskiem**

W ramach wyodrębnionych priorytetów wyznaczono cele dążące do osiągnięcia poprawy stanu środowiska, czemu mają służyć zaproponowane zadania. Zaproponowane przedsięwzięcia w przyszłości przyczynią się do poprawy stanu środowiska na terenie powiatu buskiego.

Wymienione priorytety powinny być uwzględnione podczas aktualizowania gminnych programów ochrony środowiska jako główne obszary działań lokalnych na rzecz poprawy warunków życia i stanu środowiska przyrodniczego przy zapewnieniu wysokich standardów ochrony środowiska.

Tabela 45 Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji								Szacunkowe nakłady całego zadania [tys. zł]	Potencjalne źródła finansowania
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
Priorytet pierwszy - OCHRONA WÓD I OPTYMALIZACJA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ												
Rozwój gospodarki wodno-ściekowej	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie gmin powiatu, w tym:	Samorządy gminne Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne										Środki własne i zewnętrzne
	Uporządkowanie systemu kanalizacji deszczowej na terenie gminy Busko-Zdrój	Samorząd gminny									2 100,00	Środki własne Pożyczki z WFOŚiGW
	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Miasta i Gminy Busko-Zdrój Sieć kanalizacyjna: budowa 69,8 km; przebudowa 13,8 km Oczyszczalnia ścieków: 1 (przebudowa i modernizacja)	MPGK Busko-Zdrój									34 707,00	POIiŚ, WFOŚiGW Środki własne
	Budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków w aglomeracjach zlewni Nidy. Kanalizacja: 514,67 km Oczyszczalnie: 9 (m.in. Busko-Zdrój, Wiślica)	Samorząd gminny									320 010,00 (całkowity koszt inwestycji)	RPOWŚ PROW WFOŚiGW EFRR Środki gmin i przedsiębiorstw
	Budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków w aglomeracjach zlewni Wisły. Kanalizacja: 133,19 km Oczyszczalnie: 5 (m.in. Pacanów, Solec-Zdrój, Nowy Korczyn)	Samorząd gminny									86 480,00 (całkowity koszt inwestycji)	RPOWŚ PROW WFOŚiGW EFRR Środki gmin i przedsiębiorstw
	Budowa systemów odprowa-	Samorząd gminny									72 880,00	RPOWŚ

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji								Szacunkowe nakłady całego zadania [tys. zł]	Potencjalne źródła finansowania
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
	dzania i oczyszczania ścieków w aglomeracjach zlewni Czarnej Staszowskiej. Kanalizacja: 96,03 km Oczyszczalnie: 5 (m.in. Stopnica, Tuczępy)										(całkowity koszt inwestycji)	PROW WFOŚiGW EFRR Środki gmin i przedsiębiorstw
	Budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków w zlewni Czarnej Staszowskiej. Kanalizacja: 66,42 km Oczyszczalnie: 5 (m.in. Gnojno)	Samorząd gminny									34 055,00 (całkowity koszt inwestycji)	RPOWŚ PROW WFOŚiGW EFRR Środki gmin i przedsiębiorstw
	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków (m.in. gminy: Nowy Korczyn, Tuczępy, Wiślica)	Samorząd gminny									68 300,00 (całkowity koszt inwestycji)	PROW WFOŚiGW NFOŚiGW
	Budowa kanalizacji w miejscowościach Grotniki Małe, Sępiarów, Ucisków, Pawłów, Brzostków, Górnówola i Parchoć (gmina Nowy Korczyn)	Samorząd gminny									17 000,00	Środki własne Środki UE
	Budowa i przebudowa systemu wodno-kanalizacyjnego na terenie gminy Solec-Zdrój	Samorząd gminny									9 858,00	Środki własne Pożyczki i kredyty
	Budowa kanalizacji w m. Kępie Górne, Nowa Wieś, Białoborze-Hektary, Mietel, Mariampol, Szczeglin, Suchowola, Szklaków, Fałęcin Stary, Skrobaczów, Prusy, Strzałków, Szczytniki (gm. Stopnica)	Samorząd gminny									24 192,00	Środki własne i zewnętrzne
	Dodatkowe przyłącza do kana-	Samorząd gminny									743,00	Środki własne i

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji								Szacunkowe nakłady całego zadania [tys. zł]	Potencjalne źródła finansowania
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
	lizacji w miejscowości: Białoborze, Smogorzów, Topola, Kłępie Dolne, Fałęcin Nowy, Stopnica (gm. Stopnica)											zewnętrzne
	Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Fałęcinie Starym (gm. Stopnia)	Samorząd gminny									4 154,00	Środki własne i zewnętrzne
	Budowa kanalizacji na terenie gm. Tuczępy	Samorząd gminny									11 594,00	Środki własne i zewnętrzne
	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gm. Tuczępy	Samorząd gminny									2 136,00	Środki własne i zewnętrzne
	Budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków w Nizinach	Samorząd gminny									b.d	Środki własne i zewnętrzne
	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Grzymała, Góra, Tuczępy, Kargów (gm. Tuczępy)	Samorząd gminny									b.d	Środki własne i zewnętrzne
	Budowa oczyszczalni ścieków wraz z I etapem sieci kanalizacyjnej na terenie gm. Gnojno	Samorząd gminny									4 000,00	Środki własne
	Przebudowa systemu wodno-kanalizacyjnego gm. Pacanów	Samorząd gminny									21 053,00	Środki własne Środki UE
Ochrona wód	Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ Kielce PIG									b.d	Środki własne
	Ustanowienie/utrzymanie stref ochronnych dla ujęć wody	RZGW Kraków Samorząd gminny									b.d	Środki własne
	Kontrola podmiotów gospodarczych posiadających pozwolenia wodnoprawne pod kątem przestrzegania norm i wytycznych zapisanych w tych decyzjach	WIOŚ Kielce Starosta									b.d	Środki własne
Ochrona przed	Ochrona przed powodzią w	RZGW Kraków									87 000,00	POiŚ,

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji								Szacunkowe nakłady całego zadania [tys. zł]	Potencjalne źródła finansowania
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
powodzią i suszą	dorzeczu Wisły od ujścia Dunajca do ujścia Sanny (m.in. powiat buski)										(całkowity koszt inwestycji)	NFOŚiGW, WFOŚiGW, RPOWŚ, FOGR, POZRRS, Life+
	Zrównoważony rozwój gospodarczy zlewni rzeki Nidy w związku z obszarami Natura 2000 (m.in. powiat buski)	RZGW Kraków									141 850,00 (całkowity koszt inwestycji)	POIiŚ, NFOŚiGW, WFOŚiGW, RPOWŚ, FOGR, POZRRS, Life+
	Modernizacja i odbudowa systemów melioracji wodnych podstawowych i szczegółowych	ŚZMiUW Kielce									b.d	Środki własne
	Ochrona przed powodzią w zlewniach Nidzicy, Kanału Strumień, Koprzywianki i Opatówki	RZGW Kraków									115 000,00	Środki UE Budżet państwa Budżet samorządów lokalnych NFOŚiGW
	Ochrona przed powodzią w zlewni Nidy	RZGW Kraków									96 524,00	Środki UE Budżet państwa Budżet samorządów lokalnych NFOŚiGW
	Ochrona przed powodzią w zlewni rzeki Czarnej Staszowskiej, w tym modernizacja	RZGW Kraków									104 210,00	Środki UE Budżet państwa

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji								Szacunkowe nakłady całego zadania [tys. zł]	Potencjalne źródła finansowania
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
	zbiornika Chańcza i budowa zbiorników retencyjnych											Budżet samorządów lokalnych NFOŚiGW
	Rozbudowa prawego wału rzeki Nidy, Łęka – Stary Korczyn, w km 0+000 – 8+900	ŚZMiUW Kielce									41 507,00	Budżet państwa
	Rozbudowa lewego wału rzeki Nidy, Nowy Korczyn – Komorów – Podskale, w km 0+000 - 5+000	ŚZMiUW Kielce									21 520,00	Budżet państwa
	Rozbudowa lewego wału rzeki Wisły powyżej ujścia Nidy, Łęka – Winiary, w km 0+00 – 7+820	ŚZMiUW Kielce									36 558,00	Budżet państwa
	Rozbudowa lewego wału rzeki Wisły poniżej ujścia Nidy, Nowy Korczyn - Komorów – Podskale, w km 0+000 – 5+000	ŚZMiUW Kielce									22 667,00	Budżet państwa
	Przedłużenie lewego wału rzeki Nidy na długości ok. 0,5 km w celu ochrony centrum Nowego Korczyna	ŚZMiUW Kielce									5 238,00	Budżet państwa
	Zabezpieczenie przeciwpowodziowe doliny Kanału Strumień, zad. II, w km 12+980 – 17+230	ŚZMiUW Kielce									8 636,00	Budżet państwa
	Projekt zabezpieczenia przeciwpowodziowego terenu szkoły i osiedla przy ul. Partyzantów w m. Nowy Korczyn	ŚZMiUW Kielce									150,00	Budżet państwa
	Projekt rozbudowy lewego wału rzeki Wisły poniżej ujścia Nidy, Nowy Korczyn – Komorów – Podskale, w km 5+000 –	ŚZMiUW Kielce									1 000,00	Budżet państwa

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji								Szacunkowe nakłady całego zadania [tys. zł]	Potencjalne źródła finansowania
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
	24+000											
	Zabezpieczenie powodziowe i aktywizacja gospodarcza Gminy Wiślica poprzez budowę zbiornika wodnego	Samorządy gminne									4 606,00	Środki własne Środki UE
	Usuwanie szkód powodziowych na rzece Wiśle (m.in. powiat buski) i Nidzie (gm. Nowy Korczyn)	Samorząd powiatu Samorządy gminne									30 800,00 (całkowity koszt inwestycji)	NFOŚiGW, WFOŚiGW, MSWiA
Priorytet drugi - OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO												
Wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych	Instalacja systemów energii odnawialnej na budynkach użyteczności publicznej oraz domach prywatnych w gminach powiatu buskiego i pińczowskiego	Samorządy gminne									67 226,00 - całkowity koszt inwestycji 17 107,00 - gmina Busko-Zdrój 9 623,00 – gmina Nowy Korczyn 1 650,00 – gmina Tuczępy 2 851,00 – gmina Gnojno 6 650,00 – gmina Pacanów	Środki własne Szwajcarsko-Polski Program Współpracy
	Promowanie nośników czystej energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych (energia słoneczna, wiatrowa, wodna, geotermalna) – kampanie informacyjne	Samorząd powiatu Samorząd gminny									b.d	Środki własne
Ograniczenie zużycia energii i ochrona powietrza	Wzmocnienie monitoringu powietrza	WIOŚ Kielce									b.d	Środki własne
	Kontrola przedsiębiorstw w zakresie emisji pyłów i gazów do powietrza	WIOŚ Kielce									b.d	Środki własne
	Ograniczenie emisji do powie-	Podmioty zaopatrujące lud-									b.d	Środki własne

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji								Szacunkowe nakłady całego zadania [tys. zł]	Potencjalne źródła finansowania
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
	trza w przemyśle (poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technologii, określanie wysokich standardów emisyjnych w wydawanych decyzjach) ze szczególnym uwzględnieniem: bezno(a)piranu, pyłów PM10 i PM2,5 oraz gazów: CO ₂ , SO ₂ , NO _x i O ₃	ność w energię ciepłą, inne podmioty gospodarcze										
	Termomodernizacja budynków Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Winiarach i Domu Nauczyciela – wymiana instalacji elektrycznej, wymiana i remont instalacji centralnego ogrzewania i wodno-kanalizacyjnej	Samorząd powiatu									275,00	Środki własne Środki FOŚ
	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej oraz nieruchomości będących własnością powiatu i gmin, w tym wdrażanie energooszczędnych rozwiązań w instalacjach elektrycznych	Samorząd powiatu, Samorząd gminny									1 400,00	Środki własne Pożyczki Kredyty Środki UE
	Wspieranie technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki (akcje informacyjne)	Samorząd powiatu Samorząd gminny									b.d	Środki własne
Ograniczanie ilości palenisk indywidualnych	Ograniczenie niskiej emisji ze źródeł komunalnych poprzez rozbudowę sieci gazowej i sieci	Podmioty zaopatrujące ludność w energię ciepłą Samorząd gminny									b.d	Środki własne

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji								Szacunkowe nakłady całego zadania [tys. zł]	Potencjalne źródła finansowania
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
	ciepłowniczej											
	Eliminacja wysokoemisyjnych paliw na rzecz paliw gazowych, olejowych i ze źródeł odnawialnych w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych	Podmioty zaopatrujące ludność w energię ciepłą Gospodarstwa domowe									b.d	Środki własne
	Modernizacje kotłowni węglowych w budynkach użyteczności publicznej	Samorząd powiatu Samorząd gminny									b.d	Środki własne
Priorytet trzeci - RACJONALIZACJA GOSPODARKI ODPADAMI												
Szczegółowe zagadnienia w tym zakresie zawiera Planu gospodarki odpadami dla powiatu buskiego na lata 2008-2011 (cele długookresowe na lata 2012-2019)												
Priorytet czwarty - OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY												
Ochrona przyrody i krajobrazu	Typowanie obszarów cennych przyrodniczo poprzez inwentaryzację przyrodniczą gmin oraz wykonanie opracowań ekofizjograficznych	RDOŚ, Samorząd powiatu									b.d	Środki własne
	Opracowanie planów ochrony obszarów chronionych	RDOŚ Kielce									b.d	Środki własne
	Tworzenie nowych obiektów i obszarów prawnie chronionych	RDOŚ Kielce Samorząd gminny Nadleśnictwa									b.d	Środki własne
	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego ograniczonego dostępu do terenów cennych przyrodniczo	Samorząd powiatu Samorząd gminny									b.d	Środki własne
Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	Działania prowadzące do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wie-	Nadleśnictwa Właściciele lasów prywatnych									b.d	Środki własne Budżet państwa

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji								Szacunkowe nakłady całego zadania [tys. zł]	Potencjalne źródła finansowania
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
	kowej drzewostanów: Prowadzenie odnowień i zalesień											
	Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom (monitoring środowiska leśnego)	Nadleśnictwa Właściciele lasów prywatnych									b.d	Środki własne Budżet państwa
	Edukacja leśna społeczeństwa oraz dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych	Nadleśnictwa Właściciele lasów prywatnych									b.d	Środki własne Budżet państwa
Ochrona gleb	Prowadzenie rejestru terenów zdegradowanych	Samorząd powiatu									b.d	Środki własne
	Minimalizacja negatywnego wpływu działalności gospodarczej na stan środowiska glebowego, poprzez modernizację technologii	Przedsiębiorcy									b.d	Środki własne
	Prowadzenie działalności rolniczej z uwzględnieniem Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej	Podmioty działające w rolnictwie, Rolnicy indywidualni									b.d	Środki własne
	Rekultywacja terenów zdegradowanych lub zdewastowanych	Właściciele terenów									b.d	Środki własne
	Zamknięcie i rekultywacja składowiska w Kłępiu Dolnym (gm. Stopnica)	Samorząd gminny									868,00	Środki własne i zewnętrzne
	Rekultywacja wysypiska odpadów w kierunku leśnym (gm. Wiślica)	Samorząd gminny									1 800,00	Środki własne Środki UE
Ochrona zasobów kopalin	Zrównoważone i wszechstronne korzystanie z zasobów kopalin	Użytkownicy kopalin									b.d	Środki własne
	Rekultywacja i zagospodarowanie terenów po eksploatacji	Użytkownicy kopalin									b.d	Środki własne i środki ze-

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji								Szacunkowe nakłady całego zadania [tys. zł]	Potencjalne źródła finansowania
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
Optymalne wykorzystanie przestrzeni przyrodniczej	kopalin											wewnętrzne
	Przeciwdziałanie nielegalnej eksploatacji kopalin	Samorząd powiatu									b.d	Środki własne
	Kontrolowany rozwój bezpiecznej dla środowiska nowoczesnej infrastruktury rekreacyjnej zapewniającej wzrost potencjału turystycznego regionu	Samorząd powiatu Samorząd gminny									b.d	Środki własne
	Rozwój turystyki aktywnej poprzez budowę ścieżek pieszo - rowerowych	Samorząd powiatu Samorząd gminny Nadleśnictwa									b.d	Środki własne i zewnętrzne
	Zagospodarowanie terenu „Zimne Wody” w Busku-Zdroju	Samorząd gminny									886,00	Środki własne Środki UE w ramach PROW
	Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy Nowy Korczyn	Samorząd gminny									3 170,00	Środki własne Środki UE
Priorytet piąty - OCHRONA MIESZKAŃCÓW PRZED HAŁASEM I ODDZIAŁYWANIEM PÓŁ ELEKTROMAGNETYCZNYCH												
Wdrażanie rozwiązań inwestycyjnych na rzecz ograniczania hałasu komunikacyjnego u źródła	Przebudowa drogi powiatowej nr 0113T Szczeglin - Wójcza – Oblekoń, długość 1,420 km	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									10 000,00	Środki własne Środki UE
	Przebudowa dróg powiatowych nr 0026T Śladków Mały – Suskrajowice – Bugaj - Palonki – Bosowice – Kargów odc. gr. pow. buskiego - Kargów i nr 0860T Kargów - Tuczępy – Dobrów – Grzybów – droga wojewódzka nr 757 odc. Karłów – Tuczępy - gr. powiatu buskiego	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									8 576,00	Środki własne Środki UE
	Przebudowa drogi powiatowej	PZD Busko-Zdrój									1 392 000	Środki własne i

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji								Szacunkowe nakłady całego zadania [tys. zł]	Potencjalne źródła finansowania
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
	nr 0087T Szczaworyż – Srotniki – Radzanów, długość 4,640 km	Samorząd powiatu										zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0073T Mozgawa – Koniemosty – Stary Korczyn, długość 1,525 km	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									457 500	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0088T Łatanice – Hołudza - Olganów, długość 2,555 km	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									766 500	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0089T Radzanów – Kawczyce - Hołudza Gluzy – Chotel Czerwony, długość 1,130 km	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									339 000	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0127T Ostrowce – Kawęczyn - Zabłocie – Zamoście, długość 1,020 km	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									306 000	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0093T Szczaworyż – Kików - Zborów, długość 2,000 km	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									600 000	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0105T Stopnica - Oleśnica – Podlesie, długość 3,450 km	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									1 035 000	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0120T Pacanów – Książnice – Zborówek – Gace Słupieckie, długość 1,115 km	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									334 500	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0041T Zapusty – Góra – Januszkowice – Niziny, długość 1,570 km	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									471 000	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej 0029T Gnojno – Janowice –	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									345 000	Środki własne i zewnętrzne

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji								Szacunkowe nakłady całego zadania [tys. zł]	Potencjalne źródła finansowania
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
	Balice, długość 1,150 km											
	Przebudowa drogi powiatowej 0147T Balice - Przyborów, długość 0,639 km	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									191 700	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa mostu na rzece Wschodniej w m. Chałupki w ciągu drogi nr 0860T Kargów - Tuczępy – Dobrów – Grzybów w km 1+266	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									b.d.	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa mostu na rzece Wschodniej w m. Wschodnia Tuczępska w ciągu drogi nr 0037T Szydłów – Tuczępy – Pieczonogi w km 11+280	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									b.d.	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa mostu na cieku bez nazwy w m. Skorocice w ciągu drogi nr 0084T Siesławice – Skorocice w km 1+858	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									b.d.	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0092T Skotniki - Chwalikówka – Baranów, długość 3,570 m	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									1 071 000	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0050T Chrusty - Żerniki Górne, długość 0,900 km	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									270 000	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0088T Łatanice - Hołudza – Olganów, długość 2,000 km	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									600 000	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0129T Grotniki Małe – Szpitalna – Ostrowce, długość 2,650 km	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									795 000	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0100T Magierów – Piestrzec	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									450 000	Środki własne i zewnętrzne

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji								Szacunkowe nakłady całego zadania [tys. zł]	Potencjalne źródła finansowania
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
	– Zołcza, długość 1,500 km											
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0052T Widuchowa – Rucznów – Skrobaczów, długość 2,200 km	PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu									660 000	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa mostów na drogach powiatowych	PZD Busko-Zdrój									b.d.	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0115T Kępa Lubawska – Słupia – Pacanów - Oleśnica, odcinek Słupia – granica powiatu wraz z mostem w m. Słupia	PZD Busko-Zdrój									b.d.	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0860T Kargów - Tuczępy – Dobrów – Grzybów – droga wojewódzka nr 757 odcinek Kargów – Tuczępy – granica powiatu wraz z mostem w m. Chałupki	PZD Busko-Zdrój									b.d.	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0113T Szczeglin - Wójcza – Oblekoń, odcinek od drogi kr. nr 73 do drogi kr. nr 79, wraz z mostem w m. Biechów	PZD Busko-Zdrój									b.d.	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0024T Chmielnik – Stopnica	PZD Busko-Zdrój									b.d.	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0826T Stacja Rataje – Komorów – Warszawa	PZD Busko-Zdrój									b.d.	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0096T Stopnica - Gadawa – Wiślica	PZD Busko-Zdrój									b.d.	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej	PZD Busko-Zdrój									b.d.	Środki własne i

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji								Szacunkowe nakłady całego zadania [tys. zł]	Potencjalne źródła finansowania
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
	nr 0059T Wygoda Kozińska – Kotki – Janina, wraz z mostem w m. Podgaje											zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0105T Stopnica - Oleśnica, odcinek Nowa Wieś – granica powiatu	PZD Busko-Zdrój									b.d	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0100T Magierów – Piestrec – Żółcza	PZD Busko-Zdrój									b.d	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0094T Piasek Mały – Zaborów – Piestrec – Żółcza	PZD Busko-Zdrój									b.d	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0095T Piasek Wielki – Zagajów – Solec-Zdrój	PZD Busko-Zdrój									b.d	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0134T Szczerbaków – Szczytники – Sępichów – Nowy Korczyn, odcinek Szczytники – Nowy Korczyn	PZD Busko-Zdrój									b.d	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0091T Dobrowoda – Piasek Mały – Solec-Zdrój, odcinek od drogi wojew. 973 do m Piasek Mały	PZD Busko-Zdrój									b.d	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0084T Siesławice – Skoroci-ce wraz z mostem w m. Skoroci-ce	PZD Busko-Zdrój									b.d	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0032T Jarząbki - Zofiówka – Solec Stary, odcinek od drogi	PZD Busko-Zdrój									b.d	Środki własne i zewnętrzne

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji								Szacunkowe nakłady całego zadania [tys. zł]	Potencjalne źródła finansowania
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
	wojew. 765 do granicy powiatu											
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0029T Gnojno - Janowice – Balice, odcinek przez m. Balice wraz z mostem w m. Potyrała	PZD Busko-Zdrój									b.d	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0025T Śladków Mały – Zawada – Balice	PZD Busko-Zdrój									b.d	Środki własne i zewnętrzne
	Przebudowa drogi powiatowej nr 0043T Dzieszławice – Białoborze – Stopnica, odcinek Białoborze - Stopnica	PZD Busko-Zdrój									b.d	Środki własne i zewnętrzne
	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 776 na odcinku od granic województwa do Buska-Zdroju wraz z przebudową mostu przez rzekę Nidę w m. Wiślica	ŚZDW Kielce									b.d	Środki własne i zewnętrzne
	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 973 Busko-Zdrój – Nowy Korczyn na odc. 0+038 do 5+945 km (obwodnica Busko-Zdroju)	ŚZDW Kielce									b.d	Środki własne i zewnętrzne
	Bieżące remonty dróg krajowych w celu utrzymania właściwego stanu nawierzchni	GDDKiA Kielce									b.d	Środki własne
	Przebudowa ul. Kopernika w Busku-Zdroju	Samorząd gminny									1 170,00	Budżet powiatu Budżet państwa w ramach NPPDL
	Przebudowa ul. Przemysłowej w Busku-Zdroju	Samorząd gminny									1 060,00	Środki własne
	Przebudowa ul. Dygasińskiego w Busku-Zdroju	Samorząd gminny									1 500,00	Środki własne

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji								Szacunkowe nakłady całego zadania [tys. zł]	Potencjalne źródła finansowania
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
	Przebudowa dróg gminnych w Kwasowie i Zborówku (gm. Pacanów)	Samorząd gminny									150,00	Środki własne
	Budowa obwodnicy w Pacanowie	Samorząd gminny									600,00	Środki własne
Wdrażanie rozwiązań organizacyjnych na rzecz identyfikacji źródeł hałasu i ograniczenia ich oddziaływania na środowisko	Obsadzanie dróg drzewami i krzewami (tworzenie biologicznych ekranów akustycznych) oraz budowa sztucznych ekranów akustycznych wzdłuż liniowych i punktowych źródeł hałasu	GDDKiA Kielce ŚZDW Kielce PZD Busko-Zdrój Samorząd powiatu, Samorząd gminny									b.d	Środki własne
	Kontrole instalacji emitujących nadmierny hałas do środowiska	WIOŚ Kielce									b.d	Środki własne
	Przestrzeganie norm hałasu dla strefy uzdrowiskowej	WIOŚ Kielce Przedsiębiorstwa									b.d	Środki własne
Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Systematyczna kontrola emisji promieniowania elektromagnetycznego	WIOŚ Kielce									b.d	Środki własne
	Preferowanie bezkonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Samorząd powiatu Samorząd gminny									b.d	Środki własne
Priorytet szósty - EDUKACJA EKOLOGICZNA I ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM												
Edukacja ekologiczna	Prowadzenie stałych akcji informacyjno-edukacyjnych, w tym: druk ulotek informacyjnych, zamieszczanie informacji na stronach internetowych samorządu, wspierania działalności lokalnych stowarzyszeń i organizacji proekologicznych, prowadzenie bezpłatnych szkoleń	Samorząd powiatu Samorząd gminny Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, Nadleśnictwa, Prasa lokalna									b.d	Środki własne i środki zewnętrzne

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji								Szacunkowe nakłady całego zadania [tys. zł]	Potencjalne źródła finansowania
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
	leń/warsztatów w zakresie edukacji ekologicznej społeczeństwa lokalnego											
	Edukacja społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii	Samorząd powiatu Samorząd gminny Organizacje pozarządowe									b.d	Środki własne i środki zewnętrzne
	Prowadzenie szkoleń i edukacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej	Samorząd powiatu Samorząd gminny Nadleśnictwa Organizacje pozarządowe									b.d	Środki własne i środki zewnętrzne
	Edukacja na temat rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych	Samorząd powiatu Samorząd gminny Organizacje pozarządowe									b.d	Środki własne i środki zewnętrzne
Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia awarii	Kontrola przewozów substancji niebezpiecznych. Kontrola stanu technicznego pojazdów i dróg kolejowych	Policja Inspekcja Transportu Drogowego									b.d	Środki własne
	Edukacja społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia	Samorząd powiatu Samorząd gminny Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, Prasa lokalna									b.d	Środki własne i środki zewnętrzne
Zarządzanie środowiskiem	Udział w programach szkoleniowo-informacyjnych w zakresie systemu EMAS i wdrażania systemu EMAS	Przedsiębiorstwa									b.d	Środki własne
	Promowanie systemów zarządzania środowiskowego (SZŚ)	Przedsiębiorstwa									b.d	Środki własne

9. Mierniki realizacji Programu Ochrony Środowiska

Nadrzędną zasadą realizacji niniejszego opracowania powinna być realizacja wyznaczonych zadań przez określone jednostki, którym poszczególne zadania przypisano. Z punktu widzenia Aktualizacji w realizacji poszczególnych zadań będą uczestniczyć:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu Programem,
- podmioty realizujące zadania Programu,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty Programu,
- społeczność powiatu, jako główny podmiot odbierający wyniki działań Programu.

Realizacja założeń aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Buskiego to poprawa stanu środowiska. Zmiany wartości wskaźników i mierników charakteryzujących elementy środowiska będą stanowiły wymierny efekt realizacji założeń aktualizacji.

Ponadto zgodnie z art. 18 ustawy POŚ organ wykonawczy powiatu jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raporty z wykonania programów ochrony środowiska, które następnie przedstawia radzie powiatu.

W cyklach czteroletnich będzie oceniany stopień realizacji celów ekologicznych. Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie Prawo ochrony środowiska, dotyczących okresu na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu.

Wdrażanie programu ochrony środowiska powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie:

- efektywności wykonania zadań,
- aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań,
- stopnia realizacji programu w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów,
- rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- niezbędnych modyfikacji programu.

Dla prawidłowego przebiegu monitoringu realizacji celów i zadań aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Buskiego niezbędna jest okresowa wymiana informacji, zwłaszcza pomiędzy Starostwem Powiatowym a Urzędami Gmin, dotycząca stanu środowiska oraz stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań.

Monitoring obejmuje dwa podstawowe rodzaje kontrolowania zmian, które najogólniej można określić jako:

- monitoring ilościowy,
- monitoring jakościowy.

Ujęcie ilościowe – obrazuje prognozę zmian konkretnych wielkości (wskaźników). Nie do wszystkich elementów środowiska da się przypisać wskaźniki (nie wszystkie dane są dostępne), aby dokonać prognozy ilościowej w niektórych elementach środowiska. Do prognozowania zmian wskaźników w przyszłości wykorzystano informacje o dynamice zmian tych wskaźników w przeszłości, nakładów w okresach poprzednich i planowanych do poniesienia (uwzględniono fakt, iż część zaplanowanych nakładów w poprzednim okresie nie została zrealizowana), oraz wymogi UE.

Ujęcie jakościowe – dla elementów środowiska, dla których nie można prognozować określonych wskaźników lub jest to utrudnione, wykorzystano ocenę jakościową, która stanowi jednocześnie uzupełnienie do oceny ilościowej. Listę tę można ewentualnie w przyszłości uzupełnić o pojedyncze nowe wskaźniki dotyczące jakości środowiska. Wskazane byłoby także podanie, które wskaźniki służą do monitorowania konkretnych celów aktualizacji POŚ.

Tabela 46 Mierniki monitorowania efektywności Programu

	Cel	Mierniki
I PRIORYTET	Rozwój gospodarki wodno-ściekowej	• Stan jakości wód powierzchniowych • Jakość wód podziemnych • Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w m³/rok. • Ładunki zanieczyszczeń w ściekach komu-
	Ochrona wód	

II PRIORYTET		nalnych po oczyszczeniu [kg/rok]: BZT5, CHZT, zawiesina, azot ogólny, fosfor ogólny. - Ładunki zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych po oczyszczeniu [kg/rok]: BZT5, CHZT, zawiesina, azot ogólny, fosfor ogólny. - Komunalne oczyszczalnie ścieków [szt.] oczyszczalnie mechaniczne, oczyszczalnie mechaniczno-chemiczne, oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów. - Przepustowość komunalnych oczyszczalni ścieków (wg projektu) [m³/dobę]: oczyszczalnie mechaniczne, oczyszczalnie mechaniczno-chemiczne, oczyszczalnie biologiczne, oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów. - Ścieki oczyszczane z komunalnych oczyszczalni ścieków [hm³]: odprowadzane ogółem, oczyszczane razem, oczyszczane mechanicznie, oczyszczane chemicznie, oczyszczane biologicznie, oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów. - Ludność obsługiwana przez komunalne oczyszczalnie ścieków w %: ogółem, mechaniczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów. - Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności: powiat, miasto, wieś, gmina. - Przemysłowe oczyszczalnie ścieków [szt.]: mechaniczne, chemicznie, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów. - Przepustowość przemysłowych oczyszczalni ścieków (wg projektu) [m³/dobę]: mechaniczne, chemicznie, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów. - Wodociągi: długość czynnej sieci rozdzielczej w [km], woda dostarczona gospodarstwom w hm³, ludność korzystająca z sieci wodociągowej w % - powiat, miasto, wieś, gmina. - Kanalizacja: długość czynnej sieci kanalizacyjnej w [km], ścieki odprowadzone w hm³, ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w % - powiat, miasto, wieś, gmina.
	Ochrona przed powodzią i suszą	- Długość zmodernizowanych i odbudowanych obiektów melioracji wodnych podstawowych i szczegółowych. - Długość wałów przeciwpowodziowych. - Powierzchnia nawadnianych upraw. - Nakłady finansowe poniesione na realizację celu w jednostce czasu np. zł/rok.
	Wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych	% produkcji energii ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem. - Produkcja energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w MW. - Zainstalowana moc elektryczna ze źródeł odnawialnych w MW. - Nakłady finansowe poniesione na realizację celu w jednostce czasu np. zł/rok.

	Ograniczenie zużycia energii i ochrona powietrza	- Emisja zanieczyszczeń pyłowych PM 10, PM2,5 do powietrza w tys. ton: - źródła punktowe, - powierzchniowe, - liniowe. - Emisja źródeł gazowych SO₂, NO₂, CO₂, O₃ do powietrza, w tys. ton w tym: - źródła punktowe, - powierzchniowe, - liniowe. - Emisja zanieczyszczeń bezno[a]piranu do powietrza - Ocena jakości powietrza – klasyfikacja stref - Stopień redukcji zanieczyszczeń w zakładach: pyłowych, gazowych w %. - Odbiorcy gazu z sieci w % ogółu mieszkańców. - Zużycie energii elektrycznej w GWh. - Liczba emitorów pyłów i gazów. - Stopień objęcia mieszkańców zbiorczą siecią ciepłowniczą. - Liczba przeprowadzonych kontroli. - Nakłady finansowe poniesione na realizację celu w jednostce czasu np. zł/rok.
	Ograniczanie ilości palenisk indywidualnych	
III PRIORYTET	Racjonalizacja gospodarki odpadami	Mierniki realizacji celów w tym obszarze zostały przedstawione w Planie Gospodarki Odpadami dla Powiatu Buskiego na lata 2008-2011 stanowiącej integralną część programu ochrony środowiska.
IV PRIORYTET	Ochrona przyrody i krajobrazu	- Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona [ha] w podziale na poszczególne formy ochrony przewidziane prawem. - Nowe obszary chronione [ha]. - Liczba opracowanych planów ochrony. - Przyrost powierzchni prawnie chronionej [%]. - Struktura lasów (iglaste, liściaste) w %. - Struktura użytkowania gruntów w %. - Powierzchnia obszarów leśnych w ha. - Zalesienie w %. - Powierzchnia lasów zniszczona przez pożary [ha]. - Powierzchnia lasów uszkodzonych przez grzyby i szkodniki [ha] - Liczba stwierdzonych przypadków kłusownictwa. - Odnowienia i zalesienia [ha] - Powierzchnia lasów poddana renaturalizacji [ha]. - Nakłady finansowe poniesione na realizację celu w jednostce czasu np. zł/rok.
	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	
	Optymalne wykorzystanie przestrzeni przyrodniczej	
	Ochrona gleb	- Liczba zrekultywowanych składowisk odpadów. - Grunty zdewastowane i zdegradowane wy-

		magające rekultywacji w wyniku wydobywania kopalin [ha]. Nakłady finansowe poniesione na realizację celu w jednostce czasu np. zł/rok.
	Ochrona zasobów kopalin	- Liczba zrehabilitowanych obszarów pokopalnianych (odkrywek). - Ilość udzielonych koncesji na eksploatację złóż kopalin w sztukach z wyszczególnieniem jakich kopalin dotyczą i wielkości wydobycia w tonach.
V PRIORYTET	Wdrażanie rozwiązań inwestycyjnych na rzecz ograniczania hałasu komunikacyjnego u źródła Wdrażanie rozwiązań organizacyjnych na rzecz identyfikacji źródeł hałasu i ograniczenia ich oddziaływania na środowisko	- Poziom hałasu w miastach i na obszarach ochrony uzdrowiskowej - Natężenie ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich - Liczba ośrodków miejskich nieposiadających obwodnic przy drogach wojewódzkich i krajowych oraz liczba mieszkańców narażonych na ponad normatywny hałas. - Długość wyremontowanych dróg [km] - Ilość wybudowanych zabezpieczeń przed hałasem komunikacyjnym. - Zmiany wskaźnika gęstości dróg w latach. - Poniesione wydatki na budowę i remonty dróg. - Liczba przeprowadzonych kontroli hałasu. - Liczba wydanych decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu. - Nakłady finansowe poniesione na realizację celu w jednostce czasu np. zł/rok.
	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	- Liczba emitorów. - Wartość natężenia pola elektromagnetycznego w sąsiedztwie emitorów. - Nakłady finansowe poniesione na realizację celu w jednostce czasu np. zł/rok.
	Edukacja ekologiczna Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia awarii	- Liczba stwierdzonych wypadków z udziałem substancji niebezpiecznych. - Liczba, jakość i skuteczność kampanii edukacyjno-informacyjnych - Stopień zaangażowania społeczności lokalnej w ocenie oddziaływania na środowiska (liczba zgłoszonych uwag od społeczeństwa). - Nakłady finansowe poniesione na realizację celu w jednostce czasu np. zł/rok.
VI PRIORYTET	Zarządzanie środowiskiem	- Liczba przeprowadzonych szkoleń w zakresie systemu EMAS - Liczba organizacji zarejestrowanych w systemie EMAS

10. Analiza źródeł finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska

Realizacja zadań wytyczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Buskiego wiąże się z określonymi nakładami finansowymi. Środki finansowe mogą pochodzić z następujących źródeł:

Środki własne

Źródłami finansowania zadań przedstawionych w Programie będą przede wszystkim środki własne jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstw. Dostępne środki często są niewystarczające dlatego będą musiały być one wspierane kredytami i pożyczkami bankowymi.

Wojewódzki i Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest wspólnie z wojewódzkimi funduszami filarem polskiego systemu finansowania ochrony środowiska. Najważniejszym zadaniem Narodowego Funduszu w ostatnich latach jest efektywne i sprawne wykorzystanie środków z Unii Europejskiej oraz środków Narodowego Funduszu przeznaczonych na rozbudowę i modernizację infrastruktury ochrony środowiska w naszym kraju. Źródłem wpływów NFOŚiGW są opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska i kary za naruszanie prawa ekologicznego. Główną formą dofinansowania działań są pożyczki, dlatego Narodowy Fundusz stanowi „odnawialne źródło finansowania” ochrony środowiska. Pożyczki i dotacje, a także inne formy dofinansowania, przeznaczone są na dofinansowanie w pierwszym rzędzie dużych inwestycji o znaczeniu ogólnopolskim i ponadregionalnym w zakresie likwidacji zanieczyszczeń wody, powietrza i ziemi. Finansowane są również zadania z dziedziny geologii i górnictwa, monitoringu środowiska, przeciwdziałania zagrożeniom środowiska, ochrony przyrody i leśnictwa, popularyzowania wiedzy ekologicznej, profilaktyki zdrowotnej dzieci a także prac naukowo-badawczych i ekspertyz. W ostatnim czasie szczególnym priorytetem objęte są inwestycje wykorzystujące odnawialne źródła energii.

Środki unijne

Fundusze unijne odgrywają istotną rolę w finansowaniu przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska w województwie świętokrzyskim. Pierwszeństwo w finansowaniu ze środków UE będą miały przedsięwzięcia niezbędne dla realizacji środowiskowych zobowiązań Traktatu Akcesyjnego, a więc dotyczące przede wszystkim realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. W skali całego kraju największe znaczenie ma Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, który finansowany jest ze środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W ramach programu realizuje się duże inwestycje infrastrukturalne w zakresie ochrony środowiska, transportu, energetyki, kultury i dziedzictwa narodowego, ochrony zdrowia oraz szkolnictwa wyższego. Istotne znaczenie w finansowaniu przedsięwzięć nadal będzie miał Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW)

Innymi źródłami finansowania zadań przewidzianych do realizacji w ramach Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Buskiego są pożyczki bankowe i kredyty preferencyjne.

11. Podsumowanie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja poprzedniego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Buskiego przyjętego przez Radę Powiatu uchwałą Nr XVIII/153/2008 z dnia 17.06.2008 r.

Podstawę niniejszego opracowania stanowi szereg dokumentów udostępnionych m.in. przez Starostwo Powiatowe w Busku-Zdroju, Urzędy Gmin, Nadleśnictwo Chmielnik, przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne, GUS, RZGW, WIOŚ, PZD, ŚZMiUW. Informacje wykorzystane w opracowaniu posłużyły określeniu stanu aktualnego komponentów środowiska przyrodniczego.

Program powinien być realizowany poprzez uwzględnienie zapisów wynikających z dokumentów rządowych, zwłaszcza wynikających z listy przedsięwzięć własnych i koordynowanych. Ponadto wszelkie działania winny wynikać z przedsięwzięć zawartych w opracowaniach na szczeblu regionalnym (Program Wojewódzki, Strategia Wojewódzka) oraz z dokumentów i koncepcji władz powiatu i gmin, postulatów rozmaitych środowisk, w tym organizacji pozarządowych i mieszkańców. Dodatkowo niektóre z przedsięwzięć zostały zaproponowane przez zespół autorski opracowujący Program.

Wyboru priorytetów ekologicznych dokonano w oparciu o diagnozę stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie powiatu, uwarunkowania zewnętrzne (obowiązujące akty prawne) i wewnętrzne, a także inne wymagania w zakresie jakości środowiska.

Wyodrębnionych zostało sześć głównych priorytetów:

- **Priorytet pierwszy – ochrona wód i optymalizacja gospodarki wodno-ściekowej;**
- **Priorytet drugi – ochrona powietrza atmosferycznego;**
- **Priorytet trzeci – racjonalizacja gospodarki odpadami;**
- **Priorytet czwarty - ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody;**

- **Priorytet piąty – ochrona mieszkańców przed hałasem i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych;**
- **Priorytet szósty – edukacja ekologiczna i zarządzanie środowiskiem**

W ramach wyodrębnionych priorytetów wyznaczono cele dążące do osiągnięcia poprawy stanu środowiska, czemu mają służyć zaproponowane zadania. Zaproponowane przedsięwzięcia w przyszłości przyczynią się do poprawy stanu środowiska na terenie powiatu buskiego.

Niniejszy dokument jest dokumentem planistycznym i nie stanowi przepisów prawa miejscowego. Nakreśla jedynie kierunek, w jakim powinien podążać samorząd mając na celu zachowanie i poprawę stanu środowiska przyrodniczego.

12. Literatura

- Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2007-2015,
- Plan gospodarki odpadami dla powiatu buskiego na lata 2008-2011,
- Chojiński A., 1995: Katalog jezior Polski. Część trzecia: Pojezierze Wielkopolsko-Kujawskie. Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań.
- Dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- Geograficzny Atlas Polski. PPWK im. E. Romera Warszawa-Wrocław 1999 r.
- Kondracki J. 2001: Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa,
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014,
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości,
- Planowanie Gospodarki Odpadami w Polsce. Poradnik – powiatowe i gminne plany gospodarki odpadami, wyd. MIKOM, Warszawa 2002 r.,
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016,
- Powiaty i gminy w województwie świętokrzyskim oraz Statystyczne Vademecum Samorządowca - województwo świętokrzyskie, Publikacje Elektroniczne Urzędu Statystycznego w Kielcach,
- Program ochrony środowiska dla powiatu buskiego na lata 2008-2011,
- Raporty WIOŚ Kielce,
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. z 2008 r. Nr 80, poz. 479),
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 lipca 2004 r. w sprawie integrowanej produkcji (Dz. U. z 2010 r. Nr 256, poz. 1722 ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 nr 120, poz. 826),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2008r. w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku (Dz. U. z 2008 r. Nr 82, poz. 501),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2008 r. w sprawie rodzajów działań naprawczych oraz warunków i sposobu ich prowadzenia (Dz. U. z 2008 r. Nr 103, poz. 664)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. z 2003 r. Nr 66, poz. 620 ze zm.),
- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z 23 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 4 poz. 44 ze zm.),
- Ustawa z 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2007 r. Nr 75, poz. 493 ze zm.),
- Ustawa z dnia 11 maja 2001r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz. U. 2001 r. Nr 63, poz. 638 ze zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zm.),

-
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.),
 - Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2011 r. Nr 12, poz. 59 ze zm.)
 - Ustawa z dnia 3 października 2008 o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz.1227 ze zm.),
 - Woś A., 1993: Regiony klimatyczne Polski w świetle częstości występowania różnych typów pogody. Zeszyty IGiPZ PAN Nr 20, Warszawa.
 - Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, grudzień 2002r.,
 - Strony internetowe www.cios.gov.pl,
 - Strony internetowe www.mos.gov.pl,
 - Strony internetowe www.natura2000.mos.gov.pl/natura2000 i www.natura2000.org.pl,
 - Strony internetowe www.gminy.pl
 - Strony internetowe www.cire.pl,
 - Strony internetowe www.baza-oze.pl,
 - Strony internetowe www.energiaodnawialna.net,
 - Strony internetowe <http://kielce.rdos.gov.pl>,
 - Strony internetowe www.powiat.busko.pl.

13. Załączniki

Załącznik nr 1 – wykaz decyzji wodnoprawnych na ujęcia wód podziemnych w powiecie buskim

Załącznik nr 2 - wykaz decyzji wodnoprawnych na ujęcia wód powierzchniowych i okresowych w powiecie buskim

Załącznik nr 3 - wykaz decyzji wodnoprawnych na strefy ochronne wód podziemnych i powierzchniowych w powiecie buskim

Załącznik nr 4 – Przedsięwzięcia z zakresu edukacji ekologicznej realizowane w powiecie buskim

Wykaz decyzji wodnoprawnych na ujęcia wód podziemnych w powiecie buskim

L.p.	organ wydający	nr decyzji	data wystawienia	data ważności	użytkownik	powiat	gmina	mięscowość	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/169/92	1992-08-25	2010-12-31	Urząd Gminy w Wiślicy, wodociąg grupowy "Jurków"	buski	Wiślica	Wiślica	Pobór wody podziemnej dla potrzeb wodociągu wiejskiego "Jurków" w ilości Q śrd = 2215,6 m3/d, Q maxd = 2946,2 m3/d, Q maxg = 132,6 m3/g. Pobór wody dokonywany będzie ze studni wierconych - Nr 1 zasadniczej o głębokości 50,0 m zatwierdzonych w kat. "B" zasobach eksploatacyjnych Qe = 140 m3/h, przy depresji 16,0 m, Nr 2 - awaryjnej o głębokości 40,0 m wydajności eksploatacyjnej Qe = 110,0 m3/h przy depresji s = 6,2 / zasoby zatwierdzone w ramach zasobów studni zasadniczej.
2	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/168/92	1992-09-15	2010-12-31	Związek Międzygminny „PONIDZIE"	buski	Pacanów	Wojeczka	1. Pobór wody podziemnej dla potrzeb wodociągu grupowego "Wójeczka-Pacanów" ze źródeł w miejscowości Wójeczka w ilościach Q śrd = 1155,6 m3/d, Q maxd = 1272,0 m3/d, Q maxg = 53,0 m3/g, tj. do wysokości zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych. 2. eksploatację urządzeń do poboru wody ze źródeł w Wójeczce, gmina Pacanów - o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w kat. "B" w wysokości Qe = 53,0 m3/h przy samowypływie na rzędnej 200,5 m n.p.m. 3. Ustanowienie strefy ochrony sanitarnej ujęcia wody ze źródeł :- bezpośrednią w granicach istniejącego ogrodzenia ujęcia w kształcie nieforemnego ośmiokąta o wymiarach 30x32,5x17,5x17,5x15x10x20x37,5 m; - pośrednią w formie pięciokąta o wymiarach: 145x120x130x200x120.
3	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I.6210/252/92/93	1993-01-21	2010-12-31	Urząd Gminy w Stopnicy - dot. wodociągu Strzałków	buski	Stopnica	Strzałków	Pobór wody podziemnej dla wodociągu grupowego "Strzałków" z ujęcia w miejscowości Strzałków w ilości: a) do końca 1993r. tj. do czasu oddania do eksploatacji studni nr 2 : Q śrd = 350,0 m3/d, Q maxd = 491,4 m3/d, Q maxg = 23,9 m3/g, tj. do wydajności eksploatacyjnej studni Nr 1, b) po oddaniu do eksploatacji studni nr 2 jako zasadniczej ujęcia wody w Strzałkowie - docelowo tj. od 1994 roku do 2010 r. : Q śrd = 591,0 m3/d, Q maxd = 786,0 m3/d, Q maxg = 37,0 m3/g, tj. do wysokości zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych w kat "B" ujęcia wody. 2. Eksploatacja urządzeń do poboru wody ze studni wierconej Nr 1 - o głębokości 60 m wydajności eksploatacyjnej : Qe = 23,9 m3/h przy depresji s = 3,3 m. W terminie do dnia 30 czerwca 1995r. opracowanie projektu pośredniej strefy ochrony sanitarnej ujęcia wody. 3. Ustanowienie bezpośredniej strefy ochrony sanitarnej ujęcia wody ze studni wierconej Nr1 : Nr 2w Strzałkowie w granicach projektowanego do ogrodzenia terenu stacji wodociągowej w kształcie prostokąta o wymiarach 59,0 m x 41,5 m.
4	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I.6210/2/93	1993-01-25	2012-12-31	Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Busku-Zdroju - dot. Wodociągu Błonieć-Nowa Wieś	buski	Busko-Zdrój	Błonieć-Nowa Wieś	Uchylenie w całości bez odszkodowania decyzji Powiatowej Rady Narod. w Busku-Zdroju Wydziału Gospodarki Narodowej i Ochr. Powietrza znak GW1-053/46/68 z dnia 23.01.1968r. w której udzielono pozw. wodnopr. Przedsiębiorstwu Zaopatrzenia Rolnictwa w Wodę "Wodrol" w Kielcach na pobór wody ze studni wierconej w Błoniću na czas nieoznaczony. 2. Udzielam pozw. wodnopr. na Miejskiemu Zakładowi Wodociągów i Kanalizacji w Busku-Zdroju na: pobór wody podz. dla potrzeb wodociągu miejskiego Błonieć - Nowa Wieś i Żeniki Górne -Podlasie z ujęcia w Błoniću -Nowej Wsi w ilości: Q śrd = 58,2 m3/d, Q maxd = 75,7 m3/d, Q maxg = 6,3 m3/g. Eksploatację urządzeń do poboru wody ze studni wierconych : - zasadniczej Nr 2 - o głęb. 100 m, wydajności eksploatacyjnej w ramach zatwierdzonych zasobów studni Nr 1, - awaryjnej Nr 1 - o głębokości 100m, wydajności eksploatacz. zatwierdzonej w kat. "B" : Qe= 7,35 m3/h przy depresji s = 35,0 m. Ustanowienie bezpośredniej strefy ochrony sanitarnej ujęcia wody ze studni wierconych Nr 1 i Nr 2 w Błoniću - Nowa Wieś w granicach działki o pow. 17a , przy czym minimalna odległość ogrodzenia od obudowy studni wyniesie 8,0 m.

5	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/141/94	1994-07-12	2006-12-31	Urząd Gminy Gnojno	buski	Gnojno	Gorzakiew	Pobór wody podziemnej dla potrzeb wodociągu grupowego (I etap) z ujęcia w m. Gorzkiew w ilościach: Qśr.dob = 1001,2 m3/d, Qmax.dob. = 1322 m3/d, Qmax.godz = 90 m3/h.2. Ustanowienie stref ochronnych ujęcia wody ze studni wierconych w Gorzkwi.
6	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/163/97	1997-09-26	2015-12-31	Gmina Solec - Zdrój	buski	Solec-Zdrój	Sułkowice	Pobór wody podziemnej i ekspl. urz. dla potrzeb wodoc. wiejskiego z uj. w Sułkowicach w il. Qśrd = 130 m3/d, Qmaxd = 170 m3/d, Qmaxh = 10 m3/h. Pobór ze studni wierc. nr 2 o Qe=10 m3/h. Ustanowienie strefy ochr. uj.: SOB - wym. 33x65x35x70 m, WSOP - zasięg 29 m od obudowy studni, ZSOP - obsz. o zasięgu 337 m od studni.
7	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/242/97	1997-10-31	2007-12-31	Gmina Solec - Zdrój	buski	Solec-Zdrój	Magierów-Groczków	Pobór wody podziemnej dla potrzeb wodociągu "Solec" ze źródeł w Magierowie w ilości Qmax = 22 m3/h, Qmaxd = 528 m3/d oraz ustanowienie strefy ochrony bezpośredniej ujęcia.
8	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/232/97	1997-10-31	2005-12-31	Urząd Gminy Pacanów	buski	Pacanów	Żabiec	Decyzja wygaszona w części nie dotyczącej stref ochronnych.Pobór wody podziemnej we wsi Żabiec w ilości Qmaxd=1200m3/d, odprowadzenie wód popłucznych z płukania filtrów w ilości Qmaxd=35.8m3/d do Jeziora Trzós.
9	Urząd Wojewódzki w Kielcach	ROS.IX.-6210/41/98	1998-02-26		Urząd Gminy Pacanów	buski	Pacanów	Żabiec	Zmiana decyzji z dnia 31.10.97r. znak: OS.I-6210/232/97 pkt. I i poprzez dopisanie następujących miejscowości przeznaczonych do zaopatrzenia w wodę z ujęcia w Żabcu : Oblekoń, Podwale i Trzebnica.
10	Urząd Wojewódzki w Kielcach	ROS.IX-6210/145/98	1998-06-22	2008-12-31	Urząd Gminy Solec-Zdrój	buski	Busko-Zdrój	Kików	Pobór wody podziemnej ze studni głębinowej w m. Kików dla potrzeb wodociągu "Kików-Suków" Qmax = 29 m3/h, Qmaxd = 520 m3/d.
11	Urząd Wojewódzki w Kielcach	ROS.IX.-6210/284/98	1998-12-28	2005-12-31	P.P. Uzdrowisko Busko-Solec w Busku Zdroju	buski	Busko-Zdrój	Busko-Zdrój	Pobór wody podziemnej i eksploatacja ujęcia "Nowy Nurek" do produkcji wody mineralnej "Buskowianka" lub awaryjnie do celów socjalno-bytowych.3. Okresowy pobór wody i eksploatacja ujęcia "Nowy Nurek" do napełniania basenu kąpielowego w miesiącach letnich (VI, VII, VIII) w ilości 500 m3/d przez 10 dni w miesiącu.4. Ustanowienie strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej dla ujęcia "Nowy Nurek".
12	Starosta Buski	RLO-6223/14/00	2000-08-29	2020-12-31	Radosław Kornicki	buski	Busko-Zdrój	Skotniki Małe	Wykonanie stawu rybnego, pobór wody dla potrzeb stawu z własnego źródła w ilości III - 2,07 l/s, IV - 0,24 l/s, V - 0,26 l/s, VI,VII,VIII - 0,28 l/s, IX - 0,25 l/s, X i XI - 0,23 l/s.
13	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/13/03	2003-08-11	2015-12-31	Pływalnia Miejska w Busku Zdroju	buski	Busko-Zdrój	Busko-Zdrój	Pobór wody podziemnej ze studni głębinowej zlokalizowanej na działce nr 490/18 przy ul. Grotta w Busku zdroju dla potrzeb Pływalni Miejskiej do celów socjalno-bytowych i na potrzeby basenu w ilości: Qmax = 15 m3/h, Qmaxd = 160 m3/d.
14	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/45/04	2005-02-28	2015-03-31	„Uzdrowiska Busko-Zdrój" S.A.	buski	Busko-Zdrój	Welecz	Pobór wody z ujęcia Welecz II-Zdrój zlokalizowanego na działce nr 316/4 w m. Welecz gm. Busko-Zdrój w ilości: Qmax = 14,40 m3/h, Qmaxd = 345 m3/d.
15	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/19/05	2005-06-27	2015-07-30	Urząd Miasta i Gminy Busko-Zdrój	buski	Busko-Zdrój	Kostki Duże	Pobór wody ze źródła dla potrzeb zbiornika wodnego we wsi Kostki Duże gm. Busko-Zdrój na działce Nr 539 w ilości: Qmax = 0,002 m3/s.
16	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/20/05	2005-07-05	2007-12-31	„Uzdrowiska Busko-Zdrój" S.A.	buski	Busko-Zdrój	Busko-Zdrój	Pobór wody ze studni wierconej "Welecz I - Zdrój" zlok. na dz. 69 w Siesławicach do celów gospodarczo - technicznych, które nie wymagają jakości wód przeznaczonych do spożycia w ilości: Qmax = 6,0 m3/h, Qmaxd = 144,0 m3/d.
17	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/29/05	2005-09-29	2020-12-31	Urząd Gminy Solec-Zdrój	buski	Solec-Zdrój	Piastrec	Pobór wody podziemnej z utworów kredowych wpływającej ze źródeł w Piastrec gm. Solec Zdrój (działki nr 259,260,261,262,263 i 264) dla zaopatrzenia w wodę pitną mieszkańców wsi: Piastrec, Włosnowice, Świniały,Zielonki, Ludwinów, Wełnin, Zagórzany i Łazienki Uzdrowisko Solec-Zdrój w ilości: Qmax = 22 m3/h, Qmaxd = 528 m3/d.
18	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/28b/1/05	2005-10-20	2015-12-31	Miejsko-Gminny Zakład Komunalny w Busku Zdroju	buski	Busko-Zdrój	Widuchowa	Pobór wód podziemnych z utworów górnokredowych na ujęciu wody w Widuchowej dla potrzeb wodociągu Widuchowa-Kotki w ilości: Qmax = 13 m3/h, Qmaxd = 160 m3/d.
19	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/28a/1/05	2005-10-24	2015-12-31	Miejsko-Gminny Zakład Komunalny w Busku Zdroju	buski	Busko-Zdrój	Szczaworyż	Pobór wód podziemnych z utworów trzeciorzędowo-górnokredowych na ujęciu wody „Szczaworyż" gm. Busko-Zdrój w ilości: Qmax = 200 m3/h, Qmaxd = 3200 m3/d.
20	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/37/05	2005-11-14	2016-12-31	„Uzdrowiska Busko-Zdrój" S.A.	buski	Busko-Zdrój	Busko-Zdrój	Pobór wody podziemnej z ujęcia „Nowy Nurek"-studni wierconej zlokalizowanej na działce nr ew. 51 w Busku-Zdroju do celów gospodarczo-technicznych i produkcji wody butelkowanej w ilości: Qmax = 10 m3/h, Qmaxd = 5240 m3/d.

21	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/39/05	2005-12-12	2014-12-31	Zakład Gospodarki Komunalnej w Stopnicy	buski	Stopnica	Wolica	Pobór wody z ujęcia źródeł zlokalizowanych na działce nr 1383/12, 1384/7, 1384/9, 1385/6 i 1385/8 w m. Wolica gm. Stopnica dla potrzeb wodociągu grupowego Wolica-Stopnica w ilości: Qmax = 110 m3/h, Qmaxd = 2640 m3/d.
22	Świętokrzyski Urząd Wojewódzki	ŚR.II.6811-64/05	2005-12-30	2015-12-30	Zespół Opieki Zdrowotnej w Busku Zdroju	buski	Busko-Zdrój	Busko-Zdrój	Pobór wody podziemnej dla Zespołu Opieki Zdrowotnej w Busku Zdroju w ilości: Qmax = 17,900 m3/h, Qmaxd = 260 m3/d.
23	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/1/06	2006-03-10	2016-03-31	Zakład Usług Wodnych i Komunalnych w Pacanowie	buski	Pacanów	Żabiec	Pobór wody podziemnej dla potrzeb grupowego wodociągu wiejskiego "Powiśle" z ujęcia w m. Żabiec gm. Pacanów: studnia Nr 1 zlok. na dz. 246/3, studnia nr 2a zlok. na dz.185/2, studnia nr 3a zlok. na dz. 246/1, studnia nr 4 zlok. na dz. 264, studnia nr 5 zlok. na dz. 195/3 w ilości: Qmax = 50 m3/h, Qmaxd = 1100 m3/d.
24	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/7/07	2007-05-10	2020-12-31	Urząd Gminy Gnojno	buski	Gnojno	Gorzakiew	Pobór wód podziemnych ze studni Nr1(studnia zasadnicza) i studni Nr2 (studnia awaryjna) na ujęciu wody w m. Gorzkiew do zaopatrzenia w wodę wodociągu grupowego Gminy Gnojno w ilości Qśrd=2035,8 m3/d, Qmaxd=2160 m3/d.
25	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/22/07	2008-01-03	2027-12-31	Gmina Solec - Zdrój	buski	Solec-Zdrój	Zborów	Pobór wód z ujęcia Groczków-Magierów zlokalizowanego na dz. Nr 536 i 537/1 w m. Zborów w ilości Qmaxd = 768 m3/d, Qmaxh=32 m3/h.
26	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/24/08	2008-08-21	2028-07-31	Miejsko - Gminny Zakład Komunalny w Busku Zdroju	buski	Busko-Zdrój	Zwierzyniec	Pobór wody podziemnej z istn. studni - gminnego ujęcia wody w m. Zwierzyniec dla potrzeb wodociągu wiejskiego zaopatrującego w wodę Zwierzyniec.Qe=2,5 m3/h=Qmax.h, Se=7,5 m, Qmaxd = 53 m3/d, Qśrd = 41 m3/d.
27	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/31/08	2008-12-02	2028-12-31	Hydrogeotechnika Sp.z o.o.	buski	Busko-Zdrój	Las Winiarski	Pobór wody podziemnej ze studni wierc. S-2 - dz. nr 100/4 w Lesie Winiarskim dla potrzeb socjal.-bytowych i gospodarczych Uzdrowskiego Zakł. Górniczego - Kopalnia "Las Winiarski", Qśr.d=1,1 m3/d, Qe=1,71 m3/h, Se=12,5 m, Qmaxh = 0,069 m3/h, Qmaxd = 1,65 m3/d.
28	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/32/08	2008-12-04	2028-12-31	Wójt Gminy Solec Zdrój	buski	Solec-Zdrój	Klików	Pobór wód podziemnych z ujęcia Kików I - dz. nr 106/2 we wsi Kików dla potrzeb wodociągu grupowego obejm. wsie: Kików, Żuków i Piasek Maływ ilości: Qmax.d=580,0 m3/d, Qśr.d=396,66 m3/d, Qmax.h=29,0 m3/h=Qe, Se=23,0 m.
29	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/18/09	2009-07-29	2018-12-31	Zakład Usług Wodnych i Komunalnych w Pacanowie	buski	Pacanów	Żabiec	Pobór wody podziemnej dla potrzeb grupowego wodociągu wiejskiego "Powiśle" z ujęcia w m. Żabiec gm. Pacanów: studnia Nr 1 zlok. na dz. 246/3, studnia nr 2a zlok. na dz.185/2, studnia nr 3a zlok. na dz. 246/1, studnia nr 4 zlok. na dz. 264, studnia nr 5 zlok. na dz. 195/3.3 w ilości: Qśrd = 324 m3/d, Qmax = 27 m3/h, Qmax = 413,1.
30	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/14/09	2009-08-10	2019-06-30	„Uzdrowiska Busko-Zdrój” S.A.	buski	Busko-Zdrój	Siesławice	Pobór wody ze studni wierconej "Welecz I - Zdrój" zlok. na dz. 69 w Siesławicach do celów gospodarczo - technicznych, które nie wymagają jakości wód przeznaczonych do spożycia w ilości: Qśrd = 18 m3/d, Qmaxh = 3,6 m3/h.
31	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/28/09	2009-11-17	2019-11-30	Rejonowa Spółdzielnia Ogrodniczo-Pszczelarska	buski	Busko-Zdrój	Busko-Zdrój	Pobór wody podziemnej z utworów trzeciorzędowo - kredowych ze studni zakładowej zlok. na terenie dz. nr 313/1 w Busku-Zdroju w ilości Qśrd = 18 m3/d, Qmaxh = 3,6 m3/h.
32	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/14/10	2010-12-28	2030-11-30	Zakład Usług Wodnych i Komunalnych w Pacanowie	buski	Pacanów	Wójeczka	Pobór wód podziemnych z ujęcia źródłanego w m. Wójeczka gm. Pacanów w ilości: Qśrd=1200 m3/d, Qmaxd=1272 m3/d, Qmaxh=53 m3/h.
33	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/24/10	2011-01-03	2030-12-31	Urząd Gminy Stopnica	buski	Stopnica	Strzałków	Wygaszenie w pkt. I i II dec. UW w Kielcach znak: OS.I-6210/252/92/93 z dn. 21.01.1993 r. Pobór wody podziemnej z ujęcia wody "Strzałków" zlokalizowanego na terenie dz. nr 11/1 w Strzałkowie gm. Stopnica w ilości: Qśrd=591 m3/d, Qmaxd=786 m3/d, Qmaxh=37 m3/h
34	Starostwo Powiatowe w Busku Zdroju	RLO-6223/25/10	2011-01-04	2030-12-31	Urząd Gminy Stopnica	buski	Stopnica	Podlasek	Pobór wód podziemnych z ujęcia wody w Podlasku. Ilość: Qśrd=420,63 m3/d; Qmaxd=841,25 m3/d, Qmaxh=35,05 m3/h.

Wykaz decyzji wodnoprawnych na ujęcia wód powierzchniowych okresowych w powiecie buskim c.d.

L.p.	organ wydający	nr decyzji	data wystawienia	data ważności	użytkownik	powiat	gmina	miejscowość	ciek wg pozwolenia	ujęcia pow. okresowe (stawy, naśnieżanie, inne) m3/s												Uwagi	
										I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	
1	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.III-7311/61/88	1988-06-07	2030-12-31	Szymański Jan	buski	Wiślica	Szczerbaków	Strug	0,300	0,3000	0,3000	0,0080	0,0080	0,0080	0,0080	0,0080	0,0080	0,0080			Pobór wody na stawy:od 1.II do 30.III - 0,300m3/s, od 1.XI do 31.XII - 0,060m3/s, od 1.X do 30.X , od 1.IV do 31.X - 0,080m3/s ze strugi Strzeleckiej, dodatkowy pobór podczas odłowów 0,047m3/s ze strugi Oleśnickiej. (km 0,720).	
2	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/23/01/02	2002-02-28	2015-12-31	Żydek Rafał	buski	Busko-Zdrój	Palonki	Potok Pomykowski	0,024	0,0239	0,0239	0,1200	0,0264	0,0274	0,0274	0,0274	0,0274	0,0244	0,0244	0,0239	Pobór wody z Potoku Pomykowskiego za pomocą jazu drewnianego o świetle 2x1,20 m w km 4+640 w m. Palonki.	
3	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/1/02	2002-03-10	2015-12-31	Majcher Teresa	buski	Busko-Zdrój	Elźbiecin	Rów Melioracyjny C			0,0029	0,0000	0,0001	0,0002	0,0002	0,0001	0,0002	0,0001	0,0001		Pobór wody za pomocą rurociągu PCV o średnicy 20 cm z ujęcia brzegowego na rowie melioracyjnym C w km 0+436 dla potrzeb stawu rybnego.	
4	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/2/02	2002-03-11	2015-12-31	Gorgoń Marcin	buski	Busko-Zdrój	Mikulowice	Rów melioracyjny R-1			0,0010	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	Pobór wody z rowu melioracyjnego R-1 w km 1+690, jej piętrzenie oraz częściowy zrzut do rowu melioracyjnego R-1 dla potrzeb projektowanego do wykonania stawu rybnego w m. Mikulowice gm. Busko Zdrój.	
5	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/5/02	2002-05-14	2015-12-31	Nalepa Michał	buski	Pacanów	Karsy Dolne	ciek od Oblekonia			0,0049	0,0049	0,0049	0,0049	0,0049	0,0049	0,0049	0,0049	0,0049		Pobór wody z Ciek u od Oblekonia w km 0+490 za pomocą zastawki piętrzącej betonowej dokowej oraz mniczków stalowych wpustowych dla potrzeb stawów rybnych w m. Karsy Dolne. Częściowy zrzut wody ze stawów do Ciek u od Oblekonia w ilości 10764 m3 w ciągu 15 dni.	
6	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/7/02	2002-07-22	2015-12-31	Kowal Stanisław	buski	Busko-Zdrój	Mikulowice, Elźbiecin	Ciek Od Szańca, Rów Melioracyjny R-5				0,0023	0,0023	0,0023	0,0023	0,0023	0,0023	0,0023	0,0023		Pobór wody z rowu r-5 w km 0+980 za pomocą zastawki piętrzącej i rurociągu PCV, pobór wody z Ciek u od Szańca.	
7	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/8/02	2002-08-19	2015-12-31	Mazur Jarosław	buski	Stopnica	Bosowice	Sanica			0,0454	0,0142	0,0151	0,0159	0,0159	0,0161	0,0146	0,0137	0,0137		Pobór wody z rzeki Sanicy w km 9+200 za pomocą jazu koźłowego poprzez mnic wlotowy stalowy lub żelbetowy oraz dodatkowo pobór wody z rzeki Sanicy w km 9+340 za pomocą mnic a wlotowego stalowego lub żelbetowego.	
8	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/25/01/02	2002-08-23	2013-12-31	Woźniak Franciszek	buski	Gnojno	Gnojno	rów melioracyjny R-2			0,0060	0,0020	0,0020	0,0020	0,0020	0,0020	0,0020	0,0020	0,0020		Pobór wody z rowu melioracyjnego R-2 za pomocą zastawki betonowej w km 0+020 i rurociągu wlotowego o średnicy 15 cm dla potrzeb stawów rybnych w m. Gnojno.	
9	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/9/02	2002-11-04	2015-12-31	Czekaj Małgorzata i Jerzy	buski	Busko-Zdrój	Skotniki Duże	ciek od Skotnik			0,0027	0,0018	0,0018	0,0018	0,0018	0,0018	0,0018	0,0018	0,0018		Pobór wodu z Ciek u od Skotnik w km 2+750 za pomocą rurociągu wlotowego PCV o srednicy 150 w m. Skotniki Duże.	
10	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/12/02	2002-12-03	2015-12-31	Maciąg Jerzy	buski	Stopnica	Bosowice	Sanica				0,0025	0,0025	0,0030	0,0030	0,0030	0,0026	0,0023	0,0023		Pobór wody z rzeki Sanicy - km 10+800 dla potrzeb istniejącego stawu rybnego i projektowanych stawów rybnych o łącznej powierzchni 2,34 ha lustra wody w m. Bosowice, gm. Stopnica.	
11	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/13/02	2002-12-12	2015-12-31	Lech Krzysztof Cezary	buski	Busko-Zdrój	Słabkowice	Potok Pomykowski				0,0085	0,0088	0,0091	0,0091	0,0091	0,0087	0,0084	0,0084	0,0010	Pobór wody: w km 3,520 potoku Pomykowskiego - 18,0 l/s, w km 3+520 z Potoku Pomykowskiego w m-cach IV-XII (w VI,VII i VIII - 9,1 l/s0, w km 3+220 Potoku Pomykowskiego - 1,35 l/s.	
12	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/1/03	2003-07-08	2015-12-31	Juszczuk Ewa i Mateusz	buski	Stopnica	Wolica	Młynówka			0,0050	0,0025	0,0025	0,0026	0,0026	0,0026	0,0026	0,0025	0,0025		Pobór wody z rzeki Młynówki w km 0+745 i ze źródeł zlokalizowanych w obrębie proj. stawów Nr 3 i 4 dla potrzeb projektowanych stawów o łącznej powierzchni 0,3 ha na terenie działek Nr 1313/5, 1333/10A, 1313/12A we wsi Wolica gm. Stopnica.	
13	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/4/03	2003-07-10	2023-12-31	Mazur Marek i Zbigniew	buski	Busko-Zdrój	Szczaworyż	Ciek Od Szczaworyża		0,0023	0,0064	0,0024	0,0025	0,0026	0,0026	0,0026	0,0025	0,0024	0,0024		Pobór wody z Ciek u od Szczaworyża, powyżej zastawki piętrzącej typ Z-4-1 w m. Szczaworyż.	
14	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/37/03	2003-11-13	2015-12-31	Urząd Miasta i Gminy Busko-Zdrój	buski	Busko-Zdrój	Busko-Zdrój	Rów Od Buska			0,0034	0,0015	0,0015	0,0015	0,0015	0,0015	0,0015	0,0015	0,0015		Pobór wody z „Ciek u od Skotnik” w km 1+787 rowem R-1 do napełnienia stawu w Radzanowie gm. Busko Zgrój.	
15	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/33/03	2003-11-24	2014-12-31	Dytkowski Jan	buski	Busko-Zdrój	Owczary	Rów Od Owczar			0,0054	0,0019	0,0019	0,0019	0,0019	0,0019	0,0019	0,0019	0,0019		Napełnienie stawu w ilości 7011m3 w okresie od 1 - 15.III każdego roku przy dopływie jednostkowym 5,41 l/s. Uzupelnienie strat na przesiąki i parowanie w okresie od 16.III - 30.XI w ilości 41801 m3, przy dopływie jednostkowym 1,74 - 1,93 l/s. (km 5+140)	
16	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/38/03	2003-11-27	2014-12-31	Pierściński Jerzy	buski	Busko-Zdrój	Radzanów	Ciek Od Skotnik			0,0047	0,0007	0,0007	0,0007	0,0007	0,0007	0,0007	0,0007	0,0007		Pobór wody z „Ciek u od Skotnik” w km 1+787 rowem R-1 do napełnienia stawu w Radzanowie gm. Busko Zgrój.	
17	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/40/03	2003-12-18	2014-12-31	Kądzielawa Jarosław	buski	Busko-Zdrój	Łagiewniki	Rów R-4			0,0069	0,0024	0,0024	0,0024	0,0024	0,0024	0,0024	0,0024	0,0024		Pobór wody z rowu R-4 do napełnienia stawu w okresie 1-15.03 kazdego roku. i na uzupełnienie strat na parowanie w okresie od 16.03 -30.09. (km 1+345).	
18	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/41/03	2004-01-22	2016-12-31	Solarski Adam	buski	Busko-Zdrój	Szaniec	Ciek do Szańca			0,0040	0,0008	0,0008	0,0008	0,0008	0,0008	0,0008	0,0008	0,0008		Pobór wody z Ciek u od Szańca w km 9+175 na napełnianie stawu oraz zrzut wody ze stawów do Ciek u od Szańca.	
19	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/1/04	2004-02-25	2021-03-30	Lasia Grzegorz	buski	Busko-Zdrój	Zbrodzone	Rów R-1			0,0028	0,0013	0,0013	0,0013	0,0013	0,0013	0,0013	0,0013	0,0013		Pobór wody z rowu melioracyjnego R-1 dla potrzeb projektowanych 3-ech stawów rekreacyjnych Nr 1-3 o łącznej pow. lustra wody 0,69 ha zlokalizowanych na działkach Nr: 11/1,12/1,111/3, 113/1 i 115/1 we wsi Zbrodzone gm. Busko Zdrój. (km 0+552)	
20	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/8/04	2004-03-18	2020-12-31	Tomf Danuta i Jerzy	buski	Busko-Zdrój	Pęczelice	Rów R-1, ciek od Szczaworyża			0,0039	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005		Pobór wody z rowu R-1 - „cieku od Szczaworyża” dla potrzeb projektowanych stawów rybnych o łącznej pow. lustra wody 0,48 ha zlokalizowanych na działkach o nr ew. 125,127/1 i 127/2 we wsi Pęczelice, gm. Busko.	
21	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/2/04	2004-04-29	2029-05-30	Paw Tadeusz	buski	Busko-Zdrój	Chotelek	źródło			0,0123	0,0038	0,0038	0,0038	0,0038	0,0038	0,0038	0,0038	0,0038		Pobór wody z istniejącego źródła dla potrzeb istniejących stwów rybnych Nr 1 i Nr 2 zlokalizowanych na działkach Nr 360,367,368,369 i 370 we wsi Chotelek gm. Busko Zdrój.	
22	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/16/04	2004-06-04	2029-06-30	Smoleński Mirosław	buski	Busko-Zdrój	Palonki	Rów R-S20			0,0026	0,0012	0,0012	0,0012	0,0012	0,0012	0,0012	0,0012	0,0012		Pobór dla potrzeb istniejącycg stawów Nr 1 i nr zlokalizowanych na działce nr 601 w m. Palonki gm. Busko Zdrój. Pobór wody z rowu R-S20. (km 0+232)	
23	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/30/04	2004-08-02	2033-12-31	Długoszewscy Ryszard i Tomasz	buski	Busko-Zdrój	Chotelek	Maskalis	0,002	0,0023	0,0120	0,0023	0,0023	0,0023	0,0023	0,0023	0,0023	0,0023	0,0023	0,0023	Wykonanie na działkach nr 775 i 781 wsi Chotelek gm. Busko Zdrój ziemnego stawu rybnego wraz z urządzeniami towarzyszącymi - pobór wody. (km 17+885)	
24	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/24/04	2004-09-06	2024-09-30	Prask Marek	buski	Busko-Zdrój	Welecz	Maskalis			0,0018	0,0006	0,0006	0,0006	0,0006	0,0006	0,0006	0,0006	0,0006		Wykonanie zastawki żelbetowej prefabrykowanej na rzece Mesalis w km 21+670, pobór wody z rzeki dla stawów rybnych w m. Welecz gm. Busko Zdrój	
25	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/51/04	2004-12-15	2030-12-31	Pawlak Jerzy	buski	Stopnica	Bosowice	Od Balic	0,007	0,0070	0,0740	0,0850	0,0400	0,0400	0,0490	0,0340	0,0400	0,0730	0,0140	0,0070	Pobór wody z Ciek u od Balic w km 5+360 i 5+450 bez zastosowania urządzeń piętrzących na cieku i jej rozpraszanie po całym gospodarstwie stawowym systemem przelewowym w ilosci 18043 m3 rocznie.	
26	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/54/04	2004-12-28	2016-01-31	Oryniak Tadeusz	buski	Busko-Zdrój	Mikulowice	Od Szańca			0,0039	0,0020	0,0020	0,0020	0,0020	0,0020	0,0020	0,0020	0,0020		Wykonanie zastawki prostokątnej żelbetowej na „Ciek u od Szańca” w km 6+180 i pobór wody dla stawu rybnego.	
27	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/2/05	2005-03-03	2015-03-31	Czełuśniak Tadeusz	buski	Wiślica	Górki	Rów Melioracyjny Nr 1			0,0018	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005		Wykonanie na działce Nr236/3 we wsi Górki gm. Wiślica stawu rybnego, pobór wody podziemnej i powierzchniowej rowu melioracyjnego w km 0+170.	
28	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/11/05	2005-03-25	2015-04-30	Urząd Gminy Wiślica	buski	Wiślica	Skorocice	Potok Z Rezerwatu			0,0028	0,0010	0,0010	0,0010	0,0010	0,0010	0,0010	0,0010	0,0010		Pobór wody dla potrzeb zbiornika wodnego o pow. 0,23 ha zlokalizowanego na działce nr 227 we wsi Skorocice.	
29	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/14/05	2005-05-06	2015-05-31	Lasia Grzegorz	buski	Busko-Zdrój	Mikulowice	Ciek Od Szańca			0,0009	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005	0,0005		Wykonanie na działce nr ew. 223 w m. Mikulowice gm. Busko-Zdrój ziemnego stawu rybnego.Pobór wody z „Ciek u od Szańca”, piętrzenie w stawie do max rzędnej 214,60 m n.p.m. (km 6+190)	
30	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/22/05	2005-06-20	2020-12-31	Koło Łowieckie Nr 1 „BAŻANT” w Kielcach z/s w Broninie	buski	Busko-Zdrój	Elźbiecin	Od Szańca			0,0234	0,0086	0,0090	0,0094	0,0094	0,0094	0,0084	0,0084	0,0084		Pobór wody w ramach projektowanego stawu rybnego o pow. lustra wody F=2,2 ha w m. Elźbiecin gm. Busko-Zdrój.	

31	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/24/05	2005-08-16	2015-09-30	Urząd Gminy Wiślica	buski	Wiślica	Wiślica	Nida			0,0650	0,0080	0,0080	0,0080	0,0080	0,0080	0,0080	0,0080	0,0080	Pobór wody dla potrzeb zbiornika wodnego rekreacyjnego „Wiślica” z rzeki Nidy w km 24+430.
32	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/12/05	2005-09-12	2025-09-30	Gospodarstwo Rybackie „Wójcza” Sp. z o.o.	buski	Pacanów	Jastrzębiec-Stawy	Stopniczanka	0,045	0,0450	0,3860	0,4010	0,1180	0,0960	0,1000	0,1000	0,1010	0,0450	0,0450	Na terenie obiektu stawowego „Jastrzębiec-Stawy” gm. Stopnica pobór wody z rzeki Stopniczanki w km 0+770.
33	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/23/05	2005-09-29	2025-10-31	Musiół Agnieszka i Wojciech	buski	Gnojno	Wola Zofiowska	Radnia	0,001	0,0010	0,0290	0,0010	0,0010	0,0010	0,0010	0,0010	0,0010	0,0010	0,0010	Pobór wody z rzeki Radni w km 11+600 bez piętrzenia wykorzystując naturalny stopień w rzece dla potrzeb istniejącego stawu rybnego w m. Wola Zofiowska gm. Gnojno.
34	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/33/05	2005-09-30	2024-12-31	Siwy Iwona i Mariusz	buski	Busko-Zdrój	Welecz	Maskalis			0,0021	0,0007	0,0007	0,0007	0,0007	0,0007	0,0007	0,0007	0,0007	Wykonanie stawu na dz. nr 603 we wsi Welecz gm. Busko Zdrój oraz pobór wody z Maskalis w km 21+066.
35	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/36/05	2005-10-06	2025-11-30	Pietrusik Anna	buski	Stopnica	Topola	Ciek od Konar			0,0021	0,0008	0,0008	0,0008	0,0008	0,0008	0,0008	0,0008	0,0008	Wykonanie zastawki z zamknięciem drewnianym na Ciek u od Konar w km 1+490. Wykonanie na działce nr 72 we wsi Topola gm. Stopnica ziemnego stawu wraz z urządzeniami towarzyszącymi.Pobór wody z Ciek u od Konar.
36	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/4/06	2006-06-01	2020-06-30	Lasia Grzegorz	buski	Busko-Zdrój	Zbrodzone	Rów Melioracyjny R-12			0,0014	0,0006	0,0006	0,0006	0,0006	0,0006	0,0006	0,0006	0,0006	Wykonanie na działce nr ew. 306/1 we wsi Zbrodzone gm. Busko Zdrój ziemnego stawu rybnego, częściowo spuszczonego bez ogrobowania wraz z urządzeniami towarzyszącymi.Pobór wody w ilości 16402 m3/rok z rowu melioracyjnego R-12. (km 0+577)
37	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/6/06	2006-07-05	2026-07-20	Kaczmarczyk Jolanta i Zdzisław	buski	Wiślica	Chotel Czerwony	Maskalis					0,0001	0,0001	0,0001	0,0001	0,0001			Pobór wody z kanału Ulgi rzeki Maskalis w Chotlu Czerwonym gm. Wiślica corocznie od 1 maja do 30 września.
38	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/10/06	2006-07-17	2026-07-30	Stanisław Maj	buski	Busko-Zdrój	Elzbiecin	Ciek Od Szańca			0,0009	0,0009	0,0009	0,0009	0,0009	0,0009	0,0009	0,0009	0,0009	Roczny pobór wody 23384m3 z ciek u od Szańca w km 5+135 dla stawu rybnego.
39	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/5/06	2006-07-17	2020-07-30	Grzyb Artur	buski	Busko-Zdrój	Welecz	Maskalis			0,0008	0,0003	0,0003	0,0003	0,0003	0,0003	0,0003	0,0003	0,0003	Pobór wody z rzeki Maskalis w km 21+102 za pomocą projektowanej zastawki i mnicha wlotowego na dz. nr 518 we wsi Welecz gm. Busko Zdrój dla projektowanego stawu rybnego.
40	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/9/08	2008-04-11	2028-03-30	Robert Sołtyśiak	buski	Gnojno	Gorzakiew, Wola Bokrzycka	Radnia	0,038	0,0375	0,0589	0,0444	0,0444	0,0444	0,0444	0,0444	0,0444	0,0444	0,0375	Pobór wody z rz. Radna w km 15+765 (projektowana zastawka oraz ujęcia w km 15+780 oraz w km 15+775) lub w km 15+670 bez piętrzenia dla stawów rybnych "dolnych" zlokalizowanych na dz. nr 545/1 i 545/2 w m. Wola Bokrzycka (o pow. lustra wody ok. 0,80 ha) i projektowanych do wykonania na dz. nr 647, 646, 645, 395, 367, 398 i 399 w m. Gorzakiew i 545/1 w m. Wola Bokrzycka, gm. Gnojno, w ilości: marzec - 45,7 l/s; kwiecień - 43,52 l/s; maj - 43,62 l/s; czerwiec i sierpień - 43,71 l/s; lipiec - 43,73 l/s; wrzesień - 43,57 l/s; październik i listopad - 43,47 l/s; grudzień, styczeń, luty - 40 l/s.
41	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/14/08	2008-05-08	2028-04-30	Agata i Hubert Godzwoń	buski	Busko-Zdrój	Wełcz	Maskalis			0,0008	0,0002	0,0002	0,0002	0,0002	0,0002	0,0002	0,0002	0,0002	Pobór wody corocznie w ilości 7 843 m3 z rz. Maskalis w km 21+165 za pom. projekt. zastawki i mnicha wlotowego w ilości:- na napełnianie stawu w marcu 2 200 m3, przy dopl. jednostkowym 0,82 l/s,- na uzupełn. strat na przesiąki i parowanie od 1kwietnia do 30 listopada - 5 643 m3, przy dopl. jednostk.: w kwietniu 0,22 l/s, w maju 0,25 l/s, w czerwcu i sierpniu 0,27 l/s, w lipcu 0,28 l/s, we wrześniu 0,23 l/s, w październiku i listopadzie 0,21 l/s

Wykaz decyzji wodnoprawnych na ujęcia wód powierzchniowych w powiecie buskim

L.p.	organ wydający	nr decyzji	data wystawienia	data ważności	użytkownik	powiat	gmina	miejsowość	ciek wg pozwolenia	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.III-7211/58/88	1988-06-28	2010-12-31	Boksy Zygmuny	buski	Gnojno	Grabie	Radnia	I Udziela się pozwolenia wod.prawn. na: 1.Pobór wody z rz. Dla potrzeb stawów rybnych w ilościach: marzec - 26l/s, kwiec-październik 19l/s, list-grudz - 18l/s. 2. Piętrzenie wody na stawach. 3.Zrzut wody ze stawu do rzeki Radni.
2	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.III-7211/57/88	1988-07-15	2040-12-31	Wojewódzki Zarząd Inwestycji Rolniczych Rejonowy Oddział w Busku Zdroju	buski	Busko-Zdrój	Busko-Zdrój	Struga Oleśnicka	I Udziela się pozwolenia wod.prawn. I budowlanego na wyk. 6szt. Zastawek piętrzących w km 9+160, 9+370, 9+600, 9+840, 10+150, 10+450. 2.Pobór wody ze strugi Oleśnickiej 15-04-20-06 6,7 l/s, 20-06-20-08 12,5 l/s, 15-03-30-10 10,0l/s.
3	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.III-7211/56/88	1988-07-18	2030-12-31	Janusz Orszulak (dot pozw wod.prawn na rozbudowę stawów Folećcin Stary)	buski	Stopnica	Falećcin Stary		I Udziela się pozwolenia wod.prawn. na: 1.Eksplotację ujęcia wody i pobór wody na stawy rybne o pow. Nr1=2,60ha, nr2=1,30ha, nr3=0,50ha, nr4=75ha, nr5=2,10ha - razem7,25ha. Pobór wody 02-03 - 90l/s, 04-05-33l/s, 06-07 36l/s, 09-10 33l/s 11-12 25 l/s.
4	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.III-7211/30/89	1990-01-29	2030-12-31	WZIR OR w Busku Zdroju	buski	Busko-Zdrój	Busko-Zdrój	Struga Strzelecka	Część A I Udziela się pozwolenia wod.prawn. na: 1. Regulację Strugi Strzeleckiej w km 0+000-6+200. 2. Ujęcie i pobór wody z rz.Wschodniej w km 25+100 do Srrugi Strzeleckiej - rozdział wód w ilości 200 l/2 oraz 80 l/s dla stawów rybnych w Brodach Małych
5	Urząd Wojewódzki w Kielcach Wydział Ochrony Środowiska Gospodarki Wodnej i Geologii	OS.III-7211/25/90	1990-04-26	2010-12-31	Marek Maślanka	buski	Stopnica	Kłępie Górne		Pozwolenie na: odbudowę stawów rybnych na terenie wsi Kłępie Górne gm. Stopnica o pow 0,84 ha (staw nr1 o pow. 0,41 ha i nr2 o pow. 0,43 ha). Pobór wody z ciekłu bez nazwy - (rów nr1) w ilościach w m-cu kwietniu 25 l/s. (przez 7 dni - do nasycenia podłoża i zalania stawów rybnych) i w m-cach V-X 5 l/s. na przesiaki i parowanie. Piętrzenie wody na rowie nr 1 w km 0+190 za pomocą zastawki typowej Typ Z-4-1 w świetle b=0,80m i H=1,30m do rzędnej 198,85m nrm dla stawu nr 1 i za pomocą piętrzenia wody na rowie nr1 w km 0+090.
6	Urząd Wojewódzki w Kielcach Wydział Ochrony Środowiska	OS.I 6210/83/92	1992-04-24	2030-12-31	Franciszek Roszak, Józef Legiecki	buski	Pacanów	brak danych	jezioro "Trzos"	Pozwolenie wodnoprawne na pobór wody dla niespuszczalnego jeziora "Trzos" o pow. 3,93 ha, na uzupełnienie strat w postaci parowania i przesiaków z ciekłu od Oblekonia w nast.ilościach: od października do marca po 1,0 l/s., kwiecień i wrzesień po 2,0 l/s., od maja do sierpnia po 3,0 l/s. Z całkowitej pow.jeziora 3,93 ha , 3,86 stanowi własność Pana Franciszka Roszaka (Nr działki 188) i 0,07ha włas. Pana Józefa Legieckiego (Nr dz. 186/3). Piętrzenie wody w jeziorze "Trzos" do poziomu normalnego o rz. 162,0 m nrm. W okresie letnim poziom ten może być podwyższony do rz. 162,3m nrm ale tylko w czasie przyjęcia do jeziora wód nawałnych przy przechwyceniu tej fali, dla ochrony przed zalaniem przyległych do ciekłu od Oblekonia użytków rolnych.
7	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/58/93	1993-04-05	2018-12-31	Leszek Siólek	buski	Busko-Zdrój	Welcz	rów M2	Pobór wody z rowu M2 w hektometrze 1+700 dla potrzeb stawu rybnego o pow. 0,09ha w ilości marzec-1,7l/s, kwiecień, październik, wrzesień, listopad 0,30l/s, maj, czerwiec, lipiec sierpień 0,4l/s. 2.piętrzenie wody w rowie M2 w km 1+050 za pomoca zastawki betonowej. 3. piętrzenie wody w stawie o pow.0,09ha.
8	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-16210/61/93	1993-04-05	2018-12-31	Bogusław Dziwiewicki, Hubert Godzwoń, Kazimierz Kondek, Tadeusz Szumilas	buski	Busko-Zdrój	Busko-Zdrój	Maskalis	Pobór wody z rz.maskalis w km 3+905 dla potrzeb stawu rybnego nr 4 o powierzchni 0,42ha w nast.ilościach: marzec 12,3l/s, kwiecień-wrzesień-5,3l/s, maj-25,5l/s, czerwiec, lipiec, sierpień-5,8l/s, październik, listopad-5,0l/s, piętrzenie wody rz.Maskalis w km 3+795, piętrzenie wody w stawie nr4.Pobór wody z rz.Maskalis poprzez staw nr 3 o pow 0,50ha w nast ilości: marzec-10,2l/s, kwiecień, wrzesień-5,1l/s, maj-5,3l/s, czerwiec, lipiec, sierpień-5,5l/s, październik i listopad-5l/s, piętrzenie wody w stawie nr3 o pow.500,50ha. Pobór wody z rz.maskalis poprzez staw nr3 dla potrzeb stawu nr2 o pow.0,29ha w nast ilości: marzec-5,4l/s, kwiecień, wrzrsień, październik, listopad-2,9l/s, maj-3,0l/s, czerwiec, lipiec,sierpień-3,1l/s.piętrzenie wody w stawie nr 2 o pow 0,29ha.Pobór wody z rz.Maskalis poprzez staw nr 2 dla potrzeb stawu rybnego nr 1 o pow0,20ha w nast ilościach marzecx2,9l/s, czerwiec, lipiec,sierpień-1,9l/s, pozostałe miesiące 1,8l/s. 2.piętrzenie wody w stawie nr 1 o pow0,20ha. 3.zrzut wody do rzekipoprzez zastawkę.
9	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/3/94	1994-01-21	2014-03-31	Antoni Mazur	buski	Busko-Zdrój	Busko-Zdrój	rów melior.	Pobór wody z rowu melioracyjnego w ilości 1,5l/s do 20 do 30 marca. 2.0,2l/s do 1 kwietnia do 15 października. 3.piętrzenie wody w rowie. 4.piętrzenie wody w stawie.
10	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/48/94	1994-03-10	2019-12-31	Seweryn Mazur	buski	Wiślica	brak danych	Maskalis	Piętrzenie wody ciekłu Masakalis w km 9+130 za pomocą jazu bet. 2. pobór wody na potrzebny stawów rybnych o pow.lustra wody 18,87ha. 3.piętrzenie wody w stawach rybnych 2.1.zachowanie przepływu nienaruszalnego 94,6l/s przez okres całego roku.
11	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/98/94	1994-05-30	2013-12-31	Wójt Gminy Stopnica	buski	Stopnica	brak danych	Stopniczanka	Wykonanie zbiornika wodnego Stopnica o pow.lustra wody 4,07ha 2.pobór wody z rz.Stopniczanki w km 7+315 w ilości 61865m3 do napełnienia zbiornika w miesiącach kwiecień-maj przy dopływie ze źródeł w Wolicy w ilości 115m3/h. 3.pobór wody do uzupełnienia strat na parowanie 4.pobór wody na uzupełnienie strat na przesiaki. 5.piętrzenie wody w zbiorniku wodnym.

12	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/215/94	1994-11-09	2018-12-31	Grzegorz Kubala	buski	Busko-Zdrój	Welcz Stary	Maskalis	Pobór wody z rz.Maskalis poprzez staw nr1 stanowiący własność pana Kazimierza Kondka dla potrzeb stawu rynbego III-5,6l/s, IV, IX, X, XI-1,9l/s, pozostałe miesiące 2,0l/s 2.piętrzenie wody w stawie nr 0 o pow.lustra wody 0,30ha 3.zrzut wody ze stawu w km 3+500.
13	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/62/95	1995-03-29	2020-12-31	Dorota Dabińska	buski	Busko-Zdrój	Szaniec		Pobór wody ze źródeł dla potrzeb stawów rybnych 2 w ilości III - 4,35 l/s, IV,IX - 1,74 l/s, V-1,87 l/s, VI,VII,VIII-1,99 l/s, X,XI - 1,66 l/s.
14	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/92/95	1995-05-09	2020-12-31	Urząd Wojewódzki w Kielcach	buski	Busko-Zdrój	Radzów	ciek od Broniny	Pobór wody z ciek u na potrzeby stawu rybnego w ilości marzec 2,1l/s, VI, VII, VIII 1,2l/s, pozostałe miesiące 1,1l/s 2.piętrzenie wody w stawie o pow.lustra wody 0,37ha.
15	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/117/95	1995-06-08	2015-12-31	Zbigniew Wirecki	buski	Stopnica	Szczeglin	Struga Oleśnicka	Pobór wody ze Strugi Oleśnickiej dl potrzeb stawu rybnego marzec 0,7l/s, X, XI 0,6l/s, pozostałe miesiace 0,8l/s 2.piętrzenie wody Strugi Oleśnickiej w km 11+755 za pom.proj.zastawki 3.piętrzenie wody w stawie o pow.lustra wody 0,28ha.
16	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/10/96	1996-01-30	2026-12-31	Wiesław Wesołowski	buski	Gnojno	Poździeń	ciek od Wiktorowa, Radonia	Pobór wody ze swobodnego zw.wody dla potrzeb stawów w ilości marzec 22,6l/s w pozostałych miesiącach maksymalnie 8,9l/s .Piętrzenie wody w stawach o pow.2,90ha 3.zrzut wody ze stawów do rzeki Radoni
17	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/108/96	1996-06-05	2018-12-31	Henryk Marzec	buski	Busko-Zdrój	Owczary	rów A2	Pobór wody z rowu melioracyjnego na potrzeby stawu rybnego w ilości marzec 2,5l/s pozostałe miesiące do 1,2l/s 2.piętrzenie wody w stawie o pow.0,25ha 3.zrzut wody ze stawu w m.listopadzie do rowu melioracyjnego A1 w ilości 1750m3.
18	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/198/96	1996-10-11	2010-12-31	Gustaw Ciepliński	buski	Busko-Zdrój	Welcz Stary	rów M-2, Maskalis	Pobór wody z rowu melioracyjnego M-2 dla potrzeb dwóch stawów rybnych marzec 2,75l/s, pozostałe miesiące do 1,59l/s 2.piętrzenie wody w stawach. 3.zrzut wody ze stawów do rzeki Maskalis w km 4+056 poprzez rów melioracyjny M-3.
19	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/199/96	1996-10-22	2016-12-31	Alicja i Wiesław Schabowscy	buski	Busko-Zdrój	Młyny	potok Pomykowski	Pobór wody z potoku Pomykowskiego na potrzeby stawów rybnych w ilości marzec 9,20l/s, pozostałe miesiące do 3,30l/s. 2.piętrzenie wody w stawach przepływowych o pow.1,92ha.
20	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/32/97	1997-02-25	2017-12-31	Robert Sołtysiak	buski	Gnojno	Gorzkie	Radnia	Pobór wody z rzeki dla potrzeb stawu rybnego w marcu 5,7l/s pozostałe miesiące do 3,7l/s 2.piętrzenie wody w stawie o pow.lustra wody 0,80ha 3.piętrzenie wody na rz.Radni w km 15+550
21	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/134/97	1997-08-25	2009-12-31	Stanisław Literski	buski	Busko-Zdrój	Radzanów	rów R-3a	Piętrzenie wody w km 0+072 rowu R-3a za pomocą proj. zastawki o świetle 0,8 m, h=0,5 m do rzędnej 211,20 m npm. Piętrzenie wody w stawie we wsi Radzanów o pow. 0,11 ha, śr. gł. 0,87 m do rzędnej 211 m npm.
22	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/209/97	1997-10-16	2014-12-31	Stanisław Ślęzak	buski	Busko-Zdrój	Młyny	Potok Pomykowski	Pobór wody z Potoku Pomykowskiego w il. 1,90 l/s w III i 0,8 l/s w msc. IV-XI. Piętrzenie wody Potoku Pomykowskiego w km 9+720 przy pomocy mnicha żelb. dla potrzeb stawu rybnego zlokal. we wsi Młyny (przysiółek Pomyków) o pow. 0,33 ha do rzędnej 199,15 m npm. Zrzut wody ze stawu do Potoku Pomykowskiego. Wykonanie urz. do piętrzenia i magazynowania wody.
23	Urząd Wojewódzki w Kielcach	ROS.IX-6210/65/98	1998-02-17	2018-12-31	Gabriel Kapral	buski	Stopnica	Folwarki	Stopniczanka	Pobór wody z rz. Stopniczanki w il. 2,2 l/s w III - napeln. i 1,7 l/s w msc. IV-XI. Piętrzenie wody w km 4+010 rz. Stopniczanki na stałym żelbetowym stopniu przy młynie o rz. progu 206 m do rz. 206,30 m npm. Piętrzenie wody w 2-ch stawach zlokal. we wsi Folwarki o pow. 0,09 ha do rzędnej 206,25 m npm.
24	Urząd Wojewódzki w Kielcach	ROS.IX-6210/96/98	1998-04-28	2023-12-31	Lidia i Marian Prokop	buski	Busko-Zdrój	Mikulowice	rów melioracyjny R-1	Pobór wody z rowu melior. R-1 dla potrzeb stawu rybnego nr 1 w il. 3,4 l/s w III - napeln., 1,4 l/s w msc. IV,IX-XI, 1,6 l/s w msc. V-VIII. Piętrzenie wody rowu melior. nr 1 w km 2+085 za pom. proj. zastawki pref. o rz. progu 221,30 m npm do rz. 222,30 m npm. Piętrzenie wody w stawie nr 1 zlokal. we wsi Mikulowice o pow. 0,30 ha do rzędnej 222,20 m npm. Zrzut wody do rowu nr 1 przy przepł. jednostkowym 5,1 l/s za pośrednictwem stawu nr 2.
25	Urząd Wojewódzki w Kielcach	ROS.IX-6210/97/98	1998-04-29	2023-12-31	Barbara i Henryk Łuczajowie	buski	Busko-Zdrój	Mikulowice	rów melioracyjny R-1	Pobór wody z rowu melior. R-1 dla potrzeb stawu rybnego nr 2 w il. 3,4 l/s w III - napeln., 1,4 l/s w msc. IV,IX-XI, 1,6 l/s w msc. V-VIII. Piętrzenie wody rowu melior. nr 1 w km 2+085 za pom. proj. zastawki pref. o rz. progu 221,30 m npm do rz. 222,30 m npm. Piętrzenie wody w stawie nr 2 zlokal. we wsi Mikulowice o pow. 0,22 ha do rzędnej 222,20 m npm. Zrzut wody do rowu nr 1 przy przepł. jednostkowym 5,1 l/s w grudniu.
26	Urząd Wojewódzki w Kielcach	ROS.IX-6210/124/98	1998-06-18	2009-12-31	January Myśliwiec	buski	Busko-Zdrój	Radzanów	ciek od Skotnik	Pobór wody z ciek u od Skotnik w km 1+500 w il. 0,5 l/s w dn. 1-15 IV - napeln. i 0,07 l/s od IV-X. Piętrzenie wody w stawie zlokal. we wsi Radzanów o pow. 0,13 ha do rzędnej 212,00 m npm. Zrzut wody ze stawu do istn. "Młynówki" w 0+035.
27	Urząd Wojewódzki w Kielcach	ROS.IX-6210/162/98	1998-08-10	2009-12-31	Zbigniew Zimoń	buski	Solec-Zdrój	Zborów	Struga Zborowska	Pobór wody ze Strugi Zborowskiej w il. 3,1 l/s w IV (2 dni) - napeln. i w mies. I-XII - 0,3 l/s - uzupełn. Piętrzenie wody rz. Strugi Zbor. w km 3+465 za pom. istn. zastawki bet. prostokątnej o wys. piętr. 0,95 m, do rz. 191,64 m npm przez 3 dni w tyg-od pon. do śr. Piętrzenie wody w stawie zlokal. w msc. Zborów o pow. 0,07 ha do rzędnej 191,60 m npm.
28	Urząd Wojewódzki w Kielcach	ROS.IX-6210/230/98	1998-11-02	2009-12-31	Lasy Państwowe Nadleśnictwo Chmielnik	buski	Stopnica	Skrobaczów	Skrobaczówka	Pobór wody z rz. Skrobaczówki dla potrzeb szkoły leśnej "Jastrzębiec" w kompleksie Skrobaczów w il. 165 m3/d w okresie od 16.IV do 31.VIII każdego roku. Piętrzenie wody rz. Skrobaczówki w km 1+790 za pomocą istn. stopnia z piętrzeniem do rz. 191,40 m npm, tj. na wys. 60 cm.
29	Starosta Buski	RLO-6210/24/99	1999-10-15	2020-12-31	Koło Łowieckie "BAŻANT" w Kielcach z s. w Busku Zdroju	buski	Busko-Zdrój	Elżbiecin	Ciek od Szańca	Pobór wody z ciek u od Szańca w km 6+000 dla potrzeb stawu rybnego w il. max. 21,27 l/s w marcu - napeln. i w pozost. mies. na podtrzymanie w różnych mniejszych il. - śr. 8 l/s. Piętrzenie wody w stawie o pow. 2,2 ha i śr. gł. 1,52 m zlokal. we wsi Elżbiecin do rz. 213,90 m npm. Zrzut wody ze stawu do rowu melior. C w km 1+050.

30	Starosta Buski	RLO-6210/21/99	1999-10-29	2020-12-31	Arkadiusz Łukasik	buski	Busko-Zdrój	Podgaje	Ciek od Szańca	Pobór wody z ciekłu od Szańca w km 3+840 dla potrzeb stawu rybnego w il. max. 6,4 l/s w marcu - napeln. i w pozost. mies. na podtrzymanie w różnych mniejszych il. - śr. 3,2 l/s. Piętrzenie wody w stawie o pow. 0,75 ha i śr. gł. 0,92 m zlokal. we wsi Podgaje do rz. 208,10 m n.p.m. Zrzut wody ze stawu poprzez rów opaskowy Nr 1 w hekt. 0+060 do ciekłu od Szańca.
31	Starosta Buski	RLO-6210/22/99	1999-11-09	2020-12-31	Gustaw Ciepliński	buski	Busko-Zdrój	Welcz	Maskalis	Pobór wody z rz. Maskalis w km 4+287 dla potrzeb stawu rybnego w il. max. 2,7 l/s w marcu - napeln. i w pozost. mies. na podtrzymanie w różnych mniejszych il. - śr. 1,5 l/s. Piętrzenie wody w stawie o pow. 0,30 ha i śr. gł. 0,8 m we wsi Welcz do rz. 208,10 m n.p.m. Zrzut wody ze stawów poprzez młach stalowy o 30 cm do rz. Maskalis w km 4+193.
32	Starosta Buski	RLO-6210/29/99	1999-11-16	2020-12-31	Mirosław Smoleński	buski	Busko-Zdrój	Palonki	rów melioracyjny S-20	Pobór wody z rowu melior. S-20 za pomocą zastawki bet. prostokątnej dla potrzeb stawów rybnych nr 1 i 2 z rz. piętr. 211 m w il. max. 5,3 l/s w marcu - napeln. i w pozost. mies. na podtrzymanie w różnych mniejszych il. - śr. 3,2 l/s. Piętrzenie wody w stawie nr 1 o pow. 0,20 ha i śr. gł. 1 m we wsi Palonki do rz. 210,50 m n.p.m. Piętrzenie wody w stawie nr 2 o pow. 0,20 ha i śr. gł. 0,45 m we wsi Palonki do rz. 208,50 m n.p.m. Zrzut wody ze stawów poprzez młach stalowy przelotowy pomiędzy stawami oraz młach stalowy spustowy ze stawu nr 2 do rowu S-20 w okr. 15 dni.
33	Starosta Buski	RLO-6210/26/99	1999-11-16	2020-12-31	Stanisław Duda	buski	Tuczępy	Niziny	Wschodnia-Młynówka	Pobór wody z rz. Wschodniej-Młynówki piętrzonej na istn. jazie w km 20+100 dla potrzeb stawów rybnych nr 5,6 i 7 w il. max. 25,5 l/s w marcu - napeln. i w pozost. mies. na podtrzymanie w różnych mniejszych il. - śr. 4,8 l/s. Piętrzenie wody w stawie nr 5 o pow. 0,45 ha i śr. gł. 0,6 m rz. 168,10 m n.p.m. Piętrzenie wody w stawie nr 6 o pow. 0,20 ha i śr. gł. 1,3 m rz. 167,80 m n.p.m. Piętrzenie wody w stawie nr 7 o pow. 0,70 ha i śr. gł. 1,5 m rz. 167,30 m n.p.m. Zrzut wody ze stawów do rowu R-12, a następnie do rz. Wschodniej-Młynówki w mies. grudniu każdego roku.
34	Starosta Buski	RLO-6210/32/99	1999-11-29	2020-12-31	Alfred Krzemiński	buski	Busko-Zdrój	Łagiewniki	rów melioracyjny R-4	Pobór wody z rowu melior. R-4 w km 13+600 dla potrzeb stawu rybnego w il. max. 0,98 l/s w marcu - napeln. i w pozost. mies. na podtrzymanie w różnych mniejszych il. - śr. 0,5 l/s. Piętrzenie wody w stawie o pow. 0,06 ha i śr. gł. 0,8 m do rz. 232,00 m n.p.m. Zrzut wody ze stawu do rowu R-4 przed przepustem drogowym w okresie 3-ch dni w il. 2 l/s.
35	Starosta Buski	RLO.6210/34/99	2000-01-11	2020-12-31	Burmistrz Miasta i Gminy Busko - Zdrój	buski	Busko-Zdrój	Radzanów	od Skotnik	Pobór wody w km 1+560 z ciekłu od Skotnik za pomocą zastawki dla potrzeb zbiornika retencyjno-rekreacyjnego pod nazwą "Pentagon" w ilości 1-15 III - 43,30 l/s, 16-31 III - 6,86 l/s, IV - 7,34 l/s, V - 7,70 l/s, VI i VIII - 8,03 l/s, VII-8,12 l/s, IX- 8,52 l/s, X - 7,13 l/s, piętrzenie wody.
36	Starosta Buski	RLO.6223/2/00	2000-02-16	2025-12-31	Wójt Gminy Solec - Zdrój	buski	Solec-Zdrój	Solec - Zdrój	Rzoska	Wykonanie zbiornika retencyjnego na rzece w km 4+817 do 5+400 oraz pobór wody dla potrzeb zbiornika na pokrycie strat parowania w ilości 35600 m3/rok, 1,2 l/s - średnio, 3,5 l/s max. W miesiącu lipiec i sierpień.
37	Starosta Buski	RLO-6223/5/00	2000-04-03	2025-12-31	Andrzej Sieradzki	buski	Busko-Zdrój	Owczary	rów A-11	Wykonanie stawu rybnego oraz pobór wody dla potrzeb stawu z rowu A-11 w km 0+000 w ilości: 1-5 III - 0,37 l/s - na napelnianie stawu, w pozostałych miesiącach tj. 06.03 do 30.11 po 0,01 l/s - na uzupełnianie strat na parowanie.
38	Starosta Buski	RLO-6223/6/00	2000-04-10	2025-12-31	Gospodarstwo Rybackie Skarbu Państwa Wójcza	buski	Pacanów	Biechów	ciek do Wójczki, ciek od Pistrzca, Kanał Strumień	Pobór z ciekłu od Wójczki w km 4+362 w ilości: IV - 45,3 l/s, V - 25,7 l/s, VI - 14,2 l/s, VII-VIII - po 10,9 l/s, IX - 8,0 l/s, X-III - po 7,0 l/s, pobór z ciekłu od Pistrzcy w km 2+780 w ilości: III-296,0 l/s, IV - 256,7 l/s, V - 76,8 l/s, VI - 73,0 l/s, VII i VIII po 76,3 l/s, IX - 79,2 l/s, pobór w kanału Strumień w km 23+320 w ilości III - 366,4 l/s, IV - 455,3 l/s, V - 95,4 l/s, VI - 108,1 l/s, VII i VIII - po 113,6 l/s, IX - 30,8 l/s, X do II po 99,0 l/s.
39	Starosta Buski	RLO-6223/7/00	2000-04-25	2025-12-31	Krzysztof Suder	buski	Solec-Zdrój	Zagajów	ciek od Gadawy	Pobór wody z ciekłu od Gadawy w km 7+710 dla potrzeb stawu rybnego "Młynek" w ilości III - 45 l/s przez 4 dni do napelnienia stawu oraz pobór w km 7+148 dla potrzeb stawów rybnych nr 5,6,7 w ilości 45 l/s przez 5 dni w marcu każdego roku do napelnienia stawów oraz w ilości 6,0 l/s przez cały rok do uzupełniania strat na parowanie i przesiaki.
40	Starosta Buski	RLO-6223/8/00	2000-04-28	2025-12-31	Włodzimierz Piotrowicz	buski	Solec-Zdrój	Zagajów	ciek od Gadawy	Wykonanie stawu rybnego, wyk. nowego koryta ciekłu w km 6+935 - 7+125, pobór wody w km 7+148 dla potrzeb stawów rybnych nr 1,2,3 i 4 w ilości: III - 45 l/s przez 6 dni do napelnienia stawów, pozostałe dni marca i pozostałe miesiące aż do grudnia po 6,0 l/s do uzupełniania strat na przesiaki i parowanie.
41	Starosta Buski	RLO-6223/9/00	2000-05-08	2025-12-31	Stanisław Kowala	buski	Busko-Zdrój	Elźbiecin	ciek od Szańca	Wykonanie stawu rybnego, pobór wody w km 6+000 z ciekłu od Szańca na staw Koła Łowieckiego "Bażant" w ilości: III - 2,29 l/s, IV-0,82 l/s, V - 0,86 l/s, VI - 0,89 l/s, VII i VIII - 0,90 l/s, IX - 0,84 l/s, X i XI - 0,80 l/s.
42	Starosta Buski	RLO-6223/15/00	2000-09-01	2015-12-31	Maciej Wójcik	buski	Stopnica	Stopnica	rów R-6	Wykonanie stawu rybnego,, pobór dla stawu "Stopnica" w ilości: 1-15 III - 2,1 l/s na napelnianie stawu, od 16 III do 30 XI każdego roku po 1,8 l/s na uzupełnianie start na parowanie i przesiaki.
43	Starosta Buski	RLO-6223/16/00	2000-09-05	2015-12-31	Klasztor Księży Sercanów w Stopnicy	buski	Stopnica	Stopnica	Stopniczanka	Pobór dla stawu rybnego z rzeki Stopniczanki w ilości : 16-31 III - 1,9 l/s, IV - 0,78 l/s, VI IX - po 0,79 l/s, VI, VII i VIII - po 0,81 l/s, X i XI - po 0,77 l/s.
44	Starosta Buski	RLO-6223/17/00	2000-09-20	2015-12-31	Wójt Gminy Stopnica	buski	Stopnica	Stopnica	Stopniczanka	Pobór dla stawów rybnych nr 2 i 3 z rzeki Stopniczanki w ilości: 16-31 III - 6,60 l/s, IV - 2,19 l/s, V - 2,27 l/s, VI i VIII - po 2,35 l/s, VII - 2,37 l/s, IX- 2,23 l/s, X i XI - 2,14 l/s.
45	Starosta Buski	RLO-6223/18/00	2000-09-22	2015-12-31	Henryk i Ryszard Góra	buski	Stopnica	Stopnica	Stopniczanka	Pobór wody dla stawu rybnego nr 1 z rzeki Stopniczanki w ilości: 1-15 III - 4,33 l/s, 16-31 III - 1,83 l/s, IV - 1,86 l/s, V - 1,88 l/s, VI, VII i VIII - po 1,91 l/s, IX-1,87 l/s, X i XI - po 1,84 l/s.
46	Starosta Buski	RLO-6223/21/00	2000-11-16	2015-12-31	Leszek Nowak	buski	Wiślica	Gluzy	ciek od Broniny, Maskalis	Pobór dla stawów rybnych nr 1 i 2 z ciekłu od Broniny w km 1+450 w ilości: 1-10 III - 4,50 l/s, 11-31 III - 1,85 l/s, IV - 1,89 l/s, V - 1,92 l/s, VI i VIII - po 1,95 l/s, VII - 1,96 l/s, IX-1,90 l/s, X i XI - po 1,87 l/s.

47	Starosta Buski	RLO-6223/24/00	2000-11-22	2020-12-31	Monika Ślacz i Grzegorz Dufaj	buski	Stopnica	Białoborze	rów A	Wykonanie stwu, pobór wody dla stawu rybnego z rowu A w ilości: 1-10 III - 1,05 l/s, 11-31 III, X i XI - po 0,38 l/s, IV i IV - po 0,39 l/s, V, VI, VII i VIII - po 0,40 l/s.
48	Starosta Buski	RLO-6223/2/01	2001-01-31	2025-12-31	Elżbieta i Stanisław Mołas	buski	Stopnica	Bosowice	Sanica	Pobór wody dla stawu rybnego z rzeki Sanicy w km 10+185 w ilości I do XII - po 1,4 l/s - na uzupełnianie strat na parowanie i przesiąki oraz III przez okres 2 dni - po 11 l/s do napełniania stawu.
49	Starosta Buski	RLO-6223/3/01	2001-02-05	2020-12-31	Czesław Biskupa	buski	Stopnica	Bosowice	Sanica	Pobór wody w km 10+185 rzeki Sanicy dla stawu rybnego w ilości: I do XII - po 1,0 l/s - na uzupełnianie strat na parowanie i przesiąki oraz III przez okres 2 dni - po 11 l/s do napełniania stawu.
50	Starosta Buski	RLO-6223/4/01	2001-03-12	2020-12-31	Tadeusz Orszulak	buski	Stopnica	Stary Fałęcin, Jastrzębiec	Skrobaczówka	Pobór wody dla stawów rybnych "Fałęcin-Jastrzębiec" z rzeki Skrobaczówki w km 2+600 w ilości I-IV - po 63 l/s, V-VIII - po 30 l/s, IX-X - po 22 l/s, XI-XII - po 30 l/s,
51	Starosta Buski	RLO-6223/5/01	2001-03-30	2015-12-31	Michał Socha	buski	Busko-Zdrój	Widuchowa		Pobór wody dla stawów kompleksu górnego i dolnego w ilości 1 III-15 V - po 25 l/s, 16V - 31V - 9,9 l/s, VI i VIII - po 12,6 l/s, VII - 13,0 l/s, IX - 20,2 l/s, X i XI - po 8,3 l/s.
52	Starosta Buski	RLO-6223/7/01	2001-04-20	2020-12-31	Grzegorz Lasi	buski	Busko-Zdrój	Mikulowice	rów R-1	Wykonanie stawu, pobór wody dla potrzeb stawu rybnego z rowu R-1 w ilości 21-31 III - 6,1 l/s na napełnianie stawu I iv DO xi - PO 1,6 l/s na uzupełnianie strat na parowanie i przesiąki.
53	Starosta Buski	RLO-6223/8/01	2001-08-10	2015-12-31	Ryszard Nawrot	buski	Stopnica	Stopnica	Stopniczanka	Wykonanie stawu, pobór wody dla potrzeb stawu rybnego z rzeki Stopniczanki w ilości 16-31 III - 3,8 l/s, IV, V, IX, X, XI - po 2,1 l/s, VI, VII, VIII - po 2,2 l/s.
54	Starosta Buski	RLO-6223/9/01	2001-09-12	2015-12-31	Witold Wolski	buski	Stopnica	Falecin Stary	Stopniczanka	Wykonanie stwu rybnego, pobór wody na potrzeby stawu rybnego z rzeki Stopniczanki w km 1+170 w ilości 1-15 IV - 2,6 l/s, 16 IV - 30 IX - po 1,1 l/s, X i XI - po 1,0 l/s.
55	Starosta Buski	RLO-6223/12/01	2001-11-07	2015-12-31	Jan Górski	buski	Busko-Zdrój	Owczary	rów Owczary	Wykonanie stawu rybnego, pobór wody dla potrzeb stawu rybnego z rowu od Owczar w km 5+432 w ilości: 1-15 III -5,79 l/s, 16-31 III - 1,90 l/s, IV - 1,97 l/s, V - 2,02 l/s, VI i VIII - 2,06 l/s, VII - 2,08 l/s, IX - 1,99 l/s, X i XI - po 1,94 l/s.
56	Starosta Buski	RLO-6223/13/01	2001-11-15	2015-12-31	Grzegorz Kaszub	buski	Wiślica	Sielec	rów R-1	Pobór dla stawu rybnego z rowu R-1 w ilości : III - 1,94 l/s, IV - 0,37 l/s, V - 0,42 l/s, VI i VIII - 0,46 l/s, VII - 0,48 l/s, IX - 0,39 l/s, X i XI - 0,34 l/s.
57	Starosta Buski	RLO-6223/15/01	2001-12-05	2015-12-31	Ryszard Leśniak	buski	Busko-Zdrój	Elżbiecin	własne źródła	Wykonanie stawu, pobór wody z własnych źródeł w ilości: 1-15 III -1,51 l/s, 16-31 III - 0,72 l/s, IV - 0,75 l/s, V - 0,77 l/s, VI i VIII - 0,79 l/s, VII - 0,80 l/s, IX-0,76 l/s, X i XI - po 0,74 l/s.
58	Starosta Buski	RLO-6223/17/01	2001-12-31	2012-12-31	Grzegorz Mrozek	buski	Busko-Zdrój	Szaniec	własne źródła	Wykonanie stawu rybnego, pobór wody z własnych źródeł w ilości: III -3,59 l/s, IV - 1,63 l/s, V - 1,69 l/s, VI i VIII - 1,74 l/s, VII - 1,76 l/s, IX - 1,66 l/s, X i XI - po 1,60 l/s.
59	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO.6223/11/02	2002-11-28	2012-12-31	Związek Międzygminny „Nida 2000"	buski	Nowy Korczyn	Stary Korczyn	Nida	Pobór wody z rzeki Nidy za pomocą ujęcia brzegowego zlokalizowanego na prawym brzegu rzeki Nidy w km 9+593 w m. Stary Korczyn gm. Nowy Korczyn w ilości 1000 m3/h.
60	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/24/07	2008-02-15	2028-01-31	Urząd Miasta i Gminy Busko-Zdrój	buski	Busko-Zdrój	Mikulowice	rów	Pobór wody na stawy Nr 1, 2, 3 w m. Mikulowice corocznie Q=23 526 m3 z rowu odpływu. ze zlewni i ze źródeł: - dla napełniania stwów w marcu Q=9 187 m3 tj. przy dopływie jednostkowym 3,43 l/s, - do napełnienia strat na przesiąki i parowanie: od 1 kwietnia do 30 listopada Q=14 339 m3 tj. przy dopl. jednostk.: kwiecień - 0,54 l/s, maj - 0,66 l/s, czerwiec i styczeń - 0,77 l/s, lipiec - 0,80 l/s, wrzesień - 0,60 l/s, październik i listopad - 0,46 l/s.
61	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/12/08	2008-04-03	2028-02-28	Kołodziej Teresa i Wacław	buski	Gnojno	Gorzakiew	Radnia	Pobór wody bez piętrzenia z rz. Radnia w km 17+280 corocznie w ilości 8 265 m3: na napełnianie stawu w marcu 2 500 m3 tj. przy dopływie jednostkowym ok 1,45 l/s, - na uzupełn. strat na przesiąki i parowanie od 1 kwietnia do 30 listopada 5 765 m3. tj. przy dopl. jednostkowym: kwiecień 0,245 l/s, maj 0,275 l/s, czerwiec 0,303 l/s, lipiec 0,3 l/s, sierpień 0,263 l/s, wrzesień 0,26 l/s, październik i listopad 0,228 l/s.
62	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/11/08	2008-04-11	2028-03-30	Kolarz Marian	buski	Solec-Zdrój	Strażnik	bez nazwy	Pobór wody z Ciekru bez nazwy w zlewni rz. Rzoska za pomocą zaprojektowanej zastawki i mnicha w ilości: - na napełnianie stawu w lutym - 1246 m3, przy dopl. jednostk. 1,0 l/s,- na uzupełnianie strat na przesiąki i parow.: marzec - 0,011 l/s, kwiecień - 1,025 l/s, maj - 1,036 l/s, czerwiec - 1,046 l/s, lipiec - 1,049 l/s, sierpień - 1,046 l/s, wrzesień - 0,031 l/s, październik i listopad - 0,019 l/s.
63	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/18/08	2008-08-18	2020-07-30	Wójtowicz Jolanta i Marcin	buski	Pacanów	Kwasów		Pobór wody za pom. projekt. zastawki i mnichów w celu podlewania upraw rolnych z rowu melioracyjnego R-02:- corocznie w grudniu, styczniu i lutym - max. 10497 m3, przy max. dopl. jednostk. - 20 l/s,- dodatkowy pobór w czerwcu i lipcu, ale tylko w przypadku wystąpienia znacznych opadów deszczu i uzyskania pisemnej zgody Użytkownika, lecz nie więcej niż 5000 m3, przy dopl. jednostk. 20 l/s.
64	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/26/07	2008-09-29	2028-04-30	Puchała Wanda	buski	Wiślica	Hołudza	doprowadzalnik "A"	Pobór wody corocznie w ilości max. 109148 m3/rok z doprowadzalnika "A" w km 0,240 wyłącznie podczas wiosennych roztopów tj. do końca marca, a w pozostałym okr. z opadów.
65	Starostwo Powiatowe w Busko Zdroju	RLO-6223/25/07	2008-09-29	2028-04-30	Ficek Przemysław	buski	Wiślica	Hołudza	doprowadzalnik "A"	Pobór wody na istn. na terenie dz. nr 391 w Hołudzy staw o pow. lustra wody 0,123 ha corocznie w ilości max do 39 070 m3/rok z doprowadzalnika "A" w km 0,240 wyl. podczas wiosennych roztopów tj. do końca marca, w pozostałym okr. staw uzupełn. będzie przez opady.
66	brak danych (dane z księgi wodnej)	brak danych (dane z księgi wodnej)	brak danych (dane z księgi wodnej)	2013-12-31	Jerzy Maciąg	buski	Stopnica	Bosowice	Sanica	Piętrzenie wody rz.Sanicy na istn.jazie kozłowym w km 10+800 2.piętrzenie wody na zastawce w km 0+162 rowu R-S2-1 3.pobór wody z rz.Sanicy w km 10+800 w marcu 5,1l/s pozostałe miesiące do 2,3l/s 4.piętrzenie wody w stawie rybnym o pow 0,97ha 5.zrzut wody ze stawu do rowu R-2S1 w km 0+065 a nast. do rz.sanicy w km 10+512 w okresie opróżniania stawu.

67	Urząd Wojewódzki w Kielcach	brak danych (dane z księgi wodnej)	brak danych (dane z księgi wodnej)	2010-12-31	Józef Oskard	buski	Pacanów	Wójcza		Pobór wody z istniejącego źródła w ilości 1,33l/s w okresie I i II oraz w ilości 0,2l/s w pozostałym okresie. Źródło zlokalizowane jest w okresie w odległości około 40m powyżej zabudowań J. Oskarda i obudowana jest kręgami betonowymi fi=80cm. Ze źródelka woda do stawu przelęwa rowkiem całkowicie po terenie J.Oskarda. 2. Piętrzenie wody w stawie rybnym o pow 0,06ha uzyskuje się za pomocą mnicha. Średnia gł.wody 0,50m. 3. Odprowadzenie wody za pomocą rowu zasilającego stawu PGRIbackiego w Wójczy.
----	-----------------------------	------------------------------------	------------------------------------	------------	--------------	-------	---------	--------	--	---

Wykaz decyzji wodnoprawnych na strefy ochronne wód podziemnych w powiecie buskim

L.p.	organ wydający	nr decyzji	data wystawienia	data ważności	użytkownik	powiat	gmina	miejsowość	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I.6210/155/94	1994-12-01		P.P. Uzdrowisko Busko-Solec w Busku Zdroju	buski	Busko-Zdrój	Busko-Zdrój	Ustanowienie dla awaryjnego ujęcia wód podziemnych "Górka" przy Dziecięcym Szpitalu Kompleksowej Rehabilitacji w Busku Zdroju bezpośredniej strefy ochrony sanitarnej w formie czworoboku o wymiarach 55,5 mx 14,5 m x 55,0 mx 17,6m.
2	Urząd Wojewódzki w Kielcach	OS.I-6210/41/95	1995-02-28		Gmina Solec - Zdrój	buski	Solec-Zdrój	Piastrec	Ustanowienie strefy ochronnej ujęcia wody ze źródła z utworów kredowych we wsi Piastrec gm.Solec-Zdrój.SOB - teren na którym usytuowana jest studnia oraz otaczający ją pas gruntu o szer.15 m od zarysu budowli i urządzeń.SOP wew (bakteriologiczna) - obszar przylegający do SOB o kształcie elipsoidalnych zasięgu od 39 m poniżej ujęcia do 130m w przeciwnym kierunku, SOP zew (chemiczne) obszar obejmujący zlewnie powierzchnię wraz z bezpośrednim otoczeniem ujęcia.
3	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie	7/2005	2005-12-14		„Uzdrowiska Busko-Zdrój” S.A.	buski	Busko-Zdrój	Welecz	Ustanowienie strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Welecz II - Zdrój składającego się ze studni W-II o głębokości 59,7 m - teren ochrony bezpośredniej w kształcie prostokąta o wymiarach boków 25 x 50 m, teren ochrony pośredniej przedstawiono na mapie ewidencji gruntów w skali 1: 5000 -dokument do wglądu na stronie: http://www.wrotamalopolski.pl/root_BIP/BIP_w_Malopolsce/root_RZGWwK/Wprowadzenie/ (w zakładce "Rozporządzenia").
4	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie	1/2007	2007-09-07		Miejsko-Gminny Zakład Komunalny w Busku Zdroju	buski	Busko-Zdrój	Widuchowa-Chrusty	Ustanowienie stref ochronnych ujęcia wody podziemnej zlok. we wsi Widuchowa-Chrusty - teren ochrony bezpośredniej w kształcie prostokąta o wymiarach boków 19 m x 29 m, teren ochrony pośredniej położony w granicach wsi Widuchowa, wsi Janina oraz wsi Żerniki Górne przedstawiony w załączniku nr 2 do rozporządzenia -dokument do wglądu na stronie: http://www.wrotamalopolski.pl/root_BIP/BIP_w_Malopolsce/root_RZGWwK/Wprowadzenie/ (w zakładce "Rozporządzenia").
5	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie	2/2008	2008-02-14		Miejsko-Gminny Zakład Komunalny w Busku Zdroju	buski	Busko-Zdrój	Widuchowa-Chrusty	Zmiana rozporządzenia nr 1/2007 z dn. 07.09.2007r. dot. uzupełnienia zakazów obowiązujących w strefie - -dokument do wglądu na stronie: http://www.wrotamalopolski.pl/root_BIP/BIP_w_Malopolsce/root_RZGWwK/Wprowadzenie/ (w zakładce "Rozporządzenia").

Wykaz decyzji wodnoprawnych na strefy ochronne wód powierzchniowych w powiecie buskim

L.p.	organ wydający	nr decyzji	data wystawienia	data ważności	użytkownik	powiat	gmina	miejsowość	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Starosta Buski	RLO 6226/1/99	1999-12-14	2015-06-30	Związek Międzygminny "NIDA 2000" w	buski	Nowy Korczyn	Stary Korczyn	Ustanowienie stref ochr. dla uj. brzegowego wody z rz. Nidy w km 9+617 w m. Stary Korczyn dla Wodociągu Regionalnego Nowy Korczyn - "Nida 2000". SOPZ - teren o pow. 410 km2 i SOPW - obszar o pow. 280 ha na terenie wsi Stary Korczyn, Czarkowy i Żukowice - gm. Nowy Korczyn oraz wsi Szczytniki - gm. Wiślica.

Przedsięwzięcia z zakresu edukacji ekologicznej realizowane w powiecie buskim

POWIAT BUSKI					
Gmina \ Starostwo	Organizator	Rodzaj imprezy	Współorganizator	Termin	Dodatkowe informacje Imprezy towarzyszące
Busko-Zdrój	Starostwo Powiatowe w Busku-Zdroju	Wojewódzki konkurs ekologiczno-historyczny „Polska drewniana, murowana, ekologiczna – jak dziś budowałby król Kazimierz Wielki”	Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Busku-Zdroju	Grudzień 2009 -marzec 2010	Konkurs skierowany do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych woj. świętokrzyskiego
		Wojewódzki konkurs na najlepszą stronę WWW „Ekoturystyka w mojej miejscowości, gminie, powiecie”	Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych w Busku-Zdroju	Styczeń-kwiecień	Konkurs skierowany do szkół gimnazjalnych woj. świętokrzyskiego
		Powiatowy konkurs plastyczny „Ekouczeń – przyjaciel zabytków”		Styczeń-lipiec	
		Powiatowy turniej wiedzy „Chroniąc przyrodę – chronisz siebie”	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Broninie	Maj	Konkurs skierowany do szkół specjalnych ponadgimnazjalnych powiatu buskiego
	Urząd Miasta i Gminy w Busku-Zdroju	„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	
	Samorządowe Gimnazjum Nr 1 w Busku Zdroju	Akcja „Sprzątanie Świata”		Wrzesień	
	Samorządowe Gimnazjum w Podgajach	„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	Happening, konkurs wiedzy ekologicznej
	Samorządowe Gimnazjum w Zbłudowicach	Turniej Ekologiczny		Kwiecień	
		„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	

Busko-Zdrój	Zespół Placówek Oświatowych Nr 1 w Busku Zdroju	„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	
		Rajd ekologiczny		Maj	
		„Ekologia na wesoło”		Październik	Konkurs wiedzy ekologicznej
	Szkoła Podstawowa Nr 2 i ZM LOP w Busku Zdroju	„Eko-Planeta”	Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie	Luty	
		„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	Sadzenie drzew wokół szkoły
	Szkoła Podstawowa Nr 3 w Busku Zdroju	Gminny Konkurs Ekologiczny dla uczniów klas I-III		Kwiecień	
		„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	
		Akcja „Sprzątanie Świata”		Wrzesień	
		„Dni Ochrony Przyrody”		Październik	
	Szkoła Podstawowa w Dobrowodzie	Przygotowanie do gminnego konkursu ekologicznego		Styczeń-marzec	
		„Rady na odpady – recykling i utylizacja”		Marzec -kwiecień	Zbiórka i segregacja surowców wtórnych
		„Tydzień ekologiczny”		Kwiecień	Apel z okazji Dni Ziemi, akcje porządkowe
		„Poznajemy zakątki Ponidzia”		Maj-czerwiec	Wycieczka rowerowa
		„Poznajemy nasz kraj”		Maj/czerwiec	Wycieczka krajoznawcza
		Akcja „Sprzątanie Świata”		Wrzesień	
	Szkoła Podstawowa w Szczaworyżu	„Obchody Dni Ziemi” - Serce dla Ziemi		Kwiecień	Turniej wiedzy ekologicznej
		Zagospodarowanie terenu wokół szkoły		Marzec-kwiecień	
		Impreza ekologiczna – „Choć przedszkolak jest nieduży to przyrodzie wie, jak służyć”		Maj-czerwiec	Rebusy, quizy ekologiczne
		Akcja „Sprzątanie Świata”		Wrzesień	
		Najpiękniejsze zakątki Ponidzia		Wrzesień	Wycieczka krajoznawcza
		„Święto dzewa”		Październik	Konkurs wiedzy o lesie
	Szkoła Podstawowa w Kołaczkowicach i LOP	Pomagamy zwierzętom przetrwać zimę	Koło Łowieckie „Łoś”	Okres zimny	Spotkanie z przedstawicielem KL „Łoś”
		„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	Przyroda w poezji, prozie i piosence
		Zagospodarowanie terenu wokół szkoły		Kwiecień-maj	Sadzenie drzewek
		Dni Ochrony Środowiska		Czerwiec	Konkurs plastyczny
	Szkoła Podstawowa w Skotnikach Dużych	„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	
		Akcja „Sprzątanie Świata”		Wrzesień	
		„Miesiąc Dobroci dla Zwierząt”		Październik	
		Ochrona drzewek choinkowych		Grudzień	Prezentacja stroików
	Szkoła Podstawowa w Siesławicach	Wiosenne sprzątanie wokół szkoły i jej najbliższego otoczenia”		Marzec-kwiecień	
		„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	
		Akcja „Sprzątanie Świata”		Wrzesień	
		„Obchody Miesiąca dobroci dla zwierząt”		Październik	
	Szkoła Podstawowa w Słabkowicach	„Obchody Dni Ziemi” - „Eko –moda”		Kwiecień	Konkursy wiedzy ekologicznej
		-konkurs na strój ekologiczny			
		Akcja „Sprzątanie Świata”		Wrzesień	

Busko-Zdrój	Szkoła Podstawowa w Kostkach Dużych	Zielony Tydzień Mądrość Natury		Kwiecień	Konkursy: plastyczny, poezji, krasomówcy
	Szkoła Podstawowa w Welczu	„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	Program artystyczny o tematyce ochrony środowiska
		Akcja „Sprzątanie Świata”		Wrzesień	
	Zespół Placówek Oświatowych w Szańcu i SK LOP	Konkurs na najciekawszy plakat pt. „Przyroda wzywa pomocy”		Styczeń-Luty	
		„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	
		Akcja „Sprzątanie Świata”		Wrzesień	Akcje porządkowe
	Szkoła Podstawowa w Widuchowej	Miesiąc dobroci dla zwierząt		Październik	Turniej wiedzy ekologicznej
	Szkoła Podstawowa w Zbudowicach	„Powitanie wiosny”		Marzec	Konkursy plastyczne i wokalne
	Szkoła Podstawowa w Zbudowicach	„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	
		Akcja „Sprzątanie Świata”		Wrzesień	Akcje porządkowe
	Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Broninie	„Jesteśmy przyjaciółmi Ziemi		Maj	Międzyszkolny Turniej Wiedzy Ekologicznej dla szkół specjalnych
	Publiczne przedszkole nr 3 w Buku - Zdroju	Konkurs plastyczno – techniczny „Ekohudzik”		Marzec	
		„Halo tu mówi Ziemia”		Kwiecień	Inscenizacja
Akcja sadzenia drzew i krzewów			Kwiecień		
Wycieczka do Nadleśnictwa Busko – Zdrój			Maj		
Akcja „Sprzątanie Świata”			Wrzesień		
Gnojno	Szkoła Podstawowa w Jarząbkach	„Chcemy żyć na czystej planecie”		Kwiecień	Inscenizacja teatralna, konkurs plastyczny, spotkanie z leśnikiem
Nowy Korczyn	Samorządowe Gimnazjum w Nowym Korczynie	„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	Konkursy
		Akcja „Sprzątanie Świata”	U.G. Nowy Korczyn	Wrzesień	Akcja porządkowo-edukacyjna
	Szkoła Podstawowa w Brzostkowie	Pomóżmy zwierzętom przetrwać zimę		Okres zimy	Konkurs na najciekawszy karmnik
		„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	Inscenizacje, sprzątanie terenu
	Szkoła Podstawowa w Brzostkowie	„Dzień Polskiej Niezapominajki”		Maj	Konkurs plastyczny
		„Fauna i flora Ponidzia” Redagowanie szkolnej gazetki ściennej „Więści ekologiczne”	ZŚiNPK	Wrzesień	Wycieczka, prelekcje
Gimnazjum Samorządowe w Nowym Korczynie	„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	Konkursy, gry, zabawy. Akcja porządkowo-edukacyjna	
Pacanów	Zespół Publicznych Placówek Oświatowych w Wójczy i SK LOP	„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	Sprzątanie terenu szkoły i najbliższej okolicy
		Konkurs na najciekawszy strój ekologiczny		Kwiecień	
	Gimnazjum nr 2 w Ratajach Słupskich	Konkurs ekologiczny „Pokochać Ziemię”	U.G. Pacanów	Marzec	
		„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	
	Akcja „Sprzątanie Świata”		Wrzesień		

Pacanów	Szkoła Podstawowa w Ratajach Słupskich	„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	
		Akcja „Sprzątanie Świata”		Wrzesień	
Stopnica	Szkoła Podstawowa w Stopnicy	„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	
		Akcja „Sprzątanie Świata”		Wrzesień	
Solec Zdrój	Urząd Gminy w Solcu Zdroju	„Ziemia nie da sobie rady segregujmy więc odpady”	EZGO w Rzędowie	Styczeń-czerwiec	
		„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	
		„Magnoliowy dzień wiosny”		Maj	Happening, występy artystyczne dzieci i młodzieży
		Akcja „Sprzątanie Świata”		Wrzesień	
	Samorządowe Gimnazjum w Solcu-Zdroju	„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	Happening, wystawa prac
		Akcja „Sprzątanie Świata”		Wrzesień	Ognisko, wystawa prac
	Zespół Publicznych Placówek Oświatowych w Zborowie	„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	
		„Każdy wie co zrobić z ZSEE”		W ciągu roku szkolnego	Wystawa plakatów, projekcja filmu
Tuczępy	Szkoła Podstawowa w Nizinach	Akcja „Pomóżmy zwierzętom przetrwać zimę”	Koło Łowieckie „Odynieć” w Kielcach	Okres zimy	Zbiórka żywności dla zwierząt
		„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	
		„Dzień Bociana”	PTPP „pro-Natura”	Maj	
		Akcja „Sprzątanie Świata”		Wrzesień	Akcje porządkowe
		Ogólnopolska akcja grabienia liści kasztanowców	Fundacja Nasza Ziemia i Lasy Państwowe	Jesień	
Wiślica	Gimnazjum w Wiślicy	„Eko – Świat”		Kwiecień	Konkurs wiedzy ekologicznej
		„Szlakiem rezerwatów Ponidzia”	ZŚiNPK	Kwiecień – maj	Rajd
		„Przyroda Ponidzia w obiektywie”		Kwiecień – maj	Konkurs fotograficzny
	Szkoła Podstawowa w Skotnikach Dolnych	Pomóżmy zwierzętom przetrwać zimę		Okres zimy	
		Ogólnopolski Konkurs Ekologiczny „Eko-Planeta”	SGGW w Warszawie	Marzec	
		„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	
		Poznajmy skalno-stepowy rezerwat „Skorocice”		Maj	Konkurs ekologiczny, plastyczny
		Akcja „Sprzątanie Świata”	U. G. Wiślica	Wrzesień	Inscenizacja, pogadanki
	Szkoła Podstawowa w Hołudzy	„Pomóżmy ptakom przetrwać zimę”		Okres zimy	
	Szkoła Podstawowa w Hołudzy	Sprzątanie swojej miejscowości „Czysta gmina”	U. G. Wiślica	Kwiecień	
		„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	
		„Poznajemy nasze rezerваты: Chotel Czerwony”		Czerwiec	Rajd rowerowy
	Szkoła Podstawowa w Hołudzy	Akcja „Sprzątanie Świata”	U. G. Wiślica	Wrzesień	
		Zbiórka surowców wtórnych	U. G. Wiślica	Cały rok	
	Szkoła Podstawowa w Chotlu Czerwonym	Akcja „Sprzątanie Świata”		Wrzesień	Akcje porządkowe
		„Kasztanowce, w naszej trosce”	Parafia	Październik-listopad	
	Szkoła Podstawowa w Wiślicy	„Obchody Dni Ziemi”		Kwiecień	